การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
ธนากร ทองประยูร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
พฤษภาคม 2551

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
ธนากร ทองประยูร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
พฤษภาคม 2551
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

ธนากร ทองประยูร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
พฤษภาคม 2551

ธนากร ทองประยูร. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์เตือนใจ เฉลิมกิจ, รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 เพื่อใช้ในการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนมีความสามารถในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครในพื้นที่ฝั่งธนบุรี จำนวน 12 คน โดยได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และใช้เวลาในการฝึกอบรม 4 วัน รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง ในช่วงเดือนมีนาคม 2551

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ หลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยแผนการฝึกอบรมจำนวน 6 แผน แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประสิทธิภาพสูงตามเกณฑ์ 80 / 80 โดยมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 90.34 / 86.83 และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมเป็นไปในทางบวกระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.44 จากคะแนนเต็ม 5

THE DEVELOPMENT OF AN IN-SERVICE TRAINING PROGRAM ON TEACHING INTEGRATED SKILLS IN ENGLISH LANGUAGE COMMUNICATION FOR LOWER SECONDARY SCHOOL TEACHERS OF ENGLISH IN EXTENDED EDUCATION SCHOOLS UNDER THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

AN ABSTRACT

BY

THANAKORN THONGPRAYOON

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Teaching English as a Foreign Language
At Srinakharinwirot University
May 2008

Thanakorn Thongprayoon. (2008). *The Development of an In-service Training Program on Teaching Integrated Skills in English Language Communication for Lower Secondary School Teachers of English in Extended Education Schools under the Bangkok Metropolitan Administration*. Master's thesis, M.A. (Teaching English as a Foreign Language). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist. Prof. Tuenjai Chalermkit, Assoc. Prof. Dr. Somson Wongyounoi.

The purpose of this study was to develop an in-service training program on teaching integrated skills in English language communication for lower secondary school teachers of English in Extended Education Schools under the Bangkok Metropolitan Administration, and to measure whether its efficiency reaches the criteria of 80 / 80.

The subjects, selected by simple random sampling, were 12 in-service lower secondary school teachers of English working in Thonburi for the Bangkok Metropolitan Administration. The teacher training program was conducted over 4 days and was for 24 hours in total in March 2008.

The research tools were: six training plans, five sets of tests given during the training program, an assessment form about participants' teaching practices given during the training program, a test given after the training program and a questionnaire about the participants' opinions towards the training program. The mean scores and percentages were used for data analysis.

The results indicated that the efficiency of the training program was at 90.34 / 86.83 which is higher than the 80 / 80 criteria. Additionally, the participants' opinions towards the training program were very positive with a mean score of 4.44 from 5.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ของ
ธนากร ทองประยูร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เตือนใจ เฉลิมกิจ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.อรพรรณ วีระวงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เตือนใจ เฉลิมกิจ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชญา ผลวัฒนะ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เตือนใจ เฉลิมกิจ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ พิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องของการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนเป็นประธานกรรมการสอบเค้าโครง และกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์กรุณารับเป็นวิทยากร ในการฝึกอบรมครั้งที่ 3 ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย ที่กรุณารับเป็นกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องของการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อรพรรณ วีระวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชญา ผลวัฒนะ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจทาน และแก้ไขแผนการฝึกอบรม และเครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้า รวมถึงเป็นกรรมการสอบเค้าโครงและสอบ ปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เฉลียวศรี พิบูลชล และอาจารย์ ดร.วัลลภา ไทยจินดา ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ดวงหทัย เปลี่ยนดี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดยายร่ม (วัฒนราษฎร์รังสรรค์) ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยอย่างเต็มที่ ทั้งเรื่องสถานที่ในการฝึกอบรม การติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนอื่น รวมถึงสั่งการช่วยให้การฝึกอบรมครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ และขอขอบคุณคณาจารย์โรงเรียนวัดยายร่มทุกท่านที่ช่วยเหลือในเรื่องการประสานงานผู้เข้ารับการฝึกอบรม การติดตั้งอุปกรณ์ จัดสถานที่ เตรียมอาหารและเครื่องดื่ม

ขอขอบคุณ ผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม ขอขอบคุณผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 20 ท่าน จากการฝึกอบรม 3 ครั้ง ที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อแนะนำเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

ขอขอบคุณ บริษัท เนชั่นบุ๊คอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ที่กรุณาสนับสนุนของที่ระลึกสำหรับผู้เข้ารับฝึกอบรมในครั้งนี้ ซึ่งเป็นที่ประทับใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้คำแนะนำและบริการด้านเอกสารเพื่อการดำเนินการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวที่สนับสนุนเรื่องการศึกษา และเป็นกำลังใจในการจัดทำปริญญานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ธนากร ทองประยูร

สารบัญ

บทที่ หน้า

1 บทนำ 1

คำถามงานวิจัย 4

ความมุ่งหมายของการศึกษา 4

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า 5

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า 5

นิยามศัพท์เฉพาะ 6

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 9

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศช่วงชั้นที่ 3 9

วิธีจัดการเรียนรู้ 11

สื่อการเรียนการสอน 14

การวัดและประเมินผล 16

การสอนภาษาอังกฤษทักษะต่าง ๆ เพื่อการสื่อสารและ
การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 19

การสอนทักษะการฟังเพื่อการสื่อสาร 19

การสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร 22

การสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร 28

การสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร 33

การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 37

การฝึกอบรม 43

ความหมายของการฝึกอบรม 43

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม 44

ประเภทของการฝึกอบรม 44

การวางแผนการฝึกอบรม 46

หลักการฝึกอบรม 48

กระบวนการและเทคนิคการฝึกอบรมครู 51

บทที่ หน้า

2 (ต่อ)

การประเมินผลการฝึกอบรม 53
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 54
หลักสูตรและหลักสูตรฝึกอบรม 54
แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม 57
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ 59

3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า 69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 69
วิธีดำเนินการ 69
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 71
การวิเคราะห์ข้อมูล 74
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 75

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 76

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 90
ความมุ่งหมายของการศึกษา 90
คำถามงานวิจัย 90
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า 90
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 91
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า 91
การวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล 93
อภิปรายผล 93
ข้อจำกัดของการศึกษาค้นคว้า 98
ข้อเสนอแนะ 99

บรรณานุกรม 101

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

ภาคผนวก 108

ก รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครแยกตามสำนักงานเขต และจำนวนครูภาษาอังกฤษแยกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา 110

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 114

ข แบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 116

ผลการสำรวจต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 120

ค ตารางการฝึกอบรม 124

แผนการฝึกอบรม 125

ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 155

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ฉบับระหว่างการฝึกอบรม 156

แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ฉบับหลังการฝึกอบรม 161

แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ 164

แบบประเมินการฝึกอบรม 165

จ ผลคะแนนการทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 168

ประวัติย่อผู้วิจัย 171

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 ปัญหาและข้อบกพร่องจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 1 และการปรับปรุงแก้ไข 77
2 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2 79
3 ผลคะแนนเฉลี่ยการประเมินผลการฝึกปฏิบัติจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2 80
4 ปัญหาและข้อบกพร่องจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2 และการปรับปรุงแก้ไข 82
5 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3 84
6 ผลคะแนนเฉลี่ยการประเมินผลการฝึกปฏิบัติจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3 85
7 ค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรการฝึกอบรม 87
8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 89
9 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 120
10 ความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรมของผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 120
11 ความต้องการเนื้อหาความรู้ ทักษะ และการฝึกปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ 121
12 รูปแบบกิจกรรมในการฝึกอบรมที่เหมาะสม 121
13 ช่วงวันที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรม 121
14 ช่วงเวลาที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรม 122
15 สรุปผลคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2 167
16 สรุปผลคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3 168

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ หน้า

1 กรอบแนวคิดการวิจัย 6
2 การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร 60

บทที่ 1

บทนำ

การขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลที่ต้องการให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับตัวให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ และเพื่อยกระดับการศึกษาของประชากรให้สูงขึ้น โดยให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสการเข้ารับการศึกษาและเน้นการขยายบริการในพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำเป็นพิเศษ กรุงเทพมหานครเป็นหนึ่งในหลายหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่เขตการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือเด็กด้อยโอกาส เด็กยากจน และเด็กในชุมชนแออัดที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร (รุ่งเรือง สุขาภิรมย์ และดุสิต ทองสลวย. 2538: 27) การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการโดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งประกอบ ด้วยสาระการเรียนรู้พื้นฐาน 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ โดยในส่วนของภาษาต่างประเทศนั้นได้กำหนดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษในทุกช่วงชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งภาษาอังกฤษเป็นรายวิชาที่กำหนดให้เป็นองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ โดยนำจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้น- พื้นฐานมาจัดเป็นสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ก: 1) ตั้งแต่เริ่ม โครงการจนถึงปีการศึกษา 2548 มีโรงเรียนในพื้นที่เขตการศึกษากรุงเทพมหานครเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 71 โรงเรียน (ภาคผนวก ก หน้า 109-112)

จากการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในระยะแรกเมื่อปีการศึกษา 2545 ของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข) พบว่ามีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ รวมถึงจำนวนบุคลากรครู และจำนวนชั่วโมงที่ต้องสอนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีการขยายโอกาสทางการศึกษาไปถึงช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ครูที่รับผิดชอบการสอนในช่วงชั้นที่เพิ่มขึ้นมาได้คัดเลือกจากบุคลากรที่มีอยู่เดิมในสถานศึกษา โดยคำนึงถึงคุณวุฒิสาขาวิชาที่จบการศึกษา ความสนใจ ประสบการณ์ และความสมัครใจ อย่างไรก็ตามการนำครูที่เคยสอนในระดับประถมศึกษามาแล้วช่วงเวลาหนึ่งให้ขึ้นมาสอนในระดับมัธยมศึกษานั้น ส่งผลให้เกิดปัญหากับครูผู้สอนทั้งในด้านความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน เทคนิควิธีสอน และที่สำคัญคือภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ดังเห็นได้จากรายงานผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของ

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ก: 105) โดยทราบได้จากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยส่วนใหญ่ไม่บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ตามหลักสูตร คือนักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำความรู้ภาษาอังกฤษที่ได้เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาทางการของคนไทย นักเรียนจึงไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน ความรู้ความเข้าใจในหลักภาษาอังกฤษและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอน รวมถึงบุคลิกภาพและเจตคติของครูผู้สอนที่มีต่อภาษาอังกฤษด้วย (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 28) กองบรรณาธิการวารสารสานปฏิรูป (2546: 45) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงสถานการณ์การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันว่า ครูส่วนมากยังใช้วิธีการสอนแบบยึดครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน (Teacher-centered) จึงเป็นเสมือนการควบคุมและการถ่ายทอดความรู้ อีกทั้งผู้สอนยังเป็นผู้เลือกและกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้การเรียนรู้ทักษะทางภาษาถูกขวางกั้นด้วยการขาดการเข้าร่วมและการเสริมแรงด้วยตนเองของผู้เรียน จำนวนผู้สอนยังไม่เพียงพอต่อจำนวน ผู้เรียน เนื่องจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร แต่ละห้องเรียนมีผู้เรียนมากถึง 40-50 คน ซึ่งการจัดชั้นเรียนแบบอุดมคติควรมีนักเรียนไม่เกิน 20 คน นอกจากนี้ สมโภชน์ พนาวาส (2547: 17) ได้ตั้งสมมติฐานว่าทำไมเด็กไทยไม่เก่งภาษาอังกฤษไว้ 2 ประการ โดยสมมติฐานแรกคือ ครูไม่เก่งภาษาอังกฤษ และสมมติฐานที่สอง คือครูสอนไม่เป็น ไม่เข้าใจกระบวนการสอนและการถ่ายทอด จากสมมติฐานข้อแรกเป็นที่ทราบดีว่าครูที่สอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีทั้งที่จบวิชาเอกทางภาษาอังกฤษและจบวิชาเอกอื่น ๆ ส่วนสมมติฐานข้อที่สอง อาจเป็นไปได้ที่ครูเก่งในส่วนของตัวภาษาแต่สอนไม่เป็น ไม่เข้าใจกระบวนการสอนภาษาที่แท้จริง เพียงแต่ทราบว่ากระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-centered Approach) และสอนโดยใช้กระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) แต่ไม่ได้เข้าใจถึงหลักของวิธีการสอนดังกล่าวอย่างถ่องแท้

วิธีการสอนภาษาอังกฤษที่เป็นที่ยอมรับและจะเป็นแนวทางนำไปสู่เป้าหมายที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารผ่านภาษาอังกฤษได้จริง คือแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน จัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการฟังไปสู่การพูด การอ่าน การจับใจความสำคัญ ทำความเข้าใจจดจำแล้วนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ (กรมวิชาการ. 2544ข: 109) การสอนวิธีนี้มิใช่เป็นการสอนผู้เรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับภาษาเท่านั้น แต่เป็นการให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการและความจำเป็นในสถานการณ์ต่าง ๆ การที่ผู้เรียนจะใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และเหมาะสมนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษา ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาที่ดี ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุดทั้งในและนอกห้องเรียน และที่สำคัญต้องสอดคล้องกับธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของภาษา โดยมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมการฝึกทักษะทางภาษาและกิจกรรมการฝึกผู้เรียนให้รู้วิธีการเรียนภาษาด้วยตนเองควบคู่ไปด้วย ดังที่ลิตเติลวูด (Littlewood. 1990: 46) กล่าวไว้ว่า แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นแนวการสอนที่ไม่จำกัดความสามารถของผู้เรียนไว้เพียงแค่ความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์เท่านั้น แต่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ โดยสัมพันธ์ความสามารถทางไวยากรณ์เข้ากับยุทธศาสตร์การสื่อสารด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมกับกาละเทศะในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนคุ้นกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันและนำภาษาที่คุ้นเคยนั้นไปใช้ได้ ส่วนความสามารถในการเรียบเรียงประโยคนั้นมิใช่เป็นความสามารถในการสื่อสาร การสื่อสารเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการใช้ประโยคเหล่านั้นในโอกาสต่าง ๆ เช่น การอธิบาย การแนะนำ การถามตอบ การขอร้อง การออกคำสั่ง เป็นต้น

นอกจากนี้ อ็อกฟอร์ด (Oxford. 2001) ได้กล่าวว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ควรเป็นการสอนที่ผสมผสานทักษะมากกว่าหนึ่งทักษะในหนึ่งคาบเรียน แต่ผู้สอนส่วนใหญ่ทำไม่ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดเทคนิคการสอนที่จูงใจ ไม่มีการใช้กิจกรรมทางภาษาที่มีการผสมผสานการใช้ประโยชน์จากทักษะทางภาษาที่หลากหลายและต่อเนื่อง ไม่มีการฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาในห้องเรียนที่เพียงพอ ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศ โดยผู้สอนเหล่านั้นทำการสอนภาษาอังกฤษแบบแยกทักษะภาษา คือ ทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียน ออกเป็นส่วน ๆ ในแต่ละบทเรียน เพราะมีความคิดว่าเป็นไปได้ยากที่จะทำการสอนการฝึกฝนภาษาอังกฤษอย่างสมจริงและเป็นระบบ ซึ่งการสอนแบบแยกทักษะภาษานี้ไม่สอดคล้องกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันที่คนเราต้องสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วยการใช้ทักษะมากกว่าหนึ่งทักษะร่วมกัน ไม่มีการใช้ทักษะการสื่อสารแบบใดแบบหนึ่งเพียงแบบเดียว ดังคำกล่าวของเพเรกอยและบอยเอล (Peregoy & Boyle. 2001) ที่ว่ามีหลาย ๆ ครั้งที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษหรือผู้ฝึกอบรมทำการสาธิตกลวิธีการเรียนการสอนภาษาแต่เพียงเฉพาะทักษะใดทักษะหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบูรณาการทักษะภาษาและมีความคิดสร้างสรรค์ที่จะประยุกต์บทเรียนให้มีการเชื่อมโยงการใช้ทักษะภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและดึงดูดความสนใจจากผู้เรียนได้ ถือได้ว่าบทเรียน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และเป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ มีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางภาษาในห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการฝึกอบรม (Needs Analysis) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (ภาคผนวก ข หน้า 115-117) จำนวน 100 ฉบับ ซึ่งได้แบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนกลับคืนมาจำนวน 78 ฉบับ จากนั้นนำมาประมวลผลข้อมูล ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงปัญหา และเนื้อหาความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้นำมาใช้เพื่อการออกแบบและวางแผนหลักสูตรฝึกอบรมในงานวิจัยครั้งนี้ต่อไป

คำถามงานวิจัย

หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 หรือไม่ เพียงใด

ความมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 เพื่อใช้ในการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพและเห็นประสิทธิผลมากขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตของการดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูประจำการหรือครูอัตราจ้างที่ปฏิบัติการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี

2. หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ ประกอบด้วยแผนการฝึกอบรม จำนวน 6 แผน (ภาคผนวก ค) โดยเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

2.1 ภาคทฤษฎี ได้แก่ ความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้วยเทคนิคการสอนและวิธีการต่าง ๆ

2.2 ภาคปฏิบัติ ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนการสอน และการฝึกปฏิบัติการสอนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่างการฝึกอบรม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ได้ดังนี้

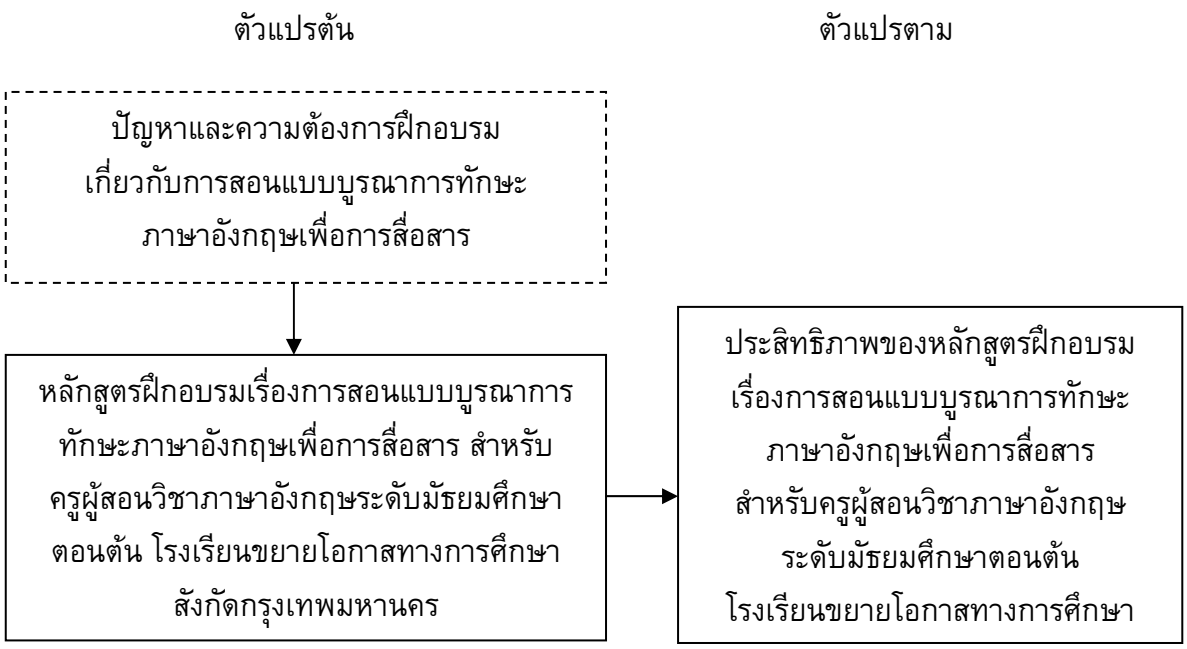

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม จำนวน 4 วัน ๆ ละ 6 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2551

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด**กรุงเทพมหานคร ที่ขยายการจัดการเรียนการสอนจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ / หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. **ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร** หมายถึง ครูประจำการหรือครูอัตราจ้างที่ปฏิบัติการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี

3. **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** หมายถึง

3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

3.2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

3.3 การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

3.4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อนำไปใช้ต่อไป

4. **หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** หมายถึง เอกสารหลักสูตรและแผนการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีและความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ เนื้อหาและกระบวนการและเทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรม

4.1 เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- ภาคทฤษฎี ได้แก่ ความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยเทคนิคการสอนและวิธีการต่าง ๆ

- ภาคปฏิบัติ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอน และการฝึกปฏิบัติการสอนผู้เข้ารับการฝึกอบรมและในห้องเรียนจริงระหว่างการฝึกอบรม

4.2 กระบวนการและเทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรม คือ

- การสร้างความตระหนักในการสอน โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวางแผนการสอนและประเมินการสอนของตนเองและผู้อื่นหลังจากการฝึกปฏิบัติการสอนระหว่างการฝึกอบรม

- การฝึกประสบการณ์ในการสอน โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติการสอนผู้เข้า-รับการฝึกอบรมและในห้องเรียนจริงระหว่างการฝึกอบรม

- กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การสาธิต การทำกิจกรรมคู่และกิจกรรมกลุ่ม

5. **การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร** หมายถึง การสอนภาษาอังกฤษตามกระบวนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงทักษะหลักของภาษาอังกฤษ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน อย่างน้อย 2 ทักษะขึ้นไป ผ่านเนื้อหาความรู้ที่เหมาะสมและเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน เพื่อใช้ประโยชน์ในการสื่อสารที่แท้จริง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
    - 1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศช่วงชั้นที่ 3
    - 1.2 วิธีจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
    - 1.3 สื่อการเรียนการสอน
    - 1.4 การวัดและประเมินผล
2. การสอนภาษาอังกฤษทักษะต่าง ๆ เพื่อการสื่อสารและการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
    - 2.1 การสอนทักษะการฟังเพื่อการสื่อสาร
    - 2.2 การสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร
    - 2.3 การสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร
    - 2.4 การสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร
    - 2.5 การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
3. การฝึกอบรม
    - 3.1 ความหมายของการฝึกอบรม
    - 3.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
    - 3.3 ประเภทของการฝึกอบรม
    - 3.4 การวางแผนการฝึกอบรม
    - 3.5 หลักการฝึกอบรม
    - 3.6 กระบวนการและเทคนิคการฝึกอบรม
    - 3.7 การประเมินผลการฝึกอบรม
4. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
    - 4.1 หลักสูตรและหลักสูตรฝึกอบรม
    - 4.2 แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
    - 4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ

1. การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาและการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม และเพื่อการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อให้สามารถนำประเทศไปสู่การแข่งขันด้านเศรษฐกิจ เข้าใจความแตกต่างทางการเมืองและวัฒนธรรม การเรียนภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและมั่นใจ การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งจุดประสงค์ปลายทางไว้ว่า เมื่อผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนภาษาต่างประเทศอย่าง ต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ข: 1)

การจัดการศึกษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีจุดอ่อนทั้งด้านการบริหารจัดการ และด้านคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาประเทศโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีแนวความคิดที่จะพัฒนาคนไทยให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ รักษาศิลปะวัฒนธรรม รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา โดยทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการคาดหวังว่า การปฏิรูปการศึกษาจะสามารถพัฒนาคนให้มีความสามารถและศักยภาพเต็มตามอัตภาพของแต่ละบุคคล ส่งผลให้การพัฒนาสังคมและประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติขึ้นมาใหม่โดยใช้ชื่อว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรใหม่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และภาษาอังกฤษจัดเป็นสาระการเรียนกลุ่มภาษาต่างประเทศที่เป็นวิชาพื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนทั้ง 4 ช่วงชั้น คือ

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานยังกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ที่ต้องมี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (12 ปี) ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1.1 ด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนต้องเข้าใจกระบวนการฟัง พูด อ่าน เขียน และมีทักษะในการสื่อสาร

1.2 ด้านภาษากับวัฒนธรรม ผู้เรียนต้องเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม และวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

1.3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ผู้เรียนต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างวิชาต่าง ๆ

1.4 ด้านภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก ผู้เรียนต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ และใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการร่วมมือกันในสังคม

2. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบในแต่ละช่วงชั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545ข: 6)

2.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

2.2 มีทักษะในการสื่อสารทางแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นโดยใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ และมีสุนทรียภาพ

2.4 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาละเทศะ

2.5 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยและนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

2.6 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

2.7 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

2.8 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามสาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และใช้ภาษาในการประกอบอาชีพและติดต่อกับคนในสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้นั้น นอกจากผู้สอนต้องรู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดีแล้ว ผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิธีจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของจุดมุ่งหมายดังกล่าวด้วย

1.2 วิธีจัดการเรียนรู้

วิธีการสอนภาษาอังกฤษที่ใช้กันในประเทศไทยมีด้วยกันหลายวิธี เช่น วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล วิธีสอนแบบตรง วิธีสอบแบบฟัง-พูด วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา แต่วิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในปัจจุบันคือ วิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมีลักษณะวิธีสอน ขั้นตอนการสอน และกิจกรรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 วิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach)

วิธีการสอนแบบนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดว่า ภาษา คือเครื่องมือในการสื่อสาร และเป้าหมายของการสอนภาษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสื่อสาร โดยนำภาษาไปใช้ได้ในสถานการณ์จริง ซึ่งไฮมส์ (Hymes. 1979: 4) และสมยศ แม่นแย้ม (2543: 26) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการสื่อสารสอดคล้องกันว่า เป็นความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีการแลกเปลี่ยนติดต่อขอข้อมูลกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม โดยสามารถรู้ได้ว่าเมื่อไรควรจะพูดและควรจะพูดอะไรกับใคร ที่ไหนและในลักษณะอย่างไร ความหมายของคำว่าความสามารถในการสื่อสารนี้เอง ทำให้วิธีการสอนเพื่อการสื่อสารมีบทบาทมากต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน (กรมวิชาการ. 2544ก: 19)

วิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) เป็นแนวการสอนที่เน้นการใช้ภาษา (Use) มากกว่ากฎเกณฑ์ทางภาษา (Usage) และลักษณะเด่นของวิธีการสอนแบบนี้ คือ ครูต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการให้ผู้เรียนคิดค้นและลงมือปฏิบัติจริง จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารครูต้องรู้และเข้าใจวิธีสอนภาษาอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความรู้ที่ได้รับก่อนการนำความรู้ไปปฏิบัติจริง (กรมวิชาการ. 2544ข: 109)

1.2.2 ขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540: 112-115) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่คล้ายคลึงกับขั้นตอนการสอนของลิตเติลวูด (Littlewood. 1990: 45-49) โดยแบ่งการสอนออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. ขั้นเสนอเนื้อหา (Presentation or Introducing New Language Item) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ภาษาโดยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้สอนเสนอบริบทหรือสถานการณ์แก่ผู้เรียน โดยอาจใช้รูปภาพและใช้กิจกรรมการเล่าเรื่องหรืออ่านบทสนทนาหรือเรื่องราวให้นักเรียนฟัง เนื้อหาที่ใช้ควรมีคำศัพท์หรือรูปแบบของภาษาที่ต้องการสอน และควรสอดแทรกคำศัพท์ที่ผู้เรียนเคยเรียนมาบ้างแล้ว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวที่ครูเล่าง่ายขึ้น

1.2 กระตุ้นการเรียนรู้ (Elicitation) เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่ฟังหรืออ่านระดับใดด้วยการตั้งคำถามให้ตอบหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนพูด ถ้าผู้เรียนตอบคำถามได้ผู้สอนไม่ควรเสียเวลากับการเสนอเนื้อหามากนัก แต่ถ้ามีผู้เรียนตอบได้เป็นจำนวนน้อยให้ผู้สอนพิจารณาว่าจำเป็นต้องสอนหรืออธิบายเนื้อหาภาษาหรือไม่ ในการสอนหรืออธิบายเนื้อหาดังกล่าวผู้สอนต้องอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจนว่าเนื้อหาภาษามีรูปแบบวิธีการใช้และมีความหมายอย่างไร

2. ขั้นการฝึก (Practice / Controlled Practice) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งเรียนรู้ใหม่โดยผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึก การฝึกแบบควบคุมนี้เป็นการฝึกผู้เรียนทั้งชั้นฝึกเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และฝึกทีละคน การฝึกแบบนี้เน้นที่ความถูกต้องของรูปแบบภาษาเป็นสำคัญ จึงควรใช้เวลาเพียงเล็กน้อย

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production / Free Practice) เป็นการฝึกใช้ภาษาที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียนกับการนำไปใช้จริงนอกชั้นเรียน โดยผู้สอนเป็นผู้แนะแนวทาง วิธีฝึกซึ่งอยู่ในรูปของการทำกิจกรรมแบบต่าง ๆ เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม การพัฒนากระบวนการคิด โดยผู้สอนเป็นผู้ริเริ่มหรือจัดการขั้นเริ่มต้นของกิจกรรมให้ เช่น การอธิบายวิธีทำกิจกรรมจัดกลุ่มผู้เรียน หลังจากนั้นผู้เรียนจะเป็นผู้ทำกิจกรรมเอง ผู้เรียนสามารถใช้ภาษานอกเหนือจากรูปแบบที่กำหนดไว้ได้ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ทางภาษามาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ในขั้นนี้

ครูผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นอย่างดีเพื่อนำมาปรับใช้ในการสอนในทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเริ่มจากการสร้างพื้นฐานให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในภาษาที่จะสื่อสารในขั้นนำเสนอเนื้อหา สร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนมีความกล้าในการสื่อสารในขั้นการฝึกและขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะสื่อสารอย่างมีความหมาย ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทโดยให้ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้นำในการใช้ภาษา ด้วยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนจัดขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ในเรื่องกิจกรรมทางภาษาที่หลากหลาย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความต้องการใช้ภาษาในการสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเรียนอย่างสนุกสนาน

1.2.3 กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ครูผู้สอนจัดขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในการสื่อสารนั้นสำคัญมาก ลิตเติลวูด (Littlewood. 1990: 20-21) กล่าวว่า ความสำเร็จในการทำกิจกรรมจะวัดจากการที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยครูกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาเพื่อหาข้อมูลที่ตนยังขาดอยู่ในการแก้ปัญหา นักวิชาการอื่น ๆ ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังต่อไปนี้

สงัด อุทรานันท์ (2532: 65) ได้กล่าวว่า การเลือกวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นผู้สอนจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยคำนึงถึงวิธีสอนที่เห็นว่าจะสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2544: 86) ว่าลักษณะของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่ชอบศึกษาค้นคว้าอยากรู้อยากเห็น ดังนั้น วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับนี้ต้องใช้วิธีเรียนปนเล่น เพื่อให้เด็กไม่เบื่อหน่ายการเรียน มองเห็นการใช้ภาษาเป็นเรื่องสนุกสนาน ท้าทาย และได้ฝึกการใช้ทักษะภาษาโดยไม่รู้ตัว และเป็นการสร้างเจตคติที่ดีให้ผู้เรียน กิจกรรมที่ได้รับความนิยมในการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาได้แก่ การใช้เพลง เกมภาษา บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การสัมภาษณ์ และการทำโครงงาน เป็นต้น

จอห์นสันและมอร์โร (Johnson and Morrow. 1986: 64) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนภาษามุ่งให้ผู้เรียนมีความต้องการสื่อสารด้วยบรรยากาศที่สนุกสนาน ซึ่งผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนภาษาที่หลากหลายที่มีลักษณะเป็นกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร ส่วนฮาร์เมอร์ (Harmer. 1993: 6) และซาวิยอง (Savignon. 1997: 32) ได้สรุปลักษณะกิจกรรมเพื่อการสื่อสารว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียนมาได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งผู้สอนต้องเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนและวัยของผู้เรียน

สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ต้องการเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้จักเลือกใช้วิธีสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาและเกิดการพัฒนาการเรียนภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เพียงแต่วิธีจัดการเรียนรู้เท่านั้นที่จะส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน สื่อการเรียนการสอนก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งเช่นกันที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจการเรียนภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น

1.3 สื่อการเรียนการสอน

1.3.1 ความหมายของสื่อการสอน

สื่อการสอนหรือ Instructional Media มีนักการศึกษากำหนดคำที่ให้ความหมายเกี่ยวกับสื่อ 3 คำ คือ สื่อการเรียน สื่อการสอน และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสามารถใช้แทนกันได้ นอกจากนี้ มีผู้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533: 88) ให้ความหมายของสื่อว่าหมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นตัวช่วยนำและถ่ายทอดสาระความรู้จากครูไปยังผู้เรียน เพื่อให้ครูและผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้เร็วขึ้นในเวลาที่จำกัด นอกจากนี้ สุพิน บุญชูวงศ์ (2541: 45) ได้กล่าวว่าสื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการประกอบการสอนหรือกิจกรรมที่ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความน่าสนใจ ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์

กล่าวโดยสรุป สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์และกิจกรรมที่ครูจัดหาหรือผลิตขึ้น เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนของครูดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่สนใจของผู้เรียน ส่งผลให้บรรลุจุดประสงค์ของบทเรียนและหลักสูตร ในปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนมีมากขึ้นกว่าในอดีต สืบเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่ครูผู้สอนไม่ควรมองข้ามว่าสื่อการสอนที่ตนเองสามารถนำไปใช้เพื่อประกอบการสอนนั้นมีอะไรบ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเลือกสรรสื่อการสอนที่ตรงกับบริบททางการศึกษาของผู้เรียน รวมถึงสิ่งแวดล้อมด้วย

1.3.2 ประเภทของสื่อการสอน

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สื่อการเรียนการสอนมีการพัฒนาและมีสื่อเกิดขึ้นมากมายหลากหลายรูปแบบ มีการแบ่งสื่อออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535: 8) ได้กำหนดประเภทของสื่อออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. คน (Man) หมายถึง บุคลากรที่อยู่ในระบบของโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้นำทางการศึกษา ผู้ช่วยสอน หรือผู้ที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ส่วนคน ตามความหมายของการประยุกต์ใช้ ได้แก่ คนที่ทำงานหรือมีความชำนาญแต่ละสาขา

2. วัสดุ (Material) เป็นสื่อขนาดเล็กที่ช่วยสื่อความหมายหรือสารในลักษณะของภาพเสียงและตัวอักษรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา สไลด์ แผ่นภาพลูกโลก หุ่นจำลอง ฟิล์มภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ ภาพถ่าย บัตรคำ รวมถึงแบบฟอร์มต่าง ๆ

3. อาคารสถานที่ (Setting) หมายถึง ตัวตึก สิ่งแวดล้อม

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tools and Equipment) เป็นทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ส่วนมากเป็นเครื่องมือทางด้านโสตทัศนูปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ จนถึงตะปู ไขควง เป็นต้น

5. เทคนิควิธีการ เป็นกระบวนการสื่อความหมายไปยังผู้เรียน เช่น เกมภาษา กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการเสนอเนื้อหา การแสดงบทบาทสมมติ

นอกจากนี้ ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2544: 101) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงสื่อการเรียนการสอนที่ลงทุนน้อย โดยครูสามารถทำเองได้ และจำเป็นต้องทำสำหรับการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ได้แก่ ใบงาน (Worksheet) ใบความรู้ (Sheet) สื่อประเภทนี้เป็นสื่อที่ทำสำเร็จรูปไม่ได้ เพราะครูต้องจัดทำตามสภาพปัญหา และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนภาษามีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณสมบัติเฉพาะที่สามารถนำมาช่วยให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากหนังสือเรียน แบบฝึกหัด คู่มือครู ใบงาน ใบความรู้ และแถบบันทึกเสียงแล้ว ยังมีสื่อที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน (Authentic Materials) เช่น หนังสือพิมพ์ ใบปลิว แบบฟอร์มต่าง ๆ และจดหมาย หากโรงเรียนมีความพร้อมก็อาจพิจารณาใช้สื่อประเภทเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Access Learning Center) เป็นต้น นอกจากนี้ สื่อการสอนแต่ละชนิดมีคุณสมบัติเฉพาะที่แตกต่างกันไป เมื่อครูผู้สอนทำการคัดสรรสื่อการสอนที่เหมาะกับบริบทของตนเองแล้ว ครูจำเป็นต้องทราบถึงวิธีการเลือก การเตรียม การใช้รวมถึงการติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น ทั้งนี้เพื่อการบรรลุถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียนหรือที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

1.3.3 การใช้สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุจุมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังนั้น ครูจะต้องเตรียมสื่อให้พร้อมเพื่อที่จะนำไปใช้ได้ทันที คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535: 29-36) ได้กำหนด 4 ขั้นตอนหลัก ในการใช้สื่อการสอนไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

การเลือกสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนนั้น ครูจำเป็นจะต้องเลือกให้เหมาะสม เพราะถ้าสื่อไม่เหมาะสมอาจทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หลักในการเลือกสื่อการเรียนการสอนที่ครูควรยึดปฏิบัติ ได้แก่

1. บทเรียน สื่อการเรียนการสอนต้องมีคุณสมบัติตรงกับเนื้อหา จุดประสงค์ของบทเรียนและความมุ่งหมายในการสอน

2. ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนต้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ สติปัญญา ระดับชั้น และจำนวนผู้เรียน

3. ตัวสื่อการเรียนการสอนต้องหาง่ายและมีประสิทธิภาพสื่อความหมายได้ดี เสนอเรื่องราวได้ตรงตามความเป็นจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองเพิ่มเติมจากบทเรียน นอกจากนี้ควรคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวกับ สี เสียง ความคงทน ความสนุกสนาน เวลา สถานที่ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

ขั้นที่ 2 การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน

การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ การวางแผนการใช้สื่อการเรียนการสอน การเตรียมพร้อมของครูในการตรวจสอบสื่อการเรียนการสอนว่าตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนหรือไม่ ก่อนการใช้จริงครูควรจัดลำดับความสำคัญของสื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อให้มีความสะดวกในการใช้ และควรตรวจสอบเครื่องมือให้อยู่ในสภาพพร้อมก่อนที่จะใช้งานทุกครั้ง เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 การใช้สื่อการเรียนการสอน

การใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นขั้นที่อยู่ระหว่างการดำเนินการสอน ซึ่งครูควรสร้างความพร้อมให้ผู้เรียน ด้วยการเลือกใช้กิจกรรมกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน การเสนอสื่อควรเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและควรเก็บสื่อให้เรียบร้อยเมื่อใช้เสร็จ

ขั้นที่ 4 การติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

เมื่อมีการนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ประกอบการสอน ไม่ว่าจะเป็นขั้นใดของการสอนก็ตาม ควรมีการติดตามผลเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป จุดมุ่งหมายสำคัญของการติดตามผลในส่วนของผู้เรียน เพื่อให้ครูทราบถึงระดับการเรียนของผู้เรียนและโอกาสที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้

สรุปได้ว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูต้องศึกษาว่าสื่อประเภทใดเหมาะสมที่จะนำมาจัดกิจกรรมใดบ้าง จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด นอกจากนี้ ครูควรรู้วิธีเก็บรักษาสื่อและใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด และสิ่งที่ครูควรต้องทำหลังจากการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ การติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อจะได้รู้ว่าสื่อเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ การใช้สื่อควรได้รับการปรับปรุงในจุดใดเพื่อให้เกิดประโยชน์กับการเรียนการสอนในครั้งต่อไป การจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาที่ผู้เรียนต้องใช้ทักษะหลายทักษะประกอบกัน ต้องหมั่นฝึกฝนปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันพึงประสงค์ แต่ทั้งนี้ครูผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่านักเรียนของตนนั้นมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตรงกับที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ครูต้องมีความรู้และเทคนิคในเรื่องของการวัดและประเมินผลวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนในอนาคตต่อไป

1.4 การวัดและประเมินผล

1.4.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลภาษาต่างประเทศ

การวัดและประเมินผลภาษาต่างประเทศ เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนมาก เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนความพยายามส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินผลไว้ ดังนี้

สุมิตรา อังวัฒนากุล (2540: 151) ได้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลของผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการวัดและนำข้อมูลที่ได้รับมาประเมินผลระดับการเรียนของผู้เรียนและการสอนของครู เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงต่อไป

นอกจากนี้ วิรัช วรรณรัตน์ (2546: 4) กล่าวว่า การวัดผล หมายถึงกระบวนการในการกำหนดตัวเลข สัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณภาพ หรือคุณลักษณะของสิ่งของที่จะวัดโดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างมีกฎเกณฑ์ตามคุณสมบัติหรือลักษณะของสิ่งนั้น ๆ

จากความหมายการวัดและประเมินผลข้างต้น สรุปได้ว่าการวัดและประเมินผลเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและนำข้อมูลที่ได้มาประเมินผลการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู การวัดและประเมินการเรียนการสอนเป็นศาสตร์หนึ่งที่มีความละเอียดซับซ้อนและต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้เทคนิควิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้ผลการประเมินที่ออกมานั้นมีความน่าเชื่อถือ

1.4.2 เทคนิควิธีการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีลักษณะเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผลการประเมินต้องบ่งบอกถึงความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริง และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถอย่างหลากหลายในการพัฒนาตนเอง เช่น การลงมือปฏิบัติจริง การใช้ความคิดอย่างรอบคอบในการแก้ปัญหาและการตัดสิน ดังนั้น ครูควรรู้เทคนิควิธีการในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2544: 58-59) ได้เสนอเทคนิควิธีการวัดและประเมินผลที่ครูควรนำมาใช้ดังนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่ดีมากวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลพฤติกรรม ในการใช้ความคิดและการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านอารมณ์ความรู้สึกและลักษณะนิสัยของผู้เรียน ผู้สอนสามารถทำได้ทุกเวลาทุกสถานที่ วิธีการสังเกตที่ดีควรทำแบบที่วางแผนไว้และแบบที่ไม่ได้วางแผนไว้เพื่อให้ได้ทั้งพฤติกรรมของผู้เรียนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าก่อนการสังเกต และพฤติกรรมที่น่าสนใจที่ผู้สอนไม่ได้กำหนดไว้ก่อนล่วงหน้า ทั้งนี้ ผู้สอนควรมีการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกหลายครั้งในหลายสถานการณ์ และอาจใช้เครื่องมือประกอบการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบบันทึก ระเบียนสะสม เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลตามพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน และครูสามารถใช้การสัมภาษณ์ประกอบการสังเกต ครูที่เลือกวิธีนี้ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียนเพื่อเตรียมคำถามล่วงหน้า รวมทั้งควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสุภาพ เพื่อจะได้ทราบสาเหตุของพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก

3. การตรวจผลงาน เป็นการวัดและประเมินผลที่สามารถนำผลไปใช้ในการช่วยเหลือผู้เรียนและปรับปรุงการสอนของครูได้ทันที ดังนั้นผู้สอนจึงควรตรวจผลงานตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด การตรวจสอบผลงานภาคปฏิบัติ การตรวจสอบการจัดทำโครงการ

4. การรายงานตนเอง (Reflection) เป็นการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายสั้น ๆ หรือตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนการเรียนของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีทำ ความพอใจในผลงาน และความต้องการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

เทคนิควิธีการวัดและประเมินผลดังกล่าวเป็นสิ่งที่ครูจำเป็นต้องรู้ และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อให้การวัดและประเมินผลสามารถวัดความรู้ ความคิดที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนแต่ละคนได้จริง ซึ่งได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน และการรายงานตนเอง

การประเมินผลการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ย่อมจะมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามแต่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร แยกตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการเรียนรู้โดยวิธีการที่หลากหลายนั้นล้วนแล้วแต่เป็นการประเมินผลจากความสามารถของผู้เรียนทั้งสิ้น ซึ่งจะสะท้อนกลับถึงประสิทธิภาพการสอนของครูด้วย

1.4.3 การประเมินผลการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

เมื่อเป้าหมายของการศึกษาต้องการให้การวัดและประเมินผล เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพการเรียนภาษาที่แท้จริงของผู้เรียน และมุ่งให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ได้จริง ครูผู้สอนต้องมีการวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้ภาษาเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. 2544: 78-79)

1. ประเมินโดยใช้วิธีทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การประเมินผลเน้นที่ภาคปฏิบัติ ดังนั้น การประเมินผลภาคทฤษฎีจึงมีไม่มาก แต่อย่างไรก็ตาม การประเมินผลโดยวิธีการทดสอบจะต้องวัดทั้งสองแบบควบคู่กันไป และต้องประเมินผู้เรียนในเรื่องของความสามารถในการนำภาษาไปใช้ได้จริง ดังที่ ออลเลอร์ (Oller. 1979: 151) ที่กล่าวว่าการทดสอบความสามารถทางภาษานั้นไม่สามารถทดสอบด้วยแบบทดสอบไวยากรณ์ การอ่านหรือศัพท์ และการทดสอบส่วนย่อยอื่น ๆ การทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จึงไม่ควรทดสอบว่าจะใช้ภาษาอย่างไร เกณฑ์ตัดสินความสำเร็จพิจารณาที่ประสิทธิผลในการสื่อสาร การนำภาษาไปใช้จริง (Use) มิใช่การมีความรู้เพียงกฎเกณฑ์ทางภาษา (Usage) ส่วนการใช้แบบทดสอบทางภาษา ผู้สอนควรคำนึงถึงประสบการณ์และความสามารถของผู้เรียน ผู้สอนควรสร้างแบบทดสอบที่ใช้ประเมินความสามารถในการสื่อความได้จริง การใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสามารถวัดได้ครอบคลุมองค์ประกอบทางภาษาทั้งด้านคำศัพท์และโครงสร้างประโยค

2. การประเมินจากผลงาน ซึ่งได้แก่ ชิ้นงาน ผลงาน และแฟ้มสะสมงาน

2.1 ชิ้นงาน เป็นผลงานที่ผู้เรียนผลิตขึ้นเอง จากกิจกรรมการเรียนการสอน ครูและผู้เรียนสามารถกำหนดจำนวนชิ้นงานร่วมกัน โดยเน้นชิ้นงานที่บอกความสามารถในองค์รวม ความสามารถในการบูรณาการความรู้และทักษะทางภาษาอย่างหลากหลายในการผลิตชิ้นงาน และในแต่ละชิ้นงานควรมีสัดส่วนคะแนนกำหนดไว้ เพื่อทราบว่าชิ้นไหนมีความสำคัญและดีกว่ากัน

2.2 ผลงานจากการปฏิบัติ เป็นผลงานที่เกิดจากงานในภาคปฏิบัติ เช่น การปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย การประเมินงานแบบนี้ต้องใช้การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

2.3 แฟ้มสะสมงาน โครงงาน และแฟ้มสะสมงานเฉพาะเรื่อง เป็นงานที่เน้นกระบวนการทำงานเชิงระบบตั้งแต่เริ่มต้นทำงาน คือผู้เรียนต้องเกิดความสนใจ วางแผนลงมือปฏิบัติและปรับปรุงงานจนสำเร็จ ผู้เรียนต้องมีการสะสมหลักฐานการปฏิบัติงานจริงตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วนำมาจัดทำในรูปแบบแฟ้มสะสมงาน โครงงาน และแฟ้มสะสมงานเฉพาะเรื่อง

ในการประเมินผลงานนั้น อาจไม่ต้องประเมินทั้งสามลักษณะ แต่สิ่งที่สำคัญที่ผู้สอนต้องจัดทำ คือกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) ซึ่งครูสามารถให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนน

3. การประเมินพฤติกรรมที่แสดงคุณธรรม จริยธรรม ผู้สอนต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมทั้งที่มีการวางแผนไว้และไม่ได้วางแผนไว้

สรุปได้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้ ต้องประเมินให้ครบทั้งสามส่วน คือ การทดสอบผลงานที่ผลิตและพฤติกรรมของผู้เรียน แต่การกำหนดสัดส่วนคะแนนของการวัดผลทั้งสามส่วน ควรกำหนดตามธรรมชาติของวิชานั้น ๆ เช่น วิชาภาษาอังกฤษกำหนดสัดส่วนไว้ 20:50:30 นั่นคือ วัดผลด้วยการทดสอบ 20 % วัดผลด้วยการดูจากผลงาน 50% และวัดผลจากการสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม 30%

นอกจากการนำวิธีจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมาใช้ในการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนแล้ว ผู้สอนต้องคำนึงถึงธรรมชาติของการสื่อสาร ซึ่งสามารถแยกทักษะการสื่อสารออกเป็น 4 ทักษะใหญ่ ๆ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวทางในการสอนทักษะดังกล่าว

2. การสอนภาษาอังกฤษทักษะต่าง ๆ เพื่อการสื่อสารและการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2.1 การสอนทักษะการฟังเพื่อการสื่อสาร

2.1.1 ความหมายและประสิทธิภาพของการฟัง

แครชเชน (Krashen. 1983: 79-98) ได้กล่าวถึงความหมายของการฟัง คือ การให้ปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายแก่ผู้ฟัง ซึ่งมีวิธีการหลายอย่างที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมาย เช่น วิธีการตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response หรือ T.P.R.)

สุรพันธ์ กุศลส่ง (2543: 9) กล่าวว่าการฟังจะมีประสิทธิภาพดีเมื่อผู้ฟังมีความตั้งใจ ความสนใจและมีประสบการณ์เดิมมาบ้างแล้ว นอกจากนี้ การฟังเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะ เช่น การฟังครูอธิบายในชั้นเรียน ผู้ฟังต้องพยายามเข้าใจความหมายของผู้พูดที่ต้องการสื่ออย่าง ตั้งใจ สามารถตีความและวิเคราะห์คำพูดได้ สำหรับการฟัง ภาษาต่างประเทศ ผู้ฟังจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางภาษาและบริบทหรือสถานการณ์ เป็นต้น

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การฟังถือเป็นปัจจัยป้อนเข้า เมื่อผู้ฟังเข้าใจในความหมายและการสื่อความจากผู้พูดจึงจะสามารถแสดงออกทางคำพูดได้ ประสิทธิภาพการฟังขึ้นอยู่กับความสนใจและความตั้งใจของผู้ฟัง การฟังเป็นกระบวนการที่ผู้ฟังต้องใช้ความสามารถในการเรียบเรียง ตีความ เพื่อที่จะได้เข้าใจสิ่งที่ผู้พูดได้พูดออกมาว่ามีความหมายอย่างไร โดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้ฟังผสมผสานจึงจะเป็นการฟังที่สมบูรณ์

2.2.2 ความสำคัญของทักษะการฟัง

ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การฟังถือเป็นทักษะป้อนเข้าและมีความสำคัญยิ่งเป็นทักษะแรกที่ต้องทำการสอน เพราะการที่จะสามารถพูดโต้ตอบหรือเขียนออกมาได้ จะต้องฟังให้เข้าใจเสียก่อน ทักษะการฟังจึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ ดังนั้นในการเรียนการสอน ผู้เรียนจึงควรได้รับการฝึกฝนทักษะการฟังอย่างเพียงพอ ดังเช่นที่รูบิน (Rubin. 1990: 51) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการฟังไว้ว่า ทักษะการฟังเป็นพื้นฐานของผู้เรียนเพราะการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนนั้น เริ่มจากการฟังก่อนแล้วจึงพัฒนาสู่การเรียนรู้ภาษาในทักษะอื่น ๆ หากผู้เรียนมีปัญหาในการฟังแล้วอาจทำให้การเรียนรู้ภาษาไม่ประสบผล ดังนั้นครูจะต้องให้ความสำคัญโดยการฝึกฝนทักษะการฟังอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการฟังโดยทั่วไป (Casual Listening) และการฟังอย่างมีจุดหมาย (Focused Listening)

2.2.3 ขั้นตอนการสอนและการจัดกิจกรรมทักษะการฟังตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในการสอนทักษะการฟังเพื่อการสื่อสาร ครูจำเป็นต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจึงกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ดังที่อันเดอร์วูดส์ (Underwoods. 1989: 30) กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนการฟังว่า ผู้เรียนควรได้มีโอกาสรู้ว่าตนเองจะได้ฟังอะไร และต้องเตรียมข้อมูลใดบ้างในการฟัง ขั้นตอนในการสอนทักษะการฟังเพื่อการสื่อสารมี 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นก่อนการฟังหรือขั้นเตรียมการ (Pre-listening Stage) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้รับทราบถึงจุดมุ่งหมายในการฟัง เพื่อการเตรียมตัวกำหนดกลยุทธ์ในการฟังและเป็นการเตรียมความพร้อมในการฟังโดยเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในเนื้อหาและเกิดการกระตือรือล้นที่จะฟัง โดยครูใช้กิจกรรมที่ท้าทาย เช่น

1.1 อธิบายเกี่ยวกับหัวข้อเรื่อง โดยการใช้หัวเรื่อง ภาพ หรือสื่ออื่น ๆ เพื่อดึงสิ่งสำคัญที่สัมพันธ์กับชื่อเรื่องออกมา และเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

1.2 การระดมสมอง โดยให้ผู้เรียนเดาหรือทำนายว่าจะมีคำศัพท์อะไรบ้างที่จะปรากฏในเรื่องที่จะฟัง จากนั้นครูเขียนคำศัพท์ที่นักเรียนเดาบนกระดาน นอกจากนี้ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะฟัง โดยใช้ความรู้เดิม

1.3 เล่นเกม เพื่อเป็นการเตรียมตัวผู้เรียน และฝึกทักษะพื้นฐานให้พร้อมก่อนที่จะได้ฟังเนื้อหา เช่น เกมใบ้คำหรือการฝึกออกเสียงคำคู่ที่มีเสียงต่างกันเพียงเสียงเดียว (Minimal Pair)

1.4 การใช้คำถามนำ โดยครูผู้สอนถามหรือเขียนคำถามที่จะช่วยให้ผู้เรียนทราบเหตุการณ์เกี่ยวเรื่องที่จะฟัง

การเตรียมตัวผู้เรียนให้มีความพร้อมในการรับสารนั้น คือการให้ผู้เรียนมีความรู้พอสมควรเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังหรือเตรียมเนื้อหาให้ผู้เรียนนั่นเอง ถ้าไม่แน่ใจว่าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะฟังหรือไม่ ครูอาจถามคำถามซึ่งนำเข้าสู่บทเรียน หรืออาจเล่าเรื่องย่อให้ผู้เรียนฟัง นอกจากนี้ครูต้องเตรียมให้รู้ความหมายของคำศัพท์สำคัญๆ ที่จะพบในบทฟัง ตลอดจนโครงสร้างทางภาษาต่าง ๆ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจข้อมูลหรือสารที่ได้ฟังอย่างถูกต้อง

2. ขั้นการฟัง (While-listening Stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนหรือผู้ฟังทำกิจกรรมการฟังหรือแบบฝึกหัดด้วยตนเอง โดยใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายกับจุดประสงค์การฟัง การสอนในขั้นนี้มุ่งให้ผู้เรียนสื่อความหมายจากการฟัง ซึ่งอาจใช้กิจกรรมการฟังต่อไปนี้

- ฟังเพื่อตรวจสอบข้อความตามรูปภาพ
- ฟังเพื่อเลือกภาพตามเค้าโครงเรื่อง
- ฟังเพื่อเรียงรูปภาพตามบทฟัง
- ฟังเพื่อต่อเติมภาพให้สมบูรณ์
- ฟังเพื่อตรวจสอบข้อความถูก/ผิด ตามบทฟัง
- ฟังเพื่อเติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์
- ฟังเพื่อหาข้อความสำคัญ
- ฟังเพื่อปฏิบัติตามคำแนะนำหรือขั้นตอนการทำงาน
- ฟังเพื่อเปรียบเทียบเรื่องที่ฟังกับเรื่องที่คาดเดาไว้ก่อนการฟัง

หลังจากผู้เรียนทำกิจกรรมการฟังแล้ว ครูควรให้ผลย้อนกลับทันที เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของภาระงานที่ผู้เรียนทำ ผู้เรียนจะได้รู้ว่าตนเองเข้าใจสิ่งที่ฟังถูกต้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้การอภิปรายและอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจข้อผิดพลาดของตนด้วย

3. ขั้นหลังการฟัง (Post-listening Stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการฟังมาทำกิจกรรมต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการใช้ทักษะสัมพันธ์อื่นๆ โดยฝึกให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการฟังมาผสมผสานกับความรู้ ความคิดเห็นของตน เพื่อนำไปใช้ในการทำกิจกรรมหรือฝึกทักษะ

- การตรวจสอบคำตอบ เพื่อแสดงว่าผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่ฟัง อาจจะเป็นคำถามที่มีตัวเลือกหรือเป็นแบบถูก/ผิด

- การแก้ปัญหา โดยให้ผู้เรียนฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา จากนั้นให้ผู้เรียนร่วมกันแก้ปัญหา

- การสรุปสั้น ๆ หรือย่อความ ผู้เรียนเลือกหาประโยคที่เหมาะสมที่จะเป็นบทสรุปของเรื่องจากข้อมูลที่ได้จากผู้สอน

- แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย และให้ฟังข้อมูลเป็นกลุ่ม ๆ ละส่วนที่แตกต่างกัน จากนั้นให้ผู้เรียนมารวมกลุ่มใหญ่ขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และช่วยกันรวบรวมข้อมูลทั้งหมดให้เป็นเรื่องที่สมบูรณ์

- กิจกรรมการเขียน เช่น ให้ผู้เรียนเขียนจดหมาย ไปรษณียบัตร หรือบทความที่สัมพันธ์กับเรื่องที่ฟัง เป็นต้น

- กิจกรรมการพูด เช่น การโต้วาที สัมภาษณ์ อภิปราย แสดงบทบาทสมมติหรือละครที่สัมพันธ์กับเรื่องหรือบทความที่ฟัง

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมการฝึกทักษะการฟังนั้น ครูจะเลือกใช้กิจกรรมใดนั้น ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การสอนทักษะการฟัง นอกจากนี้ เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการสอนควรเร้าความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำมาใช้จริงทั้งในและนอกห้องเรียน และที่สำคัญระดับความยากง่ายของภาษาควรเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนด้วย การสอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนการฟัง (Pre-listening Stage) ขั้นการฟัง (While-listening Stage) และขั้นหลังการฟัง (Post-listening Stage) ซึ่งควรใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ทักษะการฟังถือเป็นทักษะแรกที่นักเรียนสามารถทำได้ก่อนทักษะอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการฟังเป็นการรับข้อมูลข่าวสารเข้ามา จากนั้นผู้ฟังเกิดการคิดวิเคราะห์ แยกย่อยสิ่งที่ได้ยินแล้วทำการปฏิสัมพันธ์กับสารเหล่านั้นด้วยทักษะการส่งข้อมูลออก ซึ่งทักษะการส่งข้อมูลที่เป็นทักษะพื้นฐานคือ ทักษะการพูดนั่นเอง

2.2 การสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสอนพูดเพื่อการสื่อสาร

ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันจึงได้มุ่งเน้นการพูดเพื่อการสื่อสารเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนพยายามสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพ มีผู้เชี่ยวชาญได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนพูดเพื่อการสื่อสารดังนี้

บายเกท (Bygate. 1991: 5-6) ได้กล่าวถึงการสอนพูดเพื่อการสื่อสาร ไว้ 2 ประการ คือ ประการแรก การสอนทักษะที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจ ได้แก่ การสอนทักษะต่าง ๆ

บราวน์และยูล (Brown & Yule. 1988: 27) ได้กล่าวว่าการสอนทักษะการพูดเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเป้าหมาย ซึ่งก็คือภาษาอังกฤษ โดยให้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษตามหน้าที่ต่าง ๆ อันเป็นหน้าที่พื้นฐานของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การกล่าวทักทาย การกล่าวขอบคุณ การกล่าวขอโทษ ซึ่งมีรูปแบบหรือสำนวนในการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไป

นอกจากนี้ ลินค์ (Lynch. 1996: 121) ได้ให้ความเห็นว่า ครูควรสอนให้เด็กมีการพูดแบบปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบทบาทในการพูดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรร อีกทั้งผู้เรียนควรมีโอกาสได้ฝึกแสดงความคิดเห็นต่อกลวิธีต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้แก้ปัญหาในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ในการวิเคราะห์และได้รับข้อมูลย้อนกลับในสิ่งที่เกิดขึ้นว่า ควรปรับปรุงแก้ไขสิ่งใดในการพูดตามสถานการณ์นั้น ๆ

สรุปได้ว่า การสอนทักษะการพูด ควรเป็นการสอนที่เน้นกิจกรรม ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ผู้เรียนจะสามารถสื่อสารในสถานการณ์จริง การสอนเพื่อให้นักเรียนพูดได้จริงนั้น นักเรียนต้องมีความเข้าใจในตัวภาษา รวมทั้งต้องมีการฝึกปฏิบัติการสื่อสารที่เพียงพอ ซึ่งครูผู้สอนต้องมีความรู้ในขั้นตอนการสอนทักษะการพูดเป็นอย่างดี

2.2.2 ขั้นตอนการสอนทักษะการพูดตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

มีผู้เสนอแนะขั้นตอนการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร ไว้ดังนี้

สก็อตต์ (Scott. 1981: 70) เสนอขั้นตอนการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารดังนี้

1. ขั้นบอกวัตถุประสงค์ ผู้สอนควรบอกให้ผู้เรียนได้รู้ถึงสิ่งที่จะเรียน
2. ขั้นเสนอเนื้อหา การเสนอเนื้อหาควรอยู่ในรูปบริบท ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะของภาษา ความหมายของข้อความที่จะพูด ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับบริบท เช่น ผู้พูดเป็นใคร ต้องการจะสื่อสารอะไรกับคู่สนทนา ผู้สนทนาพยายามจะบอกอะไร สิ่งที่พูด สถานที่พูด และเนื้อหาที่จะพูดมีอะไรบ้าง

3. ขั้นฝึกและการถ่ายโอน การฝึกจะกระทำทันทีหลังจากการเสนอเนื้อหา อาจจะฝึกพูดพร้อม ๆ กันหรือเป็นคู่ ผู้สอนควรให้ผู้ฟังได้ยินได้ฟังสำนวนภาษาหลาย ๆ แบบ และเป็นสำนวนภาษาที่เจ้าของภาษาใช้จริง นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

นอกจากนี้ เบิร์น (Byrne. 1986: 9) ได้เสนอขั้นตอนการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารไว้ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอ (The Presentation Stage) เป็นขั้นที่ครูสอนเนื้อหาใหม่เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ จดจำ และนำไปใช้ในการฝึกพูดขั้นต่อไป ครูผู้สอนจะมีบทบาทมากในฐานะ “ผู้ให้ความรู้” อย่างไรก็ตามครูควรใช้เวลาในขั้นนี้ไม่นานนักและมีประสิทธิภาพ เนื้อหาที่นำเสนอควรเป็นบทสนทนาเป็นหลัก หรืออาจเป็นบทเขียนร้อยแก้ว (Prose Passage) ก็ได้ ซึ่งแนวการจัดกิจกรรมในขั้นนี้มี 2 แนวทาง คือ

1. กิจกรรมที่มีโครงสร้างที่แน่นอน (Structured Activities) หมายถึง กิจกรรมที่ได้มีการวางแผนไว้อย่างดี เป็นการสอนโครงสร้างไวยากรณ์ที่นักเรียนจะต้องพบในเนื้อเรื่อง เช่น สอนการใช้ can โดยมีรูปภาพหรือท่าทางเป็นสื่อในการสอน หลังจากนั้นจึงเป็นการพูดถึงตนเองโดยใช้ can แต่วิธีนี้ถูกติติงว่าไม่เป็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร แต่มีข้อดีคือไม่ใช้เวลามากนักและอธิบายได้ครอบคลุมเนื้อหา

2. กิจกรรมที่มีโครงสร้างไม่แน่นอน (Unstructured Activities) หมายถึง กิจกรรมที่ไม่ได้มีการวางแผนในการทำกิจกรรมไว้ตายตัว กิจกรรมนี้เหมาะสำหรับนักเรียนระดับที่สูงขึ้น เพราะนักเรียนจะรู้ในส่วนของตัวภาษามากพอที่จะใช้ในการติดต่อสื่อสาร กิจกรรมนี้ช่วยพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เช่น การให้นักเรียนเดาเรื่องหรือบอกความรู้เดิมที่เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง

ขั้นที่ 2 ขั้นฝึกปฏิบัติ (The Practice Stage) เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกพูดโดยใช้ความรู้ที่ได้จากการนำเสนอให้ถูกต้องและคล่องแคล่ว ในขั้นนี้นักเรียนจะมีบทบาทมากกว่าครู โดยครูจะเป็นเพียงผู้ควบคุม (Conductor) ให้การฝึกนั้นถูกต้อง สื่อที่จะนำมาใช้ในการฝึกมี 2 ประเภท คือ แบบฝึก (Drills) และเนื้อเรื่อง (Texts)

ขั้นที่ 3 ขั้นผลิตภาษา (The Production Stage) ในขั้นนี้เป็นการให้นักเรียนใช้ภาษาที่ได้เรียนรู้จากขั้นที่ 1 และฝึกในขั้นที่ 2 อย่างเต็มความสามารถโดยครูไม่ได้มีหน้าที่ในการกำหนดและควบคุม ครูมีหน้าที่คอยจัดการและอำนวยความสะดวกให้การเรียนการสอนดำเนินต่อไปได้ โดยเน้นให้นักเรียนได้ใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วมากกว่าความถูกต้องทางไวยากรณ์ เพื่อเป็นการเตรียมให้นักเรียนพร้อมที่จะใช้ภาษาได้จริงนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้อาจเป็นงานคู่หรืองานกลุ่มก็ได้

จากแนวคิดขั้นตอนการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารของสก็อตต์และเบิร์น สามารถสรุปได้ว่า การสอนพูดเพื่อการสื่อสารควรเริ่มด้วยขั้นตอนของการบอกวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับทราบในสิ่งที่จะได้เรียน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดี

2.2.3 กิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสาร

กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของผู้เรียนได้ อีกทั้งยังมีส่วนช่วยให้การเรียนภาษาเป็นธรรมชาติ ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษา สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้รู้ได้เสนอกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสาร ไว้ดังนี้

ลิตเติลวูด (Littlewood. 1990: 22-64) ได้เสนอรูปแบบของกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสาร โดยแบ่งออกเป็น กิจกรรมเพื่อการสื่อสารตามหน้าที่ทางภาษา และกิจกรรมเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กิจกรรมเพื่อการสื่อสารตามหน้าที่ทางภาษา แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.1 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลในวงจำกัด (Sharing Information with Restricted Cooperation) ได้แก่

1.1.1 กิจกรรมการเลือกรูปภาพ (Identifying Pictures) จากชุดรูปภาพที่กำหนดให้ กิจกรรมนี้แบ่งผู้เรียนเป็น A และ B โดยที่ A จะมีชุดรูปภาพ แต่ B จะมีเพียง 1 รูปภาพ ซึ่ง A จะต้องค้นหาว่าภาพที่ B ถือนั้นเป็นภาพใด

1.1.2 กิจกรรมการจับคู่ (Discovering Identical Pairs) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 5 คน สมาชิก 4 คน ในกลุ่มจะได้รับภาพคนละ 1 ใบ ยกเว้นสมาชิกคนที่ 5 จะมีภาพที่เหมือนกับสมาชิกคนหนึ่งใน 4 คน สมาชิกคนที่ 5 จะต้องพยายามถามเพื่อนคนอื่นจนกระทั่งทราบว่าใครมีภาพที่เหมือนกับภาพของตนทุกประการ

1.1.3 กิจกรรมการหาลำดับและตำแหน่งที่ตั้ง (Discovering Sequences and Locations) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมคู่ โดยที่ A จะมีรูปภาพที่จัดเรียงไว้แล้วอย่างถูกต้อง ส่วน B มีรูปภาพชุดเดียวกันแต่ไม่ได้ลำดับไว้ B จะต้องถาม A เพื่อให้ A บอกตำแหน่งที่ตั้ง จนกระทั่งสามารถจัดลำดับภาพได้ถูกต้องตามให้เหมือนภาพของ A

1.1.4 กิจกรรมการหาข้อมูลที่ขาดหายไป (Discovering Missing Information) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมคู่ โดยที่นักเรียน 2 คน ได้รับตารางข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์คนละ 1 ชุด ต่างฝ่ายต่างถามตอบกันเพื่อหาข้อมูลที่ขาดหายไป และเขียนเติมให้ครบลงในตารางของตน

1.1.5 กิจกรรมการค้นหาความลับ (Discovering Secrets) กิจกรรมนี้จัดได้หลายแบบ เช่น เกม 20 คำถาม หรือการทายอาชีพ ซึ่งนักเรียนคนหนึ่งมีข้อมูลที่ถือว่าเป็นความลับ และนักเรียนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนหรือในกลุ่มพยายามถามคำถามเพื่อค้นหาความลับนั้น

1.2 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลในวงกว้าง (Sharing Information with Unrestricted Cooperation) ได้แก่

1.2.1 กิจกรรมการสื่อสารเกี่ยวกับรูปแบบหรือรูปภาพ (Communicating Patterns or Pictures) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมคู่ โดย A และ B ได้รับวัสดุที่เหมือนกันคนละ 1 ชุด A ได้รับวัสดุแล้วนำมาจัดวางให้เป็นรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่ให้ B เห็น ส่วน B จะต้องพยายามจัดวางวัสดุให้มีรูปแบบเหมือนกับของ A โดย A และ B จะต้องทำการสื่อสารกันให้เข้าใจจนกระทั่ง B สามารถจัดวางวัสดุเหล่านั้นได้ถูกต้อง

1.2.2 กิจกรรมการสื่อสารเกี่ยวกับแบบจำลอง (Communicating Models) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมคู่หรือกลุ่มก็ได้ ให้ A สร้างแบบจำลองของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดย B มีอุปกรณ์เหมือนกันและต้องพยายามใช้ชิ้นส่วนนั้นมาสร้างเป็นแบบจำลองให้เหมือนของ A ตามคำแนะนำของ A

1.2.3 กิจกรรมการค้นหาความแตกต่าง (Discovering Differences) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมคู่ โดยที่ A และ B จะได้รับรูปภาพคนละ 1 รูป ซึ่งรูปของแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันเล็กน้อย ทั้งคู่จะต้องพยายามสนทนาเพื่อหาจำนวนและส่วนที่แตกต่างกันในภาพนั้น

1.2.4 กิจกรรมไปตามทิศทางที่บอก (Following Directions) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมคู่ โดยที่ A ได้รับแผนที่ ซึ่งมีตำแหน่งที่ตั้งอาคารสถานที่ ส่วน B มีแผนที่ซึ่งไม่ได้ระบุรายละเอียดไว้ A จะต้องสื่อสารกับ B เพื่อบอกทางให้ B ไปยังตำแหน่งที่ตั้งนั้นให้ได้

1.3 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและหาข้อสรุปจากข้อมูล (Sharing and Processing Information) ได้แก่

1.3.1 กิจกรรมการลำดับเรื่องราว (Reconstructing Story Sequence) กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมกลุ่ม โดยที่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีรูปภาพคนละ 1 รูป และสมาชิกแต่ละคนจะต้องผลัดกันเล่าเรื่องตามรูปภาพของตน โดยไม่ดูรูปภาพของผู้อื่น หลังจากนั้นสมาชิกทุกคนต้องช่วยกันเรียงลำดับเรื่องราวที่ฟังให้ถูกต้อง

1.3.2 กิจกรรมการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา (Pooling Information to Solve a Problem) เป็นกิจกรรมคู่ โดย A มีข้อมูลบางส่วนซึ่งอาจเป็นข้อมูลของตารางกำหนดเวลาของขบวนรถไฟสายต่าง ๆ เพื่อเดินทางจากสถานที่ X ไปยังสถานที่ Y และ B มีข้อมูลของตารางรถไฟที่กำหนดเวลาจาก Y ไปถึง Z ทั้ง A และ B ต้องสนทนากันเพื่อหาทางแก้ปัญหาใดแก้ปัญหาหนึ่งที่เกี่ยวกับการเดินทางระหว่าง 2 สถานีนี้ เช่น หาเส้นทางรถไฟที่เดินทางจาก X ไป Z โดยเวลาน้อยที่สุด

1.4 กิจกรรมการหาข้อสรุปจากข้อมูล (Processing Information) ได้แก่ กิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem Solving) เช่น การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการซื้อของขวัญให้กับเพื่อนในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงความชอบและจำนวนเงินที่สมาชิกในกลุ่มมี กิจกรรมประเภทนี้จัดเป็นกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ผู้เรียนทุกคนจะได้รับข้อมูลที่เหมือนกัน จึงไม่จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน แต่ผู้เรียนต้องร่วมกันอภิปรายและประเมินเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับ เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินหรือหาทางแก้ไขปัญหา

2. กิจกรรมเพื่อการปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social Interaction Activities) กิจกรรมประเภทนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษาตามหน้าที่ทางภาษาเช่นเดียวกับกิจกรรมประเภทที่ 1 แต่กิจกรรมนี้ยังให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์รวมถึงบริบทของการใช้ภาษา ในการจัดกิจกรรมประเภทนี้ ครูสามารถกระทำได้ดังนี้

2.1 การใช้ห้องเรียนเป็นบริบททางสังคม มีแนวทางในการจัดดังนี้

2.1.1 ครูควรใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการชั้นเรียน

2.1.2 ครูควรใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสอน

2.1.3 ครูควรจัดบทเรียนการสนทนาหรืออภิปรายความคิดเห็นเป็นภาษาอังกฤษ

2.1.4 ครูควรจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดบทสนทนาหรือแสดงบทบาทสมมติโดยหัวข้อเรื่องควรเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน เช่น ประสบการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน

2.2 การใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) และการแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) สามารถให้ผู้เรียนทำกิจกรรมดังต่อไปนี้

2.2.1 การแสดงบทบาทสมมติตามบทสนทนาที่กำหนด (Role Playing Controlled through Cues and Dialogues) การแสดงบทบาทสมมติประเภทนี้ผู้เรียนจะต้องผลัดเปลี่ยนกันพูดตามบทสนทนาที่ได้รับ

2.2.2 การแสดงบทบาทสมมติตามข้อมูลที่กำหนด (Role Playing Controlled through Cues and Information) การแสดงบทบาทสมมติประเภทนี้ ผู้เรียนจะได้รับบัตรที่กำหนดบทบาท โดยในบัตรนั้นจะกำหนดจุดมุ่งหมายและตัวชี้แนะที่เป็นข้อมูลสั้น ๆ ในสิ่งที่ผู้เรียนต้องพูด

2.2.3 การแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์และเป้าหมายที่กำหนด (Role Playing Controlled through Situation and Goals) การแสดงบทบาทสมมติประเภทนี้ ผู้เรียนจะได้รับบัตรที่กำหนดบทบาท โดยในบัตรนั้นจะเป็นสถานการณ์และเป้าหมายในการสนทนา ซึ่งกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งวิธีการนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสในการใช้ภาษาเพื่อการปฏิสัมพันธ์ได้มากขึ้น

2.2.4 การแสดงบทบาทสมมติในรูปของการโต้วาทีหรือการอภิปราย (Role Playing in the Form of Debate or Discussion) การแสดงบทบาทสมมติประเภทนี้ ผู้เรียนจะได้รับบัตรที่กำหนดบทบาท โดยในบัตรนั้นจะกำหนดสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องโต้วาทีหรืออภิปรายและกำหนดข้อมูลที่จำเป็นต่อการอภิปราย โดยผู้เรียนจะต้องตัดสินใจหรือหาข้อสรุปโดยลงคะแนนเสียง

2.2.5 สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการจำลองสถานการณ์ขึ้นให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด โดยผู้เรียนได้รับบทบาทที่ต้องแสดงตามและยังต้องใช้ประสบการณ์ของตนเองในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ

2.2.6 การแสดงสด (Improvisation) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนแสดงละครจากเรื่องที่ไม่มีบทบาทหรือบทสนทนาให้ โดยครูจะทำหน้าที่ในการสร้างสถานการณ์ที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนแปลความ แสดงท่าทางและสนทนาออกมา อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนอาจกำหนดบุคลิกภาพและลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน แต่ไม่ได้บ่งถึงเป้าหมายในการสื่อสารที่แน่นอน

ฮาร์เมอร์ (Harmer. 2000: 92-152) ได้เสนอแนะกิจกรรมการพูดไว้ดังนี้

1. การเจรจาหาข้อตกลง (Reaching a Consensus) กิจกรรมประเภทนี้จะให้ผู้เรียนได้มีการอภิปราย และหาข้อตกลงร่วมกันในกลุ่ม กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระโดยไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า เช่น การอภิปรายเพื่อเลือกวัสดุ 10 อย่าง เพื่อใช้ในการเดินทาง เป็นต้น

2. การถ่ายทอดคำสั่งหรือคำแนะนำ (Relaying Instructions) กิจกรรมนี้ผู้เรียนจะต้องให้คำสั่งหรือคำแนะนำในการทำกิจกรรมแก่เพื่อน ความสำเร็จของชิ้นงานขึ้นอยู่กับความเข้าใจในคำแนะนำ

3. เกมเพื่อการสื่อสาร (Communicative Games) เช่น การหาความแตกต่างของรูปภาพ (Find the Differences) การบรรยายและจัดเรียงลำดับภาพ (Describe and Arrange) และการเรียงลำดับเรื่องใหม่ (Story Reconstruction) เป็นต้น

4. การแก้ปัญหา (Problem Solving) กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนพูดเพื่อหาทางแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ได้รับ

5. การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคล (Interpersonal Exchange) สามารถจัดเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือคู่ก็ได้ โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนกันสอบถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน เหมาะสำหรับการใช้ในตอนเริ่มบทเรียนแรก เช่น กิจกรรม Ice Breaker

6. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการสร้างหรือการจำลองสถานการณ์จริงขึ้นในห้องเรียน โดยที่ผู้เรียนต้องคิดว่าตนเองเป็นตัวละครที่ถูกกำหนดไว้ในสถานการณ์จำลอง โดยที่ได้รับข้อมูลบทบาทเพื่อใช้ในการแสดง

จากทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนพูดเพื่อการสื่อสาร จะเห็นได้ว่าในการสอนการพูดเพื่อการสื่อสารนั้น ควรใช้กิจกรรมที่หลากหลายและเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เพื่อการสื่อสารจริง ๆ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ ครูผู้สอนควรเลือกกิจกรรมที่มีสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจากการพูด นอกจากทักษะการฟังและการพูดแล้ว ยังมีอีก 2 ทักษะที่สำคัญเช่นกัน นั่นคือทักษะการอ่านและการเขียนเพื่อการสื่อสาร ซึ่งครูผู้สอนต้องคำนึงถึง

2.3 การสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร

2.3.1 ความหมายของการอ่านและความสามารถในการอ่าน

มีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำจำกัดความของการอ่านไว้ดังนี้

แฮร์ริส (Harris. 1990: 14) เดย์และแบมฟอร์ด (Day & Bamford. 1998: 12) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้คล้ายคลึงกันว่า การอ่านเป็นรูปแบบของการสื่อความหมายและเป็นการสร้างความหมายจากข้อความที่เขียนหรือพิมพ์ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดและข่าวสารความรู้ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงระหว่างข้อความหรือข้อมูลที่

นอกจากนี้ เปลื้อง ณ นคร (2542: 14-15) กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการการรับรู้ข้อมูลและการสื่อความ ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษรในรูปแบบของข้อเขียนหรือรายงาน ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจหรือค้นหาความหมายในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความรู้ ประสบการณ์ของแต่ละคน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึงกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยอาศัยตัวอักษรเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร โดยที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่อ่านตามเจตนารมณ์ของผู้เขียนได้มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นสำคัญ

จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษคือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน ซึ่งความสามารถดังกล่าว มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

คัสเชนเบอรี (Cushenbery. 1977: 12) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการอ่านว่า เป็นความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่อ่าน โดยใช้ความรู้ทางภาษาของผู้อ่านสรุปใจความและจุดประสงค์ของเรื่องที่อ่าน แยกความแตกต่างของข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ตลอดจนเรียงเนื้อเรื่องใหม่ได้

คาร์เรล (Carrell. 1993: 86) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการอ่านว่า เป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและความรู้เดิมของผู้อ่าน ประกอบด้วยความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งของ สถานที่ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ความคิดรวบยอด ความรู้สึก และทัศนคติ

นอกจากนี้ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 30-32) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการอ่านเพิ่มเติมว่า ผู้อ่านจะต้องอ่านเป็น มิใช่เพียงแค่อ่านออกเท่านั้น แต่ต้องเข้าใจในสิ่งที่อ่านด้วย การอ่านเป็นนั้น ผู้อ่านจะต้องสามารถจับใจความได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของบทอ่าน

สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านเป็นความสามารถของผู้อ่านในการจับใจความ เข้าใจจุดประสงค์ของเรื่องที่อ่านและความหมายของคำศัพท์ รู้รายละเอียดของเรื่อง สามารถถ่ายทอดข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน สามารถสรุปเนื้อเรื่องและวิเคราะห์ข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล

ในการสอนอ่านนั้น ถือว่าครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญมากต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน ซึ่งมีผลต่อการสื่อสารที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักการสอน ขั้นตอนการสอน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ฝึกทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร

2.3.2 หลักการสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร

มีผู้กล่าวถึงแนวทางการสอนทักษะอ่านเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงตามหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารดังนี้

กอร์ดอน (Gordon. 1985: 73-74) ได้เสนอหลักการสอนอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ครูควรมีหน้าที่กระตุ้นให้นักเรียนอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว ไม่ได้มีหน้าที่เพียงการตรวจสอบความถูกต้องแต่เพียงอย่างเดียว

2. ครูควรฝึกให้นักเรียนรู้จักตีความ โดยฝึกทำความเข้าใจกับหน่วยความหมาย (Units of Reading) ที่ใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ และฝึกทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของผู้เขียน เป็นต้น

3. ความรู้พื้นฐานหรือความรู้เดิมของนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ครูมีหน้าที่คอยช่วยเหลือหรือสอนให้นักเรียนรู้จักใช้ความรู้ดังกล่าว โดยเฉพาะความรู้ในเรื่องวัฒนธรรม

4. ก่อนการอ่าน ครูต้องมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนรู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ของการอ่านบทอ่านนั้น ๆ เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ วิสาข์ จัติวัตร์ (2541: 49-52) ได้อธิบายถึงหลักการสอนอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ไว้ดังนี้

1. เป็นแนวการสอนที่เน้นทักษะในระดับสูงไปสู่ทักษะในระดับพื้นฐาน (Top-Down) ซึ่งผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายรวม ๆ ของบทอ่าน ก่อนที่จะทำความเข้าใจในรายละเอียด ผู้อ่านต้องใช้ความรู้เดิมในการเดาเนื้อหาจากบทอ่าน พยายามสรุปความหมายหรือใจความสำคัญ หน้าที่ทางภาษา จุดประสงค์ของบทอ่าน ก่อนที่จะพยายามทำความเข้าใจกับรายละเอียด เช่น การเดาคำศัพท์ยาก ๆ ในบทอ่าน

2. ทักษะอ่านเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความสามารถทางภาษาในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านเป็นกิจกรรมที่ผู้อ่านต้องคาดเดา ทำนาย ตีความและตอบคำถามตนเองตลอดเวลาที่อ่าน ซึ่งวิดโดสัน (Widdowson. 1979: 86) ได้แบ่งระดับความสนใจในการอ่านไว้เป็น 2 ระดับ คือ 1) ความเข้าใจ (Comprehending) หมายถึง ผู้อ่านใช้ความสามารถทางด้านโครงสร้างภาษาและไวยากรณ์ในการแปลความหมายโดยตรงของประโยคใดประโยคหนึ่ง 2) ความสามารถในการตีความ (Interpreting) หมายถึง การที่ผู้อ่านไม่เพียงแต่แปลความหมายจากคำและประโยคเท่านั้น แต่ยังตีความหมายของประโยคต่าง ๆ โดยการอนุมานจากความสัมพันธ์ของประโยค และต้องใช้ความสามารถในการเดา ตรวจสอบความหมาย เพื่อทราบความหมายที่แท้จริงจากเนื้อเรื่อง

3. บทอ่านเปรียบเสมือนบทสนทนาระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน การอ่านไม่ใช่ปฏิกิริยาโต้ตอบของผู้อ่านต่อเรื่องที่อ่านเพียงอย่างเดียว ซึ่งวิดโดสัน (Widdowson. 1979: 174) กล่าวว่า การอ่าน คือปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านซึ่งคล้ายกับมีการสนทนากับผู้เขียน ถึงแม้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์กันจะไม่เกิดขึ้นโดยตรงในทันทีเหมือนกับการพูด แต่ก็เปรียบเสมือนเป็นบทสนทนาที่เขียนไว้เพื่อการสื่อสารระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน โดยขณะที่ผู้เขียนเขียนเรื่อง มักจะ

4. ผู้อ่านควรอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพราะจะทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพมากกว่าการอ่านแบบไร้จุดหมาย เนื่องจากผู้อ่านจะทราบดีว่าอ่านเพื่ออะไร และสามารถเลือกเทคนิคการอ่านที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายนั้นมาใช้ในขณะที่อ่าน เช่นการอ่านเพื่อหาข้อมูลเฉพาะ (Scanning) และการอ่านเพื่อทราบเรื่องราวอย่างคร่าว ๆ (Skimming) เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์โดยอ่านที่หัวข้อข่าวและข่าวนำ

5. วิธีสอนควรเน้นการสื่อสารอย่างมีความหมาย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนอ่านเพื่อให้เกิดการสื่อสารอย่างแท้จริง ไม่ใช่การอ่านเพื่อตอบคำถามท้ายบทเพียงอย่างเดียว

6. บทอ่านที่ใช้สอนควรเป็นเอกสารจริง (Authentic Materials) เพราะบทอ่านที่เขียนขึ้นเพื่อใช้ในการสอนศัพท์และไวยากรณ์จะมีลักษณะไม่เป็นธรรมชาติ เนื่องจากผู้เขียนมุ่งนำโครงสร้างหรือหลักไวยากรณ์ที่ต้องการสอนให้ปรากฏในเนื้อเรื่องมากเกินไป เพราะฉะนั้นการสอนการอ่านตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร บทอ่านที่ใช้ในการสอนควรมีลักษณะที่เป็นเอกสารจริงซึ่งใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ป้ายประกาศ ข่าว ฉลากยา เอกสารแผ่นพับหรือโฆษณา เป็นต้น

7. แบบฝึกหัดการอ่านไม่ควรมุ่งทดสอบความเข้าใจในการอ่าน แต่ควรช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจข้อความที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ แบบฝึกหัดการอ่านตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจข้อความที่อ่านดีขึ้น เช่น แบบฝึกในรูปของตาราง แผนภูมิและรูปภาพ จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านทำให้เข้าใจบทอ่านดียิ่งขึ้น

8. การสอนอ่านไม่ควรแยกสอนจากทักษะอื่น ควรใช้ทักษะสัมพันธ์ เนื่องจากทักษะทั้ง 4 นี้ต้องใช้สัมพันธ์กันในชีวิตจริง เช่น ให้อ่านบทอ่านที่เกี่ยวกับการสมัครงาน แล้วเขียนจดหมายระบุว่าต้องการสมัครงานในตำแหน่งนั้น เป็นต้น

นอกจากนี้ สุภัทรา อักษรานุเราะห์ (2540: 33) ได้เสนอหลักการสอนอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเพิ่มเติมจากข้างต้นว่า ต้องเน้นให้ผู้เรียนมีวัตถุประสงค์ในการอ่าน กล่าวคือ ต้องรู้ว่าอ่านเพื่ออะไร เช่น เพื่อแก้ปัญหา เพื่อถ่ายโอนข้อมูล เป็นต้น และการอ่านยังเป็นบันไดก้าวไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องใช้ทักษะการฟัง การพูด และการเขียน นอกจากนั้นยังเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านอีกด้วย

สามารถสรุปหลักการสอนอ่านเพื่อการสื่อสารได้ดังนี้คือ การสอนอ่านเพื่อการสื่อสารควรเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ทางภาษา ไวยากรณ์ ความสามารถในการใช้ภาษาที่เหมาะสมในสังคม ความสามารถใช้ความสัมพันธ์ของข้อความ การเชื่อมโยงความหมาย การเลือกใช้เทคนิคการอ่านให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการอ่าน และผู้เรียนยังจะต้องใช้ประสบการณ์ ความรู้เดิมในการเดาความหมายจากบทอ่าน มีความสามารถทั้งในระดับความรู้ ความเข้าใจ การแปลความ การตีความ นอกจากนี้ บทอ่านควรใช้เอกสารจริง เน้นการสื่อสารที่มีความหมายและสัมพันธ์กับชีวิตจริง

2.3.3 ขั้นตอนการสอนและการจัดกิจกรรมทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสาร

การสอนทักษะการอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการสอนที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการอ่าน โดยมีกิจกรรมการอ่านเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทอ่านได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีนักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่านและแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนอ่านไว้ดังนี้

โรเจอร์ส (Rogers. 1988: 468-475) และแฮงค์ (Hank. 1993: 103-120) ได้เสนอขั้นตอนและการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารไว้คล้ายกันคือ

1. ขั้นก่อนอ่าน (Pre-reading) เป็นขั้นสร้างความสนใจในเนื้อเรื่องที่จะอ่านและกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากทำกิจกรรม โดยการบอกจุดประสงค์ของการอ่านและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดาความหมายศัพท์จากบริบท การคาดคะเนเรื่องที่จะอ่าน หรือการทำนายเรื่องจากหัวเรื่อง ซึ่งผู้เรียนจะสามารถใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาช่วยหรือเชื่อมโยงในกิจกรรมเหล่านี้ได้ ต่อจากนั้นอาจเป็นการทบทวนคำศัพท์และรูปประโยคที่เรียนไปแล้วซึ่งจะปรากฏในข้อความที่อ่าน หรือสอนคำศัพท์หรือรูปประโยคใหม่ที่นักเรียนไม่รู้จักแต่จะพบในบทอ่าน

2. ขั้นระหว่างอ่าน (While-reading) เป็นขั้นการทำความเข้าใจโครงสร้างและเนื้อความในเรื่องที่จะอ่าน ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกทำกิจกรรมในขณะที่อ่านเนื้อเรื่อง เช่น ในระยะแรกครูอาจแนะนำและฝึกให้ผู้เรียนอ่านเป็นกลุ่มคำ โดยกวาดสายตาเป็นช่วง ๆ แทนที่จะอ่านทีละคำ และมีครูคอยช่วยเหลือ โดยแบ่งคำเป็นกลุ่ม ๆ ให้อ่าน หลังจากนั้นผู้เรียนจึงแบ่งกลุ่มกันเอง โดยเริ่มจากกลุ่มคำที่มีความยาวไม่มากนักแล้วจึงเพิ่มให้มากขึ้นเรื่อย ๆ การอ่านเพื่อหาข้อมูลทั่วไป (General Information) หรือหารายละเอียดเฉพาะ (Specific Detail) นอกจากนี้ยังสามารถให้ผู้เรียนอ่านแบบเร็วหรืออ่านแบบหารายละเอียดเพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง เป็นต้น

3. ขั้นหลังอ่าน (Post-reading) เป็นขั้นที่ผู้เรียนทำกิจกรรมเมื่ออ่านจบแล้วเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน หรือได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจในสิ่งที่อ่านของผู้เรียน ครูอาจให้งานเพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจโดยให้ตอบคำถาม สรุปย่อประเด็นสำคัญที่ได้จากการอ่าน ให้เลือกข้อมูลสำคัญจากบทอ่านมาเรียบเรียงตามลำดับเรื่องราว เป็นต้น

ในการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสุมิตรา อังวัฒนกุล (2540: 178-179) และวิสาข์ จัติวัตร์ (2541: 48-57) ได้เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ก่อนการอ่านใด ๆ ผู้อ่านควรคาดเดาจากหัวข้อเรื่อง หัวข้อย่อย โดยใช้ความรู้ของตนที่มีอยู่กับเรื่องนั้น ๆ

2. ผู้อ่านควรมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน เช่น อ่านเพื่อหาข้อมูลบางอย่าง อ่านเพื่อจับใจความ

3. การเดาความหมายของศัพท์สำนวนจากข้อความในบริบท (Context) ซึ่งผู้อ่านพอจะคาดเดาได้จากคำที่ความหมายคล้ายกันหรือตรงกันข้ามและจากประสบการณ์เดิม

4. การสร้างแบบฝึกการอ่านตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่แปลกใหม่และช่วยให้นักเรียนเข้าใจข้อความได้ดียิ่งขึ้น โดยการถ่ายโอนข้อมูลที่อ่านในรูปแบบต่าง ๆ (Information Transfer) เช่น การถ่ายโอนข้อมูลจากข้อความที่อ่านมาเติมในแบบฟอร์ม การย่อข้อความที่อ่านหรือสรุปความให้อยู่ในรูปของตาราง เป็นต้น

จากขั้นตอนและการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนการสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นก่อนอ่าน ซึ่งเป็นขั้นกระตุ้นความสนใจและเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน ขั้นระหว่างอ่าน ซึ่งเป็นขั้นที่มุ่งให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับสิ่งที่อ่าน และขั้นหลังอ่านเป็นขั้นตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน โดยในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมจะมุ่งส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาการของผู้เรียนด้วยการใช้กิจกรรมที่หลากหลายอันจะส่งให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จด้านการอ่านในที่สุด

เนื้อหาที่จะกล่าวถึงต่อไป เป็นการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร ซึ่งในความเป็นจริงทักษะการเขียนถือเป็นทักษะขั้นผลิต (Productive Skill) ซึ่งผู้เขียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถทั้งในเนื้อหาและโครงสร้างภาษาที่ดีพอสมควร จึงถือเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนที่ถูกต้องตามขั้นตอนการสอนอย่างแท้จริง

2.4 การสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร

2.4.1 ความหมายของการเขียน

การเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้ที่มีอยู่ออกมาเป็นตัวอักษรให้กับผู้อ่าน สิ่งที่เขียนจะต้องมีความหมาย จึงจะสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้

การเขียนเป็นการรวบรวมความคิด การลำดับเรียบเรียงความคิดหรือการเลือกสรรถ้อยคำถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือข้อความที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงกับความต้องการ (รัตนา มหากุศล. 2540: 163; Lado. 1997: 143)

สรุปได้ว่าการเขียนหมายถึง การรวบรวมความคิด ความรู้สึกและความต้องการของผู้ส่งสารออกเป็นภาษาเขียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการส่งสาร ซึ่งแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนนั้นมีดังนี้

2.4.2 แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนที่เน้นการฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อความเพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการ โดยครูกำหนดสถานการณ์และจัดกิจกรรมเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการฝึกฝนไปใช้ในชีวิตจริง ดังนั้นในการสอนเขียนให้กับผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องจัดหากิจกรรมเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถทางภาษาขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามลำดับ (สุมิตรา อังวัฒนกุล. 2540: 48) โดยสอนให้ผู้เรียนสามารถโต้ตอบหรือ

นอกจากนี้ พิตรวัลย์ โกวิทวที (2540: 47-48) ได้เสนอหลักทั่วไปของการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย ผู้เขียนต้องมีจุดมุ่งหมายว่าต้องการสื่อความหมายอะไรในข้อเขียนของตน

2. เรื่องที่ต้องการเขียน ผู้เขียนต้องกำหนดเรื่องที่จะเขียน เพื่อนำผู้อ่านไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

3. รูปแบบการเขียน ผู้เขียนต้องทราบว่าจะเขียนเรื่องของตนในแบบใด จึงจะบรรลุจุดมุ่งหมายของการเขียน

จากแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสารข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ในการสอนเขียนเพื่อการสื่อสารครูผู้สอนจะต้องสอนหรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำการเขียนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและต่อเนื่อง โดยผู้เขียนจะต้องทราบถึงจุดมุ่งหมายของการเขียน รวมถึงเรื่องที่จะเขียนและรูปแบบของการเขียนด้วย โดยในส่วนต่อไปจะเป็นการกล่าวถึงลักษณะของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร

2.4.3 ลักษณะของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร

การที่จะพัฒนาทักษะการเขียนควรจัดกิจกรรมฝึกการเขียนในรูปแบบสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง ทั้งนี้ พิตรวัลย์ โกวิทวที (2540: 35) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนไว้ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากที่ครูสอนหรือเคยให้ฝึก โดยขอบเขตของเนื้อหาไม่ยากจนเกินความสามารถของผู้เรียน ฝึกผู้เรียนให้รู้จักค้นคว้า ฝึกฝนการใช้ภาษาตามสถานการณ์ที่ครูกำหนดและมีการทำงานเป็นกลุ่ม

2. เป็นกิจกรรมที่ชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์และความสำคัญของการฝึกเขียน มิใช่แสดงความสามารถ ความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์และโครงสร้างทางไวยากรณ์แต่เพียงอย่างเดียว

3. เป็นกิจกรรมที่สามารถเพิ่มระดับความยากของการเขียนตามความสามารถของนักเรียนที่กระทำได้

นอกจากนี้ รัตนา มหาสกุล (2540: 20) ได้เสนอแนะให้แก่ครูผู้สอนทักษะการเขียนว่า ผู้สอนควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก โดยเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน กิจกรรมที่ใช้ควรมีหลายรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ในการสอนเขียนครูควรประเมินความสามารถและความ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียน ครูผู้สอนต้องหากิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนและมีความหลากหลาย น่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดในการเขียน การเลือกคำศัพท์ โครงสร้างภาษาที่เหมาะสม และที่สำคัญสามารถเชื่อมโยงทักษะอื่นมาพัฒนาความสามารถทางการเขียนให้ดียิ่งขึ้น โดยขั้นตอนการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสารมีดังนี้

2.4.4 ขั้นตอนในการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร

พิตรวัลย์ โกวิทวที (2540: 48-50) ได้เสนอขั้นตอนการสอนทักษะการเขียนไว้ดังนี้

1. การกระตุ้นความสนใจ (Generating Idea) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความต้องการ ความคิด และเข้าใจจุดประสงค์ในเรื่องที่จะเขียน เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนก่อนลงมือเขียนจริง

2. การรวบรวมความคิดและตรวจสอบ (Composition and Prevision) ผู้เรียนรวบรวมและเรียบเรียงความคิดที่จะเขียน ครูผู้สอนมีหน้าที่ในการตรวจสอบขัดเกลาสำนวนต่าง ๆ

3. การเขียนเรื่อง (Making Papers) ผู้เรียนเขียนเรื่องแล้วนำมาให้ครูตรวจแก้ไข

4. การอภิปรายร่วมกัน (Discussion) ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อผลงาน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

5. การสอน (Teaching) เมื่องานเขียนได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ครูอาจนำผลงานมานำเสนอบนกระดานเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาความถูกต้องของโครงสร้างภาษา การลำดับความคิดและสำนวนต่าง ๆ

6. การทบทวนและขัดเกลาผลงาน (Revising Papers) เป็นขั้นตอนสุดท้ายเพื่อการขัดเกลาและทบทวนหรือตรวจสอบข้อผิดพลาดต่าง ๆ เช่น เครื่องหมายวรรคตอน การสะกดคำ ทำให้งานเขียนชิ้นนั้นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ รัตนา มหาสกุล (2540: 48) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการเขียนไว้ 3 ขั้นตอน คือ

1. กิจกรรมก่อนการเขียน เป็นการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลไกทางการเขียน เช่น การสะกดคำ การใช้กาล (Tense) อีกทั้งครูผู้สอนควรหากิจกรรมที่ช่วยแนะแนวหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดในการเขียนต่อไป

2. กิจกรรมระหว่างการเขียน เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนนำมาใช้ในการฝึกการเขียน เช่น นำรูปภาพมาให้ผู้เรียนเขียนเรื่องจากภาพ นำเทปบทสนทนามาเปิดให้ผู้เรียนฟัง จากนั้นให้ผู้เรียนเขียนเป็นเรื่องเล่าหรือสรุปเนื้อหาของเรื่องที่ได้ยิน เป็นต้น

3. กิจกรรมหลังการเขียน เป็นการนำผลงานเขียนของผู้เรียนมานำเสนอหน้าชั้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเรื่องการใช้ภาษา ความถูกต้อง ข้อดีหรือสิ่งที่ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสารมีทั้งสิ้น 3 ขั้นตอน คือ กิจกรรมก่อนการเขียน กิจกรรมระหว่างการเขียน และกิจกรรมหลังการเขียน โดยเริ่มตั้งแต่การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน การรวบรวมความคิด การเขียนโครงเรื่อง การอภิปรายร่วม จากนั้นเป็นการสอนและจบลงด้วยการขัดเกลาหรือทบทวนผลงานการเขียนของผู้เรียน ซึ่งประเภทของกิจกรรมการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสารมีดังนี้

2.4.5 ประเภทของกิจกรรมการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540: 23) ได้นำเสนอประเภทของกิจกรรมการสอนทักษะการเขียนไว้ดังนี้

1. การเขียนแบบที่มีการกำหนดขอบเขต (Controlled Writing) เป็นกิจกรรมที่สอนให้ผู้เรียนรู้จักเลือกรูปแบบและเนื้อหาการเขียน โดยผู้เรียนอาจจะทำการคัดลอกข้อความหรือเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบบางอย่างในบทความนั้น ๆ ก็ได้
2. การเขียนแบบที่มีการชี้แนะ (Guided Writing) ครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำในการเขียนข้อความหรือเรื่องสั้นโดยให้อิสระแก่ผู้เรียนมากกว่าการกำหนดขอบข่ายของการเขียน ผู้สอนอาจจะให้ประโยคเริ่มต้นหรือประโยคสุดท้ายและข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการเขียนเท่านั้น
3. การเขียนแบบมีอิสระ (Free Writing) การเขียนแบบนี้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นลงในงานเขียนได้อย่างเต็มที่ โดยครูมีบทบาทเพียงกำหนดหัวเรื่องใหญ่และคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการเขียนของผู้เรียนเท่านั้น

สรุปได้ว่ากิจกรรมการสอนทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมก่อนการเขียน กิจกรรมระหว่างการเขียน และกิจกรรมหลังการเขียน โดยในการสอนทักษะการเขียนควรเริ่มจากการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน รวมถึงการรวบรวมหรือระดมความคิดจากประสบการณ์ตรงและทางอ้อม จนถึงขั้นการทบทวนขัดเกลาผลงานโดยผู้เรียนเอง โดยเพื่อนหรือครูผู้สอนก็ได้

เนื่องจากในปัจจุบันยังมีครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่ที่ยังไม่เข้าใจถึงหลักและวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง กล่าวคือผู้สอนทำการสอนภาษาอังกฤษแบบแยกทักษะออกเป็นส่วน ๆ (Segregated-skill Instruction) ถึงแม้ว่าจะทำการสอนตามเนื้อหาและขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารก็ตาม การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ดี ต้องมีการสอนที่เลียนแบบการสื่อสารในชีวิตจริง กล่าวคือ เป็นการสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะ (Integrated-skill Instruction) ที่ผู้เรียนจะได้รับการสอนและฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจริง ๆ โดยเป็นการใช้ทักษะทางภาษาร่วมกันในการสื่อสารอย่างน้อย 2 ทักษะขึ้นไป

2.5 การสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะเพื่อการสื่อสาร

การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีความสำคัญมาก เพราะการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ได้นำแนวคิดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเข้ามาใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การสื่อสารในชีวิตประจำวัน ใช้วิธีการสื่อสารแบบผสมผสานหรือเชื่อมโยงกันของทักษะหลัก (Main Language Skills) คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน กับทักษะย่อย (Subsidiary Language Skills) เช่น ไวยากรณ์ (Grammar) คำศัพท์ (Vocabulary) การตระหนักถึงวัฒนธรรม (Culture Awareness) ทักษะการเรียนรู้ (Study Skills) การออกเสียง (Pronunciation) เป็นต้น ไม่ใช่การใช้ทักษะใดทักษะหนึ่งในการสื่อสารเท่านั้น (Scarcella & Oxford. 1992: 85) การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่มนุษย์ใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน หรือการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิดของตนเองสู่ผู้อื่น (Longman. 1995: 266) จากคำนิยามของการสื่อสารทำให้ทราบว่ากระบวนการสื่อสารต้องมีการเชื่อมโยงหรือการบูรณาการของทักษะอย่างน้อย 2 ทักษะขึ้นไป

2.5.1 ปัญหาที่เกิดจากการสอนแบบแยกทักษะ

การสอนแบบแยกทักษะ ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Segregated Skill ทั้งนี้อาจพบการใช้คำอื่นแทน ได้แก่ Discrete Skill, Isolated Skill, Single Skill และ Separate Skill ซึ่งทุกคำล้วนหมายถึง การสอนภาษาที่เน้นย้ำเพียง 1 ทักษะเท่านั้นหรืออย่างดีที่สุดคือ 2 ทักษะ ซึ่งการสอน แบบนี้ ครูผู้สอนจะทำการสอนที่มุ่งตรงไปที่ทักษะใดทักษะหนึ่งเท่านั้น ส่งผลให้พัฒนาการของผู้เรียนในทักษะอื่นถดถอยลงได้ ซึ่งการเรียนการสอนแบบนี้เป็นการเรียนการสอนที่ใช้ทักษะทางภาษาเป็นพื้นฐาน (Language-based) ไม่ใช่การสื่อสารที่เป็นธรรมชาติโดยการใช้ประโยชน์ของภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อความหมาย (Scarcella & Oxford. 1992: 86)

ทักษะต่าง ๆ ทั้งทักษะหลักและทักษะย่อย เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การออกเสียง และไวยากรณ์ เปรียบเสมือนเป็นกุญแจดอกสำคัญเพื่อความสำเร็จในการเรียนภาษาของผู้เรียน แต่ทั้งนี้กระบวนการเรียนการสอนได้ถูกแยกทักษะเหล่านี้ออกจากเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งมีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการสอนแบบแยกทักษะนี้ สการ์เซลลาและอ็อกซ์ฟอร์ด (Scarcella & Oxford. 1992: 86-87) ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การแยกทักษะสอนโดยสิ้นเชิง (Total Skill Segregation) และการแยกทักษะสอนแบบบางส่วน (Partial Skill Segregation)

การแยกทักษะสอนโดยสิ้นเชิง หรือ Total Skill Segregation เป็นการสอนโดยการแยกทักษะภาษาอังกฤษออกมาอย่างแท้จริง ถือเป็นการสอนแบบใช้ภาษาเป็นพื้นฐาน สอนแต่เนื้อหาของภาษา โดยเน้นเพียงทักษะเดียว ไม่ใช่การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งการสอนแบบนี้มีให้เห็นมาก โดยเฉพาะรายวิชาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา เช่น การฟังเบื้องต้น (Basic Listening) การเขียนขั้นสูง (Advanced Writing) เป็นต้น รายวิชาเหล่านี้อาจจะมาจากความคิดที่ว่าการเรียนการสอนใด ๆ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้ามีการสอนมากกว่า 1 ทักษะใน

การแยกทักษะสอนแบบบางส่วน หรือ Partial Skill Segregation เป็นการสอนคล้ายหลักการแยกทักษะโดยสิ้นเชิง แต่ผู้สอนมีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการนำทักษะภาษาประเภทอื่นเข้ามาร่วมใช้ในการเรียนการสอนด้วย เช่น รายวิชาการอ่านระดับกลาง (Intermediate Reading) ในการสอนครูผู้สอนใช้วิธีการออกคำสั่งโดยใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการฟังภาษาอังกฤษร่วมด้วย หลังจากผู้เรียนอ่านบทอ่านจบ ครูผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่น่าสนใจจากบทอ่าน ซึ่งในกรณีนี้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ทักษะฟังพูดและทักษะย่อยอื่น ๆ ร่วมกัน เช่นการออกเสียงและไวยากรณ์ นอกจากนี้ ครูผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนทำการเขียนสรุปและวิเคราะห์บทอ่าน ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษด้วย ถึงแม้ว่ารายวิชานั้นจะเน้นเรื่องทักษะอ่านก็ตาม

จะเห็นได้ว่าการสอนแบบแยกทักษะนั้นไม่ได้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติในห้องเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะทางภาษาอังกฤษแบบไม่สมดุล เช่น อ่านออกแต่พูดสื่อสารไม่ได้ เป็นต้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ดีควรเป็นการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษา ซึ่งในส่วนถัดไปจะกล่าวถึงข้อดีของการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษ

2.5.2 ข้อดีของการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษ

เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองที่ครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้การสื่อสารที่เป็นธรรมชาติ กล่าวคือ เป็นการสอนภาษาแบบบูรณาการทักษะหลักและทักษะย่อยเข้าด้วยกันในรายวิชาเดียวกันและในคาบเรียนเดียวกันด้วย ในการสอนภาษาแบบบูรณาการทักษะ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านภาษาที่ใช้จริงรวมถึงกิจกรรมที่น่าสนใจและมีความหมาย ซึ่งสการ์เซลลา และอ็อกซ์ฟอร์ด (Scarcella & Oxford. 1992: 88) ได้กล่าวถึงข้อดีของการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษ ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนได้รับรู้แนวคิดของการสื่อสารและความซับซ้อนของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจริงในชีวิตประจำวัน
2. ภาษาไม่ได้เป็นเพียงจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ แต่เป็นสื่อที่ใช้เพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล
3. ครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบนี้เพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความก้าวหน้าในทักษะภาษาอังกฤษต่าง ๆ ไปพร้อมกัน
4. ช่วยพัฒนาให้ความสามารถทั้งในทักษะหลักและทักษะย่อยให้เกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กัน

5. เป็นการส่งเสริมให้เรียนผ่านเนื้อหาจริง ไม่ใช่การสอนโดยแยกภาษาออกเป็นส่วน ๆ

6. การใช้สื่อและเนื้อหาจริง เหมาะสำหรับผู้เรียนทุกระดับและทุกวัย เป็นการตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

7. มีส่วนส่งให้ความรู้เดิมหรือภูมิหลังของแต่ละคนมีบทบาทที่ชัดเจนมากขึ้นในการเรียนการสอนภาษาแบบบูรณาการทักษะการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาที่สำคัญ คือ การที่ผู้เรียนได้เรียนในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง เลียนแบบธรรมชาติของการสื่อสาร โดยมีการเรียนรู้แบบบูรณาการทักษะภาษาเข้าด้วยกันและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านภาษาที่ใกล้เคียงกันสามารถอ่านออก เขียนได้ ฟังออกและพูดรู้เรื่อง

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษทั้งทักษะหลักและทักษะย่อยเข้าด้วยกัน ในรายวิชาเดียวกันและในคาบเรียนเดียวกัน อาจไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่ต้องวางแผนการสอนและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน และในขณะเดียวกันต้องอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษด้วย สำหรับรูปแบบการสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะภาษาจะได้กล่าวต่อไป เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบดังกล่าว

2.5.3 รูปแบบการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษ

การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษา เป็นแนวคิดที่เอื้อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการเลียนแบบการสื่อสารที่ใช้กันอยู่จริงในชีวิตประจำวัน โดย สการ์เซลลาและอ็อกซ์ฟอร์ด (Scarcella & Oxford. 1992: 88-91) และกระทรวงศึกษาธิการ (2545ก: 121-134) ได้เสนอรูปแบบวิธีการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษซึ่งมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสอนแบบเน้นเนื้อหา (Content-based Instruction) และการสอนแบบเน้นภาระงาน (Task-based Instruction) ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสอนแบบเน้นเนื้อหา (Content-based Instruction)

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ก: 121-122) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบเน้นเนื้อหาว่าหมายถึง การสอนภาษาที่นำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการกับจุดมุ่งหมายของการสอนภาษา กล่าวคือ ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไปด้วย ดังนั้นการคัดเลือกเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเนื้อหาที่คัดเลือกมาจะต้องเอื้อต่อการบูรณาการการสอนภาษาทั้ง 4 ทักษะ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ตีความ ประเมินข้อมูลของเรื่องและพัฒนาการเขียนเชิงวิชาการที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนเรียนภาษาในลักษณะองค์รวม (Whole Language Learning)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหา ทักษะทางภาษา กระบวนการคิด เจตคติและวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น

- ตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
- เรียนรู้ภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวันอย่างหลากหลาย โดยใช้เนื้อหาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ทักษะทางภาษา กระบวนการคิดและการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
- ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงความคิดในเนื้อหาวิชาการที่หลากหลาย
- ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้เนื้อหาและภาษาไปพร้อม ๆ กัน

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศจะได้ผลมากที่สุด ถ้าครูผู้สอนทำการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง (Brinton, Snow & Wesche. 1989 อ้างถึงในกระทรวงศึกษาธิการ. 2545ก: 122) แต่การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังเน้นการสอนที่มุ่งทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลในระดับพื้นฐาน (Basic Interpersonal Communication Skills) ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหน้าที่ (Functions) และอยู่ในสถานการณ์ที่ครูผู้สอนจำลองให้เหมือนชีวิตประจำวันมากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสื่อสารได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น

การสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหาเป็นวิธีการสอนที่สำคัญและประสบผลสำเร็จมากที่สุดวิธีหนึ่ง การเรียนการสอนแบบนี้ ผู้เรียนจะได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะผ่านกิจกรรมทางภาษาหรือภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะเน้นไปที่เนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ (Brinton, Snow & Wesche. 1989; cited in Scarcella & Oxford. 1992: 88)

สการ์เซลลา และอ็อกซ์ฟอร์ด (Scarcella & Oxford. 1992: 88-89) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหาไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป (Primary Goal) คือ เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถทางการสื่อสารของผู้เรียน กล่าวคือ ความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมและถูกต้องในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น สังคม การศึกษา หรือการทำงาน จุดมุ่งหมายประการแรกนี้ต้องการเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างในชีวิตจริง โดยอาศัยการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษทั้งทักษะหลักและทักษะย่อย เช่น การออกเสียง ไวยากรณ์ เป็นต้น
2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ (Secondary Goal) คือ เพื่อนำเสนอแนวความคิดและศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เลือกมาสอน เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระนั้นในสถานที่อื่นนอกจากห้องเรียน และเพื่อสอนเทคนิคหรือกลยุทธ์การเรียนรู้เฉพาะสำหรับการเขียน การอ่านหรือการเรียนรู้โดยทั่วไปผ่านเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ

การสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหาเป็นวิธีการสอนที่เหมาะสำหรับผู้เรียนในทุกระดับ แต่ในส่วนของเนื้อหาจะแตกต่างกันไปตามระดับความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ตัวอย่างเช่น เนื้อหาที่ใช้สอนผู้เรียนระดับเริ่มต้นควรเป็นเนื้อหาภาษาที่ง่าย ใช้สื่อสารระหว่างบุคคลและใช้เพื่อการดำรงชีพ เช่น การเช่าห้องพัก การขึ้นรถโดยสาร การถามทาง การสั่งอาหารที่ร้านอาหารและการซื้อของ เป็นต้น โดยเนื้อหาสาระเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเอง ซึ่งผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมหรือภาระงานให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเช่นเดียวกับในชีวิตจริงได้ด้วย สำหรับผู้เรียนในระดับที่สูงขึ้น เนื้อหาที่ใช้อาจจะเป็นการเพิ่มสัดส่วนของเนื้อหาวิชาการเข้าไปหรือเนื้อหาทางสังคมด้านอื่น ๆ ที่ยากขึ้นได้

นอกจากนี้ สการ์เซลลา และอ็อกซ์ฟอร์ด (Scarcella & Oxford. 1992: 89-90) ได้เสนอรูปแบบของการเรียนการสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหาไว้ 3 แบบ ดังนี้

1. การสอนแบบเน้นหัวเรื่อง (Theme-based Instruction) เป็นวิธีการสอนภาษาที่มีการบูรณาการอย่างเต็มรูปแบบโดยการเรียนการสอนผ่านหัวเรื่อง เช่น เศรษฐกิจ นิเวศวิทยา เป็นต้น ซึ่งหัวเรื่องที่เลือกมาใช้ในการสอนควรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนให้ความสนใจและจะต้องมีโครงสร้างและหน้าที่ของภาษาที่หลากหลายเหมาะแก่การฝึกปฏิบัติในห้องเรียน ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้เป็นวิธีการที่ใช้สอนกันอย่างแพร่หลายที่สุดและพบในหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษจำนวนมาก เพราะว่าหัวเรื่องที่ใช้เป็นเป็นแกนเนื้อหาในการสอนได้ถูกคัดเลือกแล้วว่ามีความเกี่ยวข้อง มีความสำคัญและมีความน่าสนใจสำหรับผู้เรียน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2. การสอนแบบเชื่อมโยง (Adjunct) เป็นการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาและเนื้อหาเข้าด้วยกันโดยผ่านทางหลักสูตรและความร่วมมือของครูผู้สอน อาจทำได้โดยการนำ 2 รายวิชามาควบรวมและเชื่อมโยงการสอนเข้าด้วยกัน ซึ่งวิธีการนี้ต้องการดูแลร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดของครูผู้สอนทั้ง 2 รายวิชา

3. การสอนแบบพึ่งพา (Sheltered) เป็นการสอนรายวิชาทั่วไปรวมถึงรายวิชาภาษา โดยที่ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งระดับความยากง่ายของภาษาที่ใช้จะต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการเรียนการสอนแบบนี้จะได้ผลดีเยี่ยมในระดับอุดมศึกษา

สรุปได้ว่าการสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหา คือ การสอนภาษาที่นำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษา โดยผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในระหว่างที่เรียนเนื้อหาสาระ เป็นการพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นที่นิยมและยอมรับกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการสอนอีกแบบหนึ่งที่สามารถนำมาปรับใช้ในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ คือการสอนแบบเน้นภาระงาน

การสอนแบบเน้นภาระงาน (Task-based Instruction)

รูปแบบการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษอีกรูปแบบหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ การสอนแบบเน้นภาระงาน (Task-based Instruction) ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นจะให้ความสำคัญกับความหมายมากกว่าโครงสร้างทางภาษาที่ใช้ ดังนั้นการนำวิธีการสอนแบบเน้นภาระงานมาใช้ควบคู่ไปกับรูปแบบการสอนแบบเน้นหัวเรื่อง (Theme-based) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสอนแบบเน้นเนื้อหา จะส่งผลให้ผู้เรียนได้เพิ่มความสามารถทางการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญในการเลือกเนื้อหาและภาระงานที่เหมาะกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545ก: 130-131) และฟรีแมน (Freeman. 2002: 146) ให้ความหมายของการสอนแบบเน้นภาระงานไว้ใกล้เคียงกันว่าหมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภาระงาน (Tasks) เป็นหลักในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการสอน ซึ่งภาระงานที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการปฏิบัติภาระงานนั้นให้สำเร็จ นอกจากนี้ครูผู้สอนต้องทำการวิเคราะห์ จัดประเภท จัดลำดับและพิจารณาความยากง่ายของภาระงานให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเนื้อหา วิธีสอนและวิธีการประเมินผล ซึ่งจะพิจารณาจากความสำเร็จของภาระงานและการบรรลุจุดมุ่งหมายเป็นสำคัญ ส่วนการจัดกิจกรรมในการสอนแบบเน้นภาระงาน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเป็นคู่หรือกลุ่มมากกว่าทำงานเดี่ยว เช่น การให้นักเรียนจับคู่ทำหนังสือพิมพ์สำหรับห้องเรียนของตนเอง การจัดทำรายการโทรทัศน์ การจำลองสถานการณ์ การสัมภาษณ์งาน การแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการเล่นเกมทางภาษา เป็นต้น

นอกจากนี้ สการ์เซลลาและอ็อกซ์ฟอร์ด (Scarcella & Oxford. 1992: 90) ได้กล่าวว่าการสอนแบบเน้นภาระงานมีความเหมือนกับการสอบแบบเน้นเนื้อหา กล่าวคือ มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษทุกระดับ ซึ่งรูปแบบและความยากง่ายของภาระงานขึ้นอยู่กับความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น ผู้เรียนในระดับเริ่มต้นอาจจะถูกจับคู่กันแนะนำตัวและแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ในขณะที่ผู้เรียนในระดับสูงอาจจะได้รับงานสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคตามห้างสรรพสินค้า ซึ่งผู้เรียนในระดับนี้ต้องใช้ความสามารถทางภาษาและทางสังคมด้วย เป็นต้น และจากการสังเกตการสอนแบบเน้นภาระงานชี้ให้เห็นว่าการสอนแบบนี้ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติและแรงจูงใจต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไปในทิศทางที่ดี แต่ทั้งนี้ภาระงานที่ผู้เรียนได้รับมอบหมายควรมีความน่าสนใจและเหมาะสมเป็นสำคัญ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องการสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีของการฝึกอบรมอย่างละเอียด

3. การฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการหรือวิธีการที่จะพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่องานที่ปฏิบัติ การฝึกอบรมบุคลากรถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ

3.1 ความหมายของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม หมายถึง การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถทำนายหรือคาดเดาด้วยความเชื่อมั่นภายใต้สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เป้าหมายของการฝึกอบรมจะมุ่งเน้นที่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะที่ต้องการ เพื่อให้บุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานได้สูงกว่าปกติ เป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรได้พัฒนาสมรรถภาพของตนเองอย่างมีประสิทธิผล (Posner. 1992: 73) การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่จะเพิ่มคุณภาพในการทำงานของบุคลากร หรือเป็นการเตรียมบุคลากรให้พร้อมปฏิบัติตามภาระที่กำหนด ดังนั้น การฝึกอบรมจึงเป็นการจัดการศึกษาให้แก่บุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงาน ภายใต้เงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่ต้องการให้เกิดขึ้น ไม่จัดให้กว้างขวางเหมือนกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนทั่วไป นอกจากนั้น การฝึกอบรมยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการพัฒนา ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรม การพัฒนาทักษะและการพัฒนาเจตคติ ความรู้สึกรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมต่อการปฏิบัติงาน ในเรื่องเฉพาะหรือที่ได้กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม (ยุวดี ฦาชา. 2536: 72)

การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งเมื่อผู้ปฏิบัติงานมีข้อจำกัดทางด้านความรู้หรือทักษะ ทำให้ต้องการการเสริมสร้างเพื่อเชื่อมต่อช่องว่างของการปฏิบัติงานที่เกิดจากการขาดความรู้หรือทักษะนั้น (Silberman. 1998: 1) นอกจากนั้น รอทธ์เวล (Rothwell. 1996: 26) ได้เสนอว่าการฝึกอบรมเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นด้านการจำแนกแยกแยะ การประกัน การทำให้มั่นใจ การพัฒนา การปรับปรุง โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานตามที่ต้องการ ดังนั้นการฝึกอบรมจึงเป็นการสนองตอบในสิ่งที่บุคคลต้องการรู้หรือสิ่งที่องค์กรต้องการให้เพิ่มสมรรถภาพ เพื่อมุ่งพัฒนาให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการฝึกอบรมต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบในอันที่จะถ่ายทอดความรู้ หรือทักษะจากบุคคลหนึ่งซึ่งมีความรู้หรือมีความสามารถไปสู่อีกบุคคลหนึ่งที่ไม่มีความรู้หรือขาดทักษะนั้น ๆ (Pont. 1995: 7)

สรุปได้ว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการที่จะช่วยพัฒนาหรือฝึกฝนบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะหรือความชำนาญ ความคิดสร้างสรรค์ เกิดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับภาระงานที่ได้รับ รวมถึงการก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและองค์กรต่อไป

การฝึกอบรมในแต่ละครั้งจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกผู้เข้าฝึกอบรมรวมถึงวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม และการดำเนินงานตลอดจนการประเมินการฝึกอบรม ให้บรรลุเป้าประสงค์ในการจัดการฝึกอบรม และก่อให้เกิดผลประโยชน์ที่คุ้มค่ากับงบประมาณและเวลาที่ใช้ไป

3.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมจะมีผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพได้นั้น วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดขอบเขตนำทางในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายสูงสุด การฝึกอบรมโดยทั่วไปนั้น (Rothwell. 1996: 12-18) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) เพื่อส่งเสริมหรือสร้างเสริมทางปัญญาให้แก่บุคลากรเกี่ยวกับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หน้าที่รับผิดชอบ การบริหารงาน ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้และสามารถขยายไปถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการนำไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงด้วย
2. พัฒนาทักษะ (Skill) เป็นการพัฒนาทักษะ ความชำนาญ การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า การเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจ ทำให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพและถูกต้องโดยใช้เวลาที่น้อยลง
3. เปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) ทำให้มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน สามารถทำงานของตนด้วยความยินดีและพอใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สร้างแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อให้เกิดการใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม จึงเกี่ยวข้องกับ 3 ปัจจัยหลัก คือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ถ้าผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หลักทั้ง 3 ประการข้างต้น สามารถเชื่อถือได้ว่าบุคคลที่ผ่านการฝึกอบรมนั้น ๆ จะมีส่วนช่วยผลักดันให้องค์กรมีผลผลิตเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างตรงเป้าหมาย

ในการจัดการฝึกอบรม ผู้ที่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานรวมถึงวิทยากรผู้ฝึกอบรม ต้องมีความรู้ถึงชนิดหรือประเภทของการฝึกอบรมว่ามีอะไรบ้าง ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามความจำเป็นและลักษณะของงาน

3.3 ประเภทของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมมีหลายชนิด นอกจากการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะเรื่องให้กับบุคลากรแล้ว ยังมีการอบรมในลักษณะอื่น ๆ ดังที่ชูชัย สมิทธิไกร (2548: 7-10) ได้กล่าวไว้ เช่น การอบรมเพื่อฟื้นความรู้ใหม่ (Refresher Training) หรือการฝึกอบรมในลักษณะที่เป็นการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) ซึ่งรูปแบบของการอบรมจะแตกต่างกันไปตามความจำเป็นและลักษณะของงานซึ่งหากจะกล่าวอย่างกว้าง ๆ แล้ว อาจแบ่งการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภท คือ การฝึกอบรมที่เป็นทางการ (Formal Training) และการฝึกอบรมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal

1. การฝึกอบรมก่อนประจำการ (Pre-entry Training) เป็นการฝึกอบรมให้กับผู้เข้าทำงานใหม่หรือเพิ่งจะเริ่มโครงการใหม่ โดยทั่วไปผู้เข้าอบรมมักจะอยู่ในระยะทดลองงาน ซึ่งเนื้อหาของการอบรมจะเน้นในเรื่องของภารกิจแรกเริ่ม และภารกิจทั่วไปขององค์กร เนื้อหาโดยทั่วไปจะมีลักษณะผสมผสาน คือมีทั้งการฝึกอบรมในห้องและการฝึกภาคสนาม ปกติจะใช้ช่วงเวลาที่ไม่นาน เช่น 2-3 วัน แต่บางกรณีอาจจะใช้เวลาเป็นเดือน

2. การฝึกอบรมระหว่างประจำการ (In-service Training) เป็นการฝึกอบรมในช่วงที่เข้าทำงานแล้ว หรือผ่านระยะการทดลองงานแล้ว การฝึกอบรมจะจัดเป็นระยะ ๆ ให้กับระดับของบุคลากรที่แตกต่างกัน มีทั้งในเรื่องของการบริหารทั่วไป การจัดการอบรมเฉพาะเจ้าหน้าที่ หรือการอบรมเฉพาะเรื่อง ซึ่งระยะเวลายืดหยุ่นได้ตามความต้องการ ส่วนใหญ่จะใช้เวลาไม่นาน ประมาณ 1-3 สัปดาห์

3. การฝึกอบรมในโครงการ (Project Related Training) เป็นการอบรมที่จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการ อาทิเช่น โครงการที่ได้รับทุนอุดหนุนจากต่างประเทศ เป็นการอบรมเฉพาะเรื่อง หรือเฉพาะประเภทของบุคลากร มีทั้งการอบรมทางด้านเทคนิคและการอบรมในเชิงการจัดการ จัดอบรมโดยผู้ให้ทุน ปกติจะเป็นการอบรมระยะสั้น คือ 1-3 เดือน หรือขึ้นอยู่กับความจำเป็นของโครงการ

4. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง (Self-development Training) มีความหมายกว้างและครอบคลุม เช่น กรณีบุคคลที่ทำงานมานานและความรู้เริ่มตีบตัน เริ่มจะไม่ทันกับข้อมูลหรือวิทยาการสมัยใหม่ ทำให้เกิดความคิดที่จะพัฒนาตนเอง อาจจะเป็นการอบรมเพื่อฟื้นฟูความรู้ใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการอบรมเต็มเวลาหรือบางส่วนของเวลา โดยหน่วยงานต้นสังกัดจะให้การอนุมัติและสนับสนุนด้านการเงิน มักจะเป็นการออกไปอบรมนอกสถานที่ ระยะเวลาจะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่หน่วยงานต้องการพัฒนา มีทั้งระยะสั้นและระยะยาว หรือบางคนอาจจะลาศึกษาต่อ ซึ่งการศึกษาต่อก็คือ การฝึกอบรมอย่างเป็นทางการเช่นกัน

สรุปได้ว่า ประเภทของการฝึกอบรมสามารถแยกออกเป็น การฝึกอบรมก่อนประจำการ ระหว่างประจำการ การฝึกอบรมในโครงการ และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการอบรมที่แตกต่างกันตามความต้องการขององค์กรเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กร

การทำโครงการฝึกอบรมแต่ละครั้ง จำเป็นต้องมีการวางแผนการฝึกอบรมหรือการดำเนินงานที่รัดกุม รอบคอบ ตั้งแต่ก่อนการฝึกอบรมจนสิ้นสุดการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ตั้งไว้ ฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดฝึกอบรมควรมีความรู้และเข้าใจในการวางแผนการฝึกอบรมเป็นอย่างดี

3.4 การวางแผนการฝึกอบรม

เพื่อผลสัมฤทธิ์อันสูงสุดแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ก่อนการฝึกอบรมผู้จัดการฝึกอบรมควรให้ความสนใจวางแผนกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม การจัดการ รวมถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

เบดเดอร์และบลูม (Bader & Bloom. 1994: 24-31) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการฝึกอบรมที่ส่งผลสูงสุด (High-IMPACT Training Model) ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการการฝึกอบรม (Identify Training Needs) ผู้พัฒนาการฝึก อบรมจะต้องสามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการฝึกอบรมอย่างมีเหตุผลที่เหมาะสม เป็นการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงทักษะเดิมหรือทักษะใหม่ ตัดสินใจเลือกทักษะที่ต้องการพัฒนา สอบถามผู้มีส่วนร่วม เพื่อศึกษาพื้นฐานการศึกษา ประสบการณ์ และบรรยากาศการทำงานของผู้มีส่วนร่วม เข้าใจถึงความรู้สึกของผู้มีส่วนร่วม ประเมินคุณค่าของความต้องการการฝึกอบรมและการสร้างความเชื่อมั่นในการฝึกอบรม

2. วางแผนแนวทางการฝึกอบรม (Map the Approach) วางแผนอย่างมีระบบและไม่มีข้อจำกัด โดยการเข้าใจความต้องการของผู้เข้าร่วมฝึกอบรม และความคาดหวังของผู้จัดอบรม ซึ่งเป็นการวางแผนเกี่ยวกับการนำเสนอ การอภิปราย การปฏิบัติ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเลือกสื่อโสตทัศนูปกรณ์ การผลิตโปรแกรมตามความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความจำเป็นทางด้านเวลา งบประมาณ และแหล่งทรัพยากร

3. ผลิตสื่อหรือเครื่องมือการเรียนรู้ (Produce Learning Tools) เป็นจัดหาสื่อเครื่องมือการเรียนรู้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญภายในองค์กร ซึ่งอาจจะผลิตเองหรือจัดทำโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกองค์กร ซึ่งจะต้องตรวจสอบถึงความเหมาะสมของกิจกรรมและแบบฝึก การเสริมแรงและความต่อเนื่อง ความเหมาะสมของขนาด และโครงสร้างของกิจกรรมและโปรแกรมทั้งหมด

4. การประยุกต์เทคนิคการฝึกอบรม (Apply Training Techniques) โดยตรวจสอบถึงสิ่งที่ทำให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมาย เกิดผลดีแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม การฝึกอบรมสามารถสร้างประสบการณ์ที่เพียงพอต่อความต้องการ คุณค่าที่ได้จากการอบรม ลักษณะของวิทยากรที่นำเสนอความรู้และทักษะแก่ผู้เข้ารับการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมได้เกิดทักษะตามที่ต้องการ และมีการติดตามผลที่ชัดเจน

5. การคำนวณผลลัพธ์ที่วัดได้ (Calculate Measurable Results) ด้วยการสอบถามการสังเกตระหว่างการฝึกอบรม ทั้งการปฏิบัติและการทำงานตามที่มอบหมาย การติดตามข้อมูลที่ต้องการในระหว่างการอบรม และใช้กระบวนการประเมินผลเชิงลึกถึงการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดจากการฝึกอบรม และการประเมินผลโดยการติดตามเป็นช่วงระยะเวลาต่างกัน

6. การติดตามผลการฝึกอบรม (Track Ongoing Follow-Through) เป็นการเตรียมการติดตามผลตั้งแต่ก่อนเริ่มการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม เป็นหน้าที่ของผู้จัดการฝึกอบรมที่ต้องกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบ และเครื่องมือที่จำเป็นต่อการติดตามผลการฝึกอบรม

นอกจากนี้ เวลลา (Vella. 1995: 10-14) ได้เสนอแนะแนวทางในการวางแผนเพื่อจัดการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรในองค์กรทั่วไปได้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 7 ขั้นตอนดังนี้

1. ผู้อบรมหรือเป้าหมายคือใคร (Who) เป็นการตอบคำถามเพื่อให้ทราบว่าผู้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมเป็นใคร จำนวนทั้งหมดเท่าใด และมีความคาดหวังอย่างไร

2. เหตุผลของการฝึกอบรม (Why) เป็นการแสวงหาคำตอบเพื่อทราบสถานการณ์ วิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรม

3. เวลาในการจัดการฝึกอบรม (When) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอบรมนั้นควรเป็นอย่างไร ควรจัดเมื่อใด ระยะเวลาเท่าใด

4. สถานที่จัดการฝึกอบรม (Where) เป็นการบอกให้ทราบว่าสถานที่จัดควรเป็นที่ใด ใช้ห้องประชุมหรือห้องเรียน จัดฝึกอบรมที่ไหน จึงจะเหมาะสมกับการฝึกอบรม

5. เนื้อหาของหลักสูตรเน้นอะไร (What) เนื้อหาในการฝึกอบรมเน้นหนักทางด้านทักษะ ความรู้ หรือเจตคติต่อสิ่งที่องค์กรคาดหวังไว้

6. สิ่งที่คาดหวังคืออะไร (What for) เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้วต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เกิดการพัฒนาอะไร

7. โครงสร้างของการฝึกอบรมเป็นอย่างไร (How) โครงสร้างของโปรแกรม ภาระงานการเรียนรู้ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 5 ส่วนด้วยกันคือ การเตรียมการ การแนะนำ แนวคิดและทฤษฎี การฝึกปฏิบัติ และส่วนของพิธีปิดการฝึกอบรม

ส่วนการออกแบบที่ให้เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เสนอความคิดสร้างสรรค์ และเกิดพัฒนาการ ซึ่งซิลเบอร์แมน (Silberman. 1998: 15-16) ได้เสนอขั้นตอนไว้ดังนี้

1. ประเมินความจำเป็นในการฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม (Assess the Needs for Training and the Participants) เป็นการพิจารณาความจำเป็นและประสิทธิผลที่ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับเป็นการประเมินในช่วงเริ่มต้นของโปรแกรม ซึ่งจะช่วยในการวางแผน การออกแบบและการปรับปรุงโปรแกรมได้ดี

2. ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้โดยทั่วไป (Set General Learning Goals) วิเคราะห์และแยกแยะสมรรถภาพการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นเป้าหมาย อธิบายถึงความต้องการในการสร้างความตระหนักทางด้านเจตคติ ความรู้ความเข้าใจ และการสร้างพฤติกรรมใหม่ การแก้ปัญหาในชีวิตจริง และการนำไปใช้ในหน้าที่การงาน

3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในเชิงลึก (Specify Objectives) เจาะลึกถึงชนิดของการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับ จุดประสงค์เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการ การตรวจสอบ และการประเมินผลการฝึกอบรม

4. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Design Training Activities) ซึ่งออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งจะต้องสร้างโครงร่าง ทั้งวิธีการและรูปแบบของกิจกรรมที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการฝึกอบรม

5. เรียงลำดับกิจกรรมการฝึกอบรม (Sequence Training Activities) พิจารณาว่ากิจกรรมใดควรเริ่มต้นหรืออยู่ตอนท้ายโปรแกรม ปรับกิจกรรมเพื่อให้แผนการฝึกอบรมที่วางไว้คล่องตัวมากขึ้น

6. เริ่มการวางแผนอย่างละเอียดทั้งหมด (Start Detail Planning) กำหนดวิธีการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอน กำหนดเวลา ข้อเสนอแนะ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และวิธีการสิ้นสุดการฝึกอบรม

7. ทบทวนรายละเอียดของแผนการฝึกอบรม (Revise Design Details) ตรวจสอบแผนที่วางไว้ และทบทวนประสบการณ์ของผู้เข้าฝึกอบรม พิจารณาว่าต้องปรับปรุงหรือติดตามงานหรือขั้นตอนใดบ้าง ตัดสิ่งที่ไม่มีความสำคัญ ปฏิบัติไม่ได้หรือบกพร่อง

8. ประเมินโปรแกรมการฝึกอบรม (Evaluate the Total Result) ตรวจสอบแผนการฝึกอบรมว่ามีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ที่พึงประสงค์เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การวางแผนการฝึกอบรมในแต่ละแนวคิดนั้น มีกระบวนการและขั้นตอนที่สอดคล้องกัน คือ ขั้นตอนแรกเป็นกิจกรรมก่อนการปฏิบัติการฝึกอบรม (Pre-implementation) ซึ่งครอบคลุมถึงกิจกรรมทุกกิจกรรมที่ต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการฝึกอบรม เช่น การประเมินความจำเป็น การวิเคราะห์งาน การออกแบบหลักสูตร การเตรียมการเพื่อทดลองฝึกอบรม ขั้นตอนที่สองเป็นกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรม (During Implementation) รวมไปถึงกิจกรรมทางด้านวิชาการ เทคนิคการฝึกอบรม และขั้นตอนสุดท้ายเป็นกิจกรรมหลังการฝึกอบรม (Post-implementation) ครอบคลุมขั้นตอนที่จำเป็นได้แก่ การจัดทำรายงานหลังการอบรมสิ้นสุด การติดตามผลภายหลังการอบรมและการทบทวนเพื่อการปรับปรุง

การฝึกอบรมให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ต้องคำนึงถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎีในการฝึกอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวางแผนการฝึกอบรม ความรู้ในหลักการฝึกอบรมจะช่วยให้ผู้จัดการฝึกอบรมมีความมั่นใจในการวางแผนดำเนินงานฝึกอบรมมากขึ้น

3.5 หลักการฝึกอบรม

เบเดอร์และบลูม (Bader & Bloom. 1994: 7-15) ได้เสนอแนวคิดการจัดฝึกอบรมให้ประสบผลสำเร็จ ว่าควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การกำหนดรายละเอียดการอบรมและติดตามผล (Defining Training Follow-Through) โดยเริ่มตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจได้ว่าการฝึกอบรมนั้นเป็นประโยชน์อย่างสูงสุด เป็นการสร้างสภาวะที่สามารถกลั่นกรองและกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงาน

2. สร้างมุมมองให้กว้างไกล (The Broader View) โดยการพิจารณาถึง

2.1 ความชัดเจนของเป้าหมายขององค์กร

2.2 การปรับปรุงค่านิยมขององค์กร

2.3 งบประมาณสำหรับการฝึกอบรมที่เพียงพอ

2.4 การตรวจสอบผลของการอบรม

2.5 บรรยากาศของการเรียนรู้ในองค์กร (Learning Environment) เป็นการสร้างพันธะ ความผูกพันให้กับสมาชิก การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การยอมรับสิ่งใหม่ การยอมรับการเปลี่ยนแปลง

2.6 อุปสรรค (Obstacle) ได้แก่ ความไม่พร้อมด้านเวลา ทักษะของการจัดการการใช้เวลา และการขาดการสนับสนุนจากแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ

3. ผู้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรม ได้แก่

3.1 ผู้จัดการฝึกอบรม

3.2 คณะวิทยากรฝึกอบรม ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร

3.3 ผู้เข้ารับการอบรม

4. การสร้างพันธกิจในการดำเนินการติดตาม (The Commitment to Follow-Through) เป็นการติดตามสร้างเสริมแรงจูงใจ สนับสนุน ส่งเสริม ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และตรวจสอบผลของการฝึกอบรม

ส่วน เคิร์ท เลวิน (Vella. 1995 : 21-27; อ้างอิงจาก Lewin. 1951) ได้เสนอหลักของการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการฝึกอบรม จำนวน 12 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จะต้องส่งผลต่อผู้เรียนทางด้านความรู้ เจตคติ ค่านิยม การรับรู้ และรูปแบบของพฤติกรรม

2. บุคคลควรจะต้องมีความเชื่อมั่นในความรู้ที่ค้นพบด้วยตนเองมากกว่าความรู้ที่นำเสนอโดยผู้อื่น

3. การเรียนรู้จะได้ผล หากเป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติมากกว่าเป็นผู้รับความรู้

4. การเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนรู้แบบแยกส่วน

5. การเปลี่ยนแปลงความคิด เจตคติ และรูปแบบของพฤติกรรมของบุคคลนั้นจำเป็นจะต้องอาศัยข้อมูลและปัจจัยอื่น ๆ ประกอบ

6. การสร้างองค์ความรู้จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ที่หลากหลายมากกว่าประสบการณ์เพียงครั้งเดียว

7. พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงเพียงชั่วคราวเท่านั้น ถ้าหากความคิดและเจตคติเกี่ยวกับสิ่งนั้นยังไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลง

8. การรับรู้ของบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคม ควรจะได้รับการเปลี่ยนแปลงก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด เจตคติ และพฤติกรรมของบุคคล

9. การส่งเสริม สนับสนุน การยอมรับ และการเอาใจใส่ทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีอิสระที่จะเลือกรับหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม เจตคติ และความคิด

10. การเปลี่ยนแปลงของบุคคลทางด้านพฤติกรรม เจตคติ และความคิดจะเป็นไปอย่างถาวร หากได้รับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม บุคคลรอบข้างและสังคม

11. การเปลี่ยนแปลงความคิด เจตคติ และพฤติกรรมของบุคคลจะทำได้ง่าย เมื่อบุคคลนั้นยอมรับการเป็นสมาชิกในกลุ่ม การอภิปราย และการแสดงความคิดเห็นด้วยการโต้แย้งหรือเห็นด้วยที่เกิดขึ้นในกลุ่มจะช่วยทำให้เกิดพันธะ ความผูกพัน การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในบุคคลและภายในกลุ่ม

12. บุคคลจะยอมรับระบบความคิด เจตคติ และรูปแบบพฤติกรรมใหม่ ก็ต่อเมื่อบุคคลยอมรับการเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่ม ซึ่งกลุ่มใหม่นี้จะสร้างการยอมรับ การให้ความหมายและให้ความคาดหวังกับพฤติกรรมที่เหมาะสมและให้ความช่วยเหลือในการเรียนรู้ บุคคลจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้ต้องผ่านการยอมรับโดยบรรทัดฐานทางสังคมของกลุ่มที่ตนเองสังกัด

นอกจากนั้น เวลลา (Vella. 1994 : 3-22) ได้เสนอหลักการพื้นฐานในการจัดการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดี จำนวน 12 ข้อ คือ

1. ประเมินความต้องการ (Needs Assessment)
2. สร้างบรรยากาศแห่งความปลอดภัย (Safety) ซึ่งได้แก่
   2.1 ความไว้วางใจในประสิทธิภาพของโปรแกรมและผู้ฝึกอบรม
   2.2 ความเชื่อมั่นในความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
   2.3 การยินยอมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น
   2.4 ความเชื่อมั่นในผลลัพธ์ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่าย ชัดเจน และมีความสัมพันธ์กับงานที่ทำ
   2.5 เชื่อมั่นในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม
3. ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ฝึกอบรมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทางด้านการเรียนรู้และการพัฒนาบุคคล ด้วยวิธีการแสวงหาความรู้และความกระตือรือร้น
4. ให้ความสนใจและรอบคอบต่อการจัดลำดับของเนื้อหาเพื่อการเรียนรู้และการเสริมแรงที่เหมาะสม ทั้งโปรแกรมการเรียนรู้ทางด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ รวมทั้งการเสริมแรงเพื่อให้เกิดการกระทำซ้ำทางด้านความรู้ ความจริง ทักษะ และเจตคติอย่างหลากหลาย มีความสัมพันธ์กันและมีความน่าสนใจ
5. มีการปฏิบัติการและการได้รับผลสะท้อนกลับ (Praxis) เป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยใช้กระบวนการ ได้แก่ การกระทำ การสะท้อนกลับ การตัดสินใจ การเปลี่ยนแปลง และการปฏิบัติสิ่งใหม่

6. การยอมรับว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม คือองค์ประกอบสำคัญในการฝึกอบรม หมายถึง การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รู้จักการใช้เหตุและผลในการตัดสินใจ ยึดผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ วิทยากรเป็นผู้อำนวยความสะดวก

7. ยึดมั่นการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ความคิด เจตคติหรือความรู้สึกและทักษะต่าง ๆ จากการปฏิบัติ

8. สร้างการเรียนรู้อย่างฉับพลัน ให้เกิดประโยชน์ทั้งทางด้านความรู้ เจตคติและทักษะ

9. สร้างบทบาทที่ชัดเจน (Clear Roles) เพื่อการสื่อสารระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับวิทยาการ

10. การเรียนรู้ร่วมกันด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม (Teamwork) โดยการแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็นกลุ่มย่อย จำนวนหลายกลุ่ม เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดความรู้สึกปลอดภัยในลักษณะเพื่อนช่วยเหลือเพื่อน

11. การผูกพันระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ (Engagement) ทำให้ผู้เข้ารับการอบรม มีความผูกพันกับภาระการเรียนรู้

12. สามารถประเมินและตรวจสอบได้ (Accountability) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ ทักษะและได้รับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ อย่างชัดเจน

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับหลักการฝึกอบรมให้ประสบผลสำเร็จ ควรพิจารณาถึงความต้องการการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด เจตคติ ทักษะ โดยผ่านกระบวนการให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติที่มีแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ การยอมรับและการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมารองรับ ซึ่งทั้งนี้ต้องมีการประเมินผลและการติดตามเพื่อการปรับปรุงองค์ประกอบของการฝึกอบรมในอนาคต

ขั้นตอนในการวางแผนการฝึกอบรมที่สำคัญ คือ เทคนิคและกระบวนการของการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน ย่อมต้องใช้เทคนิคและวิธีการใช้การฝึกอบรมที่แตกต่างกันตามลักษณะงาน พฤติกรรมการทำงานและปัจจัยอื่น ๆ โดยในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ดังนั้นกระบวนการและเทคนิคการฝึกอบรมจะแตกต่างไปจากการฝึกอบรมโดยทั่วไป จึงต้องศึกษาแนวทางในการดำเนินการฝึกอบรมครูให้ประสิทธิผล

3.6 กระบวนการและเทคนิคการฝึกอบรมครู

การฝึกอบรมครู เป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพในการสอน เทคนิคการฝึกอบรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการฝึกอบรม ที่มีส่วนช่วยให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เอลลิส (Ellis. 1990: 226-235) ได้เสนอแนะกระบวนการฝึกอบรมครูไว้ 2 ส่วน คือ การสร้างความตระหนักในการสอน (Awareness-raising Practices) และการฝึกประสบการณ์ในการสอน (Experiential Practices)

1. การสร้างความตระหนักในการสอน (Awareness-raising Practices) คือ การพัฒนาจิตสำนึกความเข้าใจในหลักการสอน ความเข้าใจในตัวทฤษฎี หรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบทเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งความตระหนักในการสอนสามารถพัฒนาได้จากการไตร่ตรองและศึกษาผลสะท้อนกลับของการปฏิบัติการสอน (Reflection) และการประเมินผล (Evaluation) ถ้าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพัฒนาการในด้านนี้มากพอ จะสามารถเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมและเกิดพัฒนาการในการสอนเองได้ กิจกรรมที่เสริมสร้างความตระหนักในการสอนแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนย่อย คือ

1.1 ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความตระหนักในการสอนของตนเอง โดยวิธีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล จากการบันทึกแถบเสียง การบันทึกภาพหรือวีดิทัศน์ โดยบันทึกการสอนของตนเองหรือของผู้อื่น ตลอดจนจัดกิจกรรม (Tasks) ให้ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำเพื่อการประเมินผลการสอนของตนเอง โดยมุ่งเน้นให้สามารถวางแผน ปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

1.2 สร้างความตระหนักถึงขั้นตอนการสอน (Procedures) คือ วิธีการดำเนินการที่ผู้ฝึกอบรมใช้เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความตระหนักในพฤติกรรมการสอนของตนเอง

2. การฝึกประสบการณ์ในการสอน (Experiential Practices) คือ การปฏิบัติการสอนเพื่อให้มีประสบการณ์ตรงในการสอน ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

2.1 ทำการสอนนักเรียนในชั้นเรียนจริง ๆ

2.2 ทำการสอนผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกันเอง

สรุปได้ว่า ในกระบวนการฝึกอบรมครูนั้น การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและเทคนิคการสอนเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงความตระหนักถึงผลสะท้อนของการปฏิบัติการสอนของตนเองตลอดเวลา นอกจากนี้ เพื่อให้การฝึกอบรมมีประโยชน์สูงสุดควรเป็นการฝึกประสบการณ์ตรงในการสอนโดยการสอนนักเรียนในห้องเรียนจริงหรือสอนผู้เข้าร่วมสัมมนาด้วยกันเอง ซึ่งเป็นการนำเอาความรู้ทางด้านทฤษฎีและเทคนิคการสอนที่ได้จากการฝึกอบรมมาปฏิบัติ

ในการฝึกอบรมนั้น นอกจากเนื้อหาที่ใช้ในการนำเสนอแล้ว ผู้ทำการฝึกอบรมควรคำนึงถึงเทคนิคหรือกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม ซึ่งควรมีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ได้มากที่สุด ไม่ให้เกิดการเบื่อหน่าย (Woodward. 1992: 5) เทคนิคหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรม ควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อให้มีการผสม-ผสานประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่แล้วเข้ากับความรู้ใหม่ ตลอดจนการได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่น ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในห้องเรียน

ดอฟฟ์ (Doff. 1989: 3-4) ได้เสนอแนะกิจกรรมหลักในการฝึกอบรมครูที่ต้องการให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ ได้แก่ การสาธิต (Demonstration) การอภิปราย (Discussion) และการทำกิจกรรมคู่และกิจกรรมกลุ่ม (Pair and Group Activities) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสาธิต (Demonstration) กิจกรรมนี้เหมาะสำหรับการแนะนำเทคนิคใหม่ ๆ แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้มองเห็นว่าเทคนิคดังกล่าวนั้นเป็นอย่างไร การสาธิตอาจจะใช้ความรู้

2. การอภิปราย (Discussion) เป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้ความคิดใหม่ ซึ่งแตกต่างจากการบรรยาย (Lecture) เพราะการอภิปรายเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการนำเสนอความรู้ ความคิด นำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น ซึ่งทำให้ทราบได้ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในแนวความคิดใหม่มากน้อยเพียงใด ความสำเร็จของการอภิปรายขึ้นอยู่กับผู้ฝึกอบรมซึ่งต้องมีความยืดหยุ่น รู้จักปรับความคิดของตนเองและยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย

3. การทำกิจกรรมคู่และกิจกรรมกลุ่ม (Pair and Group Activities) กิจกรรมประเภทนี้เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดจนสามารถพัฒนาความคิดไปด้วยกัน โดยขั้นตอนของการทำกิจกรรมคู่และกิจกรรมกลุ่ม คือ

3.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (Introduction to the Activity)

3.2 ขั้นทำกิจกรรม (The Activity Itself)

3.3 ขั้นสรุป (Round-up)

สรุปได้ว่ากระบวนและเทคนิคการฝึกอบรมครู ควรมีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ได้มากที่สุด ไม่เกิดการเบื่อหน่าย เทคนิคหรือกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม อาจจะเป็นการสาธิต การอภิปราย และการทำกิจกรรมคู่หรือกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมมากที่สุด และมีการผสมผสานประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่เข้ากับความรู้ใหม่ตลอดจนแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่น ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนต่อไปในอนาคต

การที่จะทราบได้ว่าการทำงานหรือโครงการใด ๆ ประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งจุดประสงค์ไว้หรือไม่ จำเป็นต้องมีการประเมินผล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ หาข้อดีและข้อด้อยสำหรับการทำงานในอนาคต การฝึกอบรมก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องมีการประเมินการฝึกอบรมด้วยทุกครั้งไป ซึ่งวิธีการประเมินผลการฝึกอบรมมีหลายประเภทต่าง ๆ กันตามวัตถุประสงค์ของการประเมินและสิ่งที่จะประเมิน

3.7 การประเมินผลการฝึกอบรม

การประเมินผลการฝึกอบรม มีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบว่า การฝึกอบรมนั้นได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ค้นหาจุดดีหรือจุดบกพร่อง ตรวจสอบความคุ้มค่าของการฝึกอบรม วินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใด และเป็นการรวบรวมข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมในอนาคต การประเมินผลโครงการฝึกอบรมนั้น เคริกแพทริค (ชูชัย สมิทธิไกร. 2548: 207-221; อ้างอิงจาก Kirkpatrick. 1987) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1. ปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction) เป็นการประเมินความรู้สึกของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อโครงการฝึกอบรม เพื่อวัดว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมพึงพอใจหรือไม่กับประสบการณ์จากกิจกรรมการฝึกอบรมโดยอาจครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหา วิทยากร วิธีการอบรม เอกสารประกอบการฝึกอบรม และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของการฝึกอบรม ซึ่งจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินไว้ ตั้งแต่ในขั้นการออกแบบโครงการฝึกอบรม และนำสิ่งที่ต้องการประเมินบรรจุลงในแบบประเมินผล

2. การเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ที่บ่งชี้ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ซึ่งเป็นการวัดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ วิธีการและกระบวนการทำงาน ด้านการวัดทักษะ เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะเพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะนั้นออกมา และผู้ฝึกอบรมจะคอยสังเกตและให้คะแนน หรือประเมินทัศนคติว่าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่

3. พฤติกรรม เป็นการประเมินว่า พฤติกรรมการทำงานของผู้เข้ารับการอบรม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ ภายหลังจากการฝึกอบรม ซึ่งสามารถทำการประเมินอย่างเป็นระบบทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม ควรเก็บข้อมูลจากกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์ทางสถิติและควรมีกลุ่มที่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมเพื่อเปรียบเทียบ

4. ผลต่อองค์กร เป็นการประเมินผลการฝึกอบรมที่มีต่อการดำเนินการขององค์กรเพื่อตรวจสอบว่า การฝึกอบรมก่อให้เกิดผลอย่างไร ต่อการดำเนินการขององค์กร เพื่อตรวจสอบว่าทักษะหรือความรู้ใดที่อยู่ในหลักสูตรมีผลด้านบวกต่อองค์กรมากที่สุด ผลที่ได้รับได้เกิดขึ้นในหลายส่วนหรือเพียงบางส่วนขององค์กร

สรุปได้ว่า การประเมินผลการฝึกอบรมที่ผู้จัดทำโครงการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์ได้จากผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประเภท คือ การประเมินผลจากปฏิกิริยาสนองตอบ ความรู้จากการฝึกอบรม พฤติกรรมที่แสดงออก และผลที่มีต่อองค์กร ซึ่งผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการฝึกอบรมต่อไป

ทฤษฎี แนวคิดและหลักการฝึกอบรมข้างต้น มีส่วนช่วยให้ผู้ทำโครงการฝึกอบรมมีแนวทางในการดำเนินงานวางแผนการฝึกอบรมเพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดที่จะเกิดแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการนั้น ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดดังต่อไปนี้

4. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 หัวข้อใหญ่ คือ หลักสูตรและหลักสูตรฝึกอบรม แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 หลักสูตรและหลักสูตรฝึกอบรม

4.1.1 ความหมายของหลักสูตรและหลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตร เป็นคำศัพท์ที่มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายและแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับมุมมอง ความคิดเห็นและประสบการณ์ โดยมีขอบเขตอยู่ภายใน 3 สถานะดังต่อไปนี้คือ หลักสูตรในฐานะของข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ หลักสูตรในฐานะของระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร หลักสูตรในฐานะของศาสตร์แขนงหนึ่งในวิชาศึกษาศาสตร์ (Beauchamp. 1981: 61-62) ซึ่งความหมายของหลักสูตรอย่างที่สามนั้นเป็นการศึกษาหลักสูตรในลักษณะของความหมายที่หนึ่งและสอง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ความหมายที่แคบซึ่งหมายถึงตัวรายวิชาหรือเนื้อหาซึ่งใช้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้ผู้เรียน เป็นสิ่งที่สังคมมุ่งหวังจะให้เด็กได้รับ (สงัด อุทรานันท์. 2532: 12; อ้างอิงจาก Trump and Miler. N.d.) หรืออาจเป็นแผนสำหรับจัดโอกาสทางการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียน (Taba. 1962: 10-11) และความหมายที่กว้างซึ่งรวมถึงมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะตามที่ตั้งจุดหมายเอาไว้ ดังนั้นความหมายของหลักสูตรจะต้องครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (สงัด อุทรานันท์. 2532: 16)

1. เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชาซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว

2. เป็นสิ่งที่ประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียนซึ่งได้วางแผนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

3. เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน

4. จะต้องประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งได้ทำ ได้รับรู้และได้ตอบสนองต่อการแนะแนวทางของโรงเรียน (สงัด อุทรานันท์. 2532: 16; อ้างอิงจาก Cay. 1966)

หลักสูตรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาของประเทศในระดับและประเภทต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่ทำให้ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศมีประสิทธิภาพ ซึ่งความสำคัญของหลักสูตรอาจสรุปได้ดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2543: 47)

1. เป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุตามความมุ่งหมายและนโยบาย

2. เป็นหลักและแนวทางในการวางแผนวิชาการ การจัดและการบริหารการศึกษา การสรรหาและการพัฒนาบุคลากร การจัดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรมการเรียนการสอน งบประมาณ อาคารสถานที่

3. เป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศ และสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

4. ระบบหลักสูตรกำหนดความมุ่งหมาย ขอบข่ายของเนื้อหา แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แหล่งทรัพยากร และการประเมินผลสำหรับการจัดการศึกษาของครูและผู้บริหาร

5. เป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาทางสังคม

ส่วนหลักสูตรฝึกอบรมมีความหมายที่ไม่แตกต่างไปจากหลักสูตรทั่ว ๆ ไป แต่จะแตกต่างกันตรงที่หลักสูตรการฝึกอบรมมีขอบเขตและจุดหมายที่เฉพาะเจาะจง หลักสูตรการฝึกอบรมนั้นเป็นการสร้างหรือพัฒนาเพื่อใช้ในการฝึกอบรม ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่มีขอบเขตแคบกว่าการจัดการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งอาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่าหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลอื่นมีความรู้และทักษะเฉพาะเรื่อง มีความคาดหวังตามหลักสูตรไม่กว้างขวางเหมือนการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการศึกษาที่มุ่งให้บุคคลได้พัฒนาการเรียนรู้ เจตคติ และทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ (Gagne and Medsker. 1996: 2-6; Vella. 1995: 3) ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฝึกอบรมไม่ยาวนาน การประเมินผลจะมุ่งที่ผลของหลักสูตรกับการพัฒนาบุคคล เพราะหลักการฝึกอบรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ เป็นการฝึกฝนและสร้างเสริมสมรรถภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

ทาบา (Taba. 1962: 10) ได้เสนอว่า ทุกหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการออกแบบในลักษณะใดก็ตาม ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน 3 ประการ ได้แก่ จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล ทั้งนี้ สงัด อุทรานันท์ (2532: 236-241) ได้ขยายความเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ เป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายจะเป็นเครื่องชี้เป้าหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเช่นใด ซึ่งจุดหมายทั่วไป จะกล่าวไว้อย่างกว้าง ๆ และค่อนข้างเน้นที่ค่านิยมมากกว่าการเน้นทางด้านจิตวิทยาหรือด้านการเรียนการสอน ส่วนจุดมุ่งหมายเฉพาะจะเน้นที่การประยุกต์ใช้มากกว่า เป็นจุดมุ่งหมายที่กล่าวไว้ในส่วนที่เป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตรนั่นเอง

2. เนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้จะเป็นสื่อกลาง (Means) ที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ เนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาจแบ่งออกเป็น 5 ประเภทได้แก่ ข้อเท็จจริงและความรู้ทั่วไป ความคิดรวบยอดและหลักการ การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ เจตคติและค่านิยม และทักษะทางกาย

3. การประเมินผล เป็นการเสนอแนะแนวทางการดำเนินการวัดและประเมินผลที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตรนั้น ๆ เปรียบเสมือนเป็นการกำหนดเครื่องมือในการควบคุมการใช้หลักสูตร

ในการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ อาจมีองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นเหตุเป็นผล มองเห็นความสำคัญของหลักสูตรอย่างเด่นชัด และยังสามารถชี้แนะให้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาองค์ประกอบหลักของหลักสูตรโดยทั่วไปนั้นสามารถแยกย่อยออกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ได้อีกดังต่อไปนี้ (ธำรง บัวศรี. 2542: 8-9)

1. เป้าประสงค์และนโยบายทางการศึกษา (Educational Goals and Policies) ซึ่งหมายถึงสิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

2. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) เป็นผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรแล้ว

3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร (Types and Structures) ซึ่งเป็นลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

4. จุดประสงค์ของวิชา (Subject Objectives) เป็นผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5. เนื้อหา (Content) เป็นสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (Instructional Objectives) เป็นการระบุถึงสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากเรียนรู้เนื้อหาที่กำหนด

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

8. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

9. วัสดุทางด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน (Curriculum Materials and Instructional Media) ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิลม์ แถบวีดิทัศน์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งโสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

4.2 แนวคิดและรูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนั้นมีแนวคิดมาจากหลักการพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย และการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ซึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจะรวมไปถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย (Saylor & Alexander. 1974: 7) ซึ่งระบบการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนั้นจะเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร ได้แก่ การร่างหรือการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ และการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนั้น ได้แก่ ลักษณะของกระบวนการใน

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนั้นได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้พัฒนารูปแบบหลักสูตรตามแนวคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งไทเลอร์ (Tyler. 1969: 137) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการศึกษา หลักสูตรจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาและตรวจสอบหลักการและเหตุผลของผู้อื่น และพัฒนาแนวคิดหรือมโนทัศน์ขององค์ประกอบและความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในการศึกษา ไทเลอร์ยังได้เสนอหลักในการพัฒนาหลักสูตรว่า จะต้องวิเคราะห์คำถามที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนมีเป้าประสงค์ทางการศึกษา (Educational Purposes) อย่างไร
2. ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) ที่ต้องการให้เกิดนั้นได้แก่อะไร
3. จะจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ
4. เราจะตัดสินว่าการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ทางการศึกษาได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาได้อย่างไร

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของไทเลอร์นั้นจะยึดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นหลัก ซึ่งเป็นหลักการที่สามารถนำมาใช้ได้กับการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับ ต่อมาทาบา (Taba. 1962: 12) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรลักษณะจากระดับรากหญ้า (Grassroots Approach) โดยใช้วิธีอุปนัย (Inductive Method) ซึ่งเริ่มจากการพัฒนาหลักสูตรในระดับที่เฉพาะเจาะจงแล้วปรับขยายไปสู่ระดับที่สูงกว่า ซึ่งครูเป็นผู้ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในการสร้างหน่วยการเรียนการสอน และนำไปสู่การพัฒนาเป็นหลักสูตรใหญ่ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Diagnose of Needs)
2. การกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษาที่ต้องการให้บรรลุ (Formulation of Objectives)
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content)
4. การจัดลำดับโครงสร้างของเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กัน (Organization of Content)
5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences)
6. การจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ (Ordering the Learning Activities)
7. การกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน วิธีการ และกระบวนการประเมิน (Determination of Evaluate)

การพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของทาบานั้น มีจุดเน้นทางด้านการเรียนการสอนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งยุทธวิธีการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในหลักสูตรนั้นจะต้องแสดงลำดับขั้นตอนการจัดเนื้อหา จะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่ารายวิชานั้นมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบใด จัดเรียงลำดับเนื้อหาไว้อย่างไร การกำหนดโครงสร้างมีความชัดเจนและสอดคล้องกับโครงสร้างในแต่ละระดับหรือไม่ รวมทั้งหน่วยการเรียนที่กำหนดนั้นมีความสอดคล้อง

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander. 1974: 21-26) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระบบ (System Approach) ที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้นโดยสามารถที่จะปรับปรุงที่ในระดับหรือขั้นใดของกระบวนการก็ได้ ซึ่งรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวความคิดนี้มีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และขอบเขต (Goals, Objectives and Domains) ซึ่งมีเป้าหมายมี 4 ประการ คือ ประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาการของบุคคล ความสามารถทางสังคม ทักษะการเรียนรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Designing) โดยอาศัยข้อมูลจากส่วนแรกการนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) โดยผู้สอนจะเป็นผู้วางแผนหลักสูตรในส่วนของการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้สามารถเลือกวิธีสอนที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนการสอนได้

3. การใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation) เป็นการนำหลักสูตรที่ได้ออกแบบไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยการตัดสินใจของครูผู้สอน เพื่อศึกษาการนำไปปฏิบัติจริงของหลักสูตรที่สร้างไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum Evaluation) มีจุดเน้น 2 ประการ คือ การประเมินผลรวมของการใช้หลักสูตรทั้งโรงเรียน ในแต่ละส่วนการเรียนการสอนและการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537: 16-17) ได้เสนอการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร โดยแบ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 3 ระบบ คือ

1. ระบบร่างหลักสูตร ได้แก่ สิ่งกำหนดหลักสูตร รูปแบบหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และการปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้

2. ระบบการใช้หลักสูตร ได้แก่ การขออนุมัติหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร และการดำเนินการใช้หลักสูตร

3. ระบบการประเมินหลักสูตร ได้แก่ การวางแผน การประเมินหลักสูตร แผนการเก็บข้อมูล และการเขียนรายงาน

ทั้งสามระบบดังกล่าวนี้จะต้องสัมพันธ์ต่อเนื่องกันดังแสดงในภาพประกอบ 2

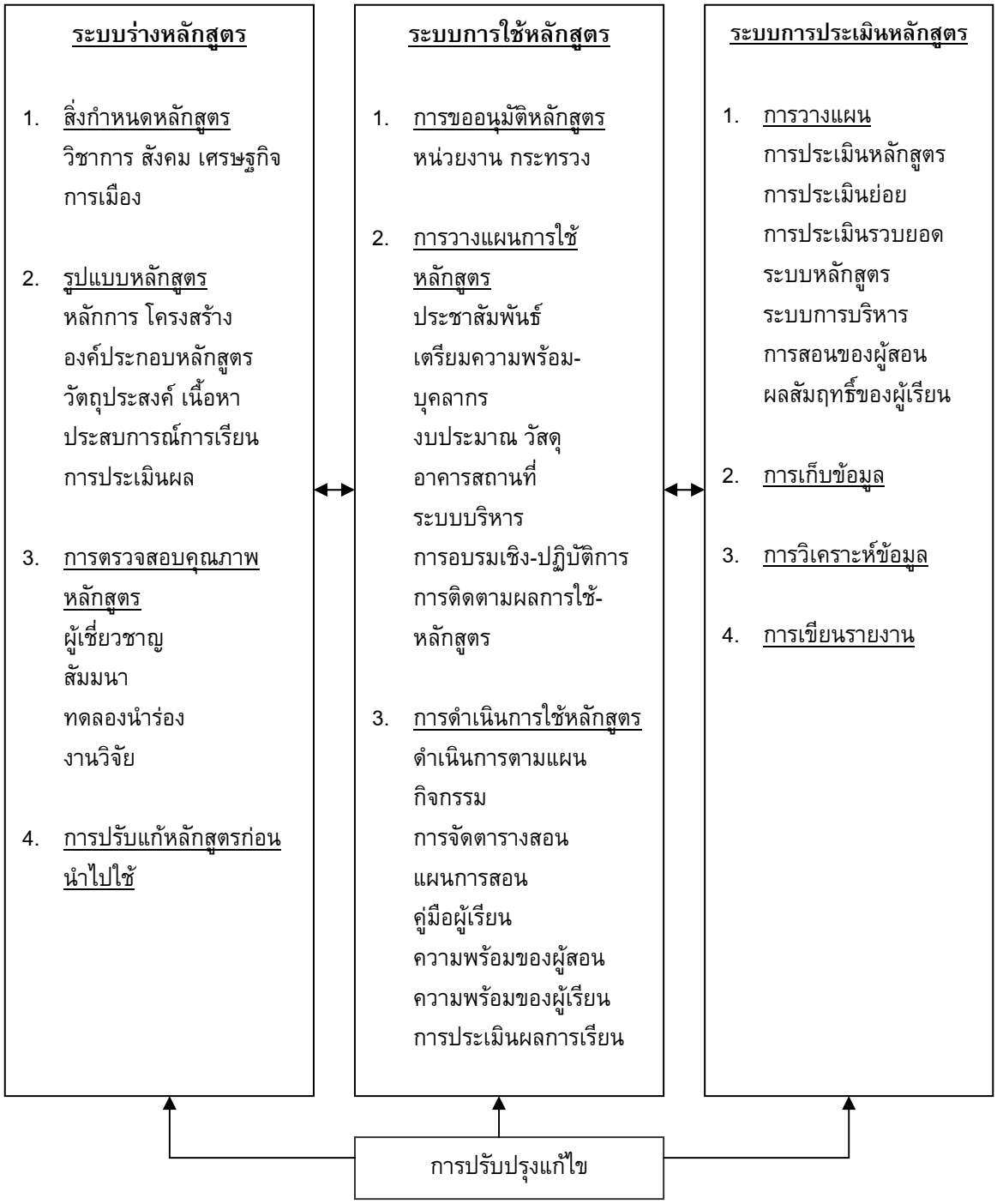

ภาพประกอบ 2 การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 17)

การฝึกอบรมจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้จะต้องมีหลักสูตรเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแตกต่างจากการพัฒนาหลักสูตรทั่วไป โดยหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นเพียงหลักสูตรระยะสั้น ๆ เพื่อการพัฒนาบุคคลเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น ส่วนหลักสูตรการเรียนการสอนจะมุ่งพัฒนาการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเป็นหลักสูตรต่อเนื่องโดยใช้ระยะเวลายาวนานเป็นสำคัญ

สำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนั้น เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายเฉพาะสำหรับช่วงเวลา สถานที่ และสถานการณ์หนึ่ง ๆ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมานั้นจึงเป็นรูปแบบที่ประยุกต์และปรับปรุงจากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไปให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและสนองความต้องการความจำเป็นของผู้เรียนและสังคม โดยมีความคาดหวังผลที่ได้จากการฝึกอบรมทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจึงเป็นการพัฒนาหลักสูตรทั้งระบบ ทั้งด้านการสร้างหรือร่างหลักสูตรด้วย วิเชียร ชิวพิมาย (2528 : 7-15) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการฝึกอบรม ได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม เป็นการศึกษาสภาพปัญหาของบุคลากรหรือองค์กร ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาสภาพความจำเป็นนั้นต้องจัดกระทำอย่างรอบคอบ เป็นระบบและครอบคลุม โดยจะต้องพิจารณาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นปัจจุบันและการคาดการณ์ในอนาคตได้อย่างถูกต้องหรือใกล้เคียง สามารถนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการวางแผนฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งต้องอาศัยเทคนิควิธีหลายวิธี เช่น การสังเกต การวิเคราะห์งาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการสำรวจความต้องการ

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม กำหนดเป็นเป้าหมายและความต้องการฝึกอบรมว่า มีความคาดหวังอะไรจากการฝึกอบรม ซึ่งส่วนมากมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติ วัตถุประสงค์ที่กำหนดจึงต้องให้สอดคล้องกับความคาดหวังกับการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของผู้เข้ารับการอบรม

3. การเลือกเนื้อหาในการฝึกอบรม โดยยึดหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือของการฝึกอบรมดังนี้

3.1 ต้องสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน

3.2 มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ น่าสนใจและจูงใจผู้เข้ารับการอบรม

3.3 เหมาะสมกับระดับของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3.4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถใช้ประโยชน์ได้จริง

3.5 มีคุณค่าในตัวเอง เหมาะสมแก่การสร้างความรู้ เจตคติ และทักษะ

3.6 สามารถประเมินผลได้

4. การกำหนดกิจกรรมและการเลือกสื่อในการฝึกอบรม ซึ่งเปรียบเสมือนตัวกลางในการถ่ายทอด เชื่อมโยงระหว่างความรู้ ทักษะ เจตคติ ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งมีข้อที่ควรคำนึงถึงในการเลือกสื่อดังต่อไปนี้

4.1 ต้องสามารถถ่ายทอดเนื้อหาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ เพศ วัย และระดับความรู้

4.3 ต้องมีคุณค่าทางเทคนิคที่ชัดเจน และมีความถูกต้อง

4.4 ต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ คุ้มค่าแก่การลงทุน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2537: 59-77) กล่าวว่าการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์งานที่ต้องเรียนรู้ จะบอกกรอบแนวคิดของหลักสูตรถึงเนื้อหาที่เหมาะสมกับความต้องการฝึกอบรม เริ่มจากการศึกษาสภาพการทำงาน สัมภาษณ์ สัมมนา

2. การเลือกเนื้อหาสาระวิชา มีความแตกต่างที่ลุ่มลึกมากกว่าประสบการณ์ที่เคยมีมาก่อน กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้มากขึ้นตามหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

3. การเลือกรูปแบบการฝึกอบรม พิจารณาจากคุณสมบัติ ปัญหา ประโยชน์ที่ได้รับ พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม นโยบายขององค์กร รวมถึงทรัพยากรบุคคลและวัสดุที่มีอยู่

4. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การดำเนินกิจกรรมแต่ละวันต้องเลือกกิจกรรมที่จูงใจ ช่วยให้เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับประสบการณ์ใหม่

5. การประเมินผลการเรียนรู้ มี 3 ระยะ คือ ประเมินก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม หลังสำเร็จการฝึกอบรม ว่ามีความสามารถตามจุดประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรมมากน้อยเพียงใด และควรแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (สมชาติ กิจยรรยง. 2544: 45; อ้างอิงจาก อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. 2536) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการฝึกอบรม โดยมีขั้นตอนในการสร้างหลักสูตร คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น ซึ่งหมายถึง สภาพการณ์หรือปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อผลสำเร็จของงานที่ต้องแก้ไขด้วยการฝึกอบรมและความต้องการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดหลักการและเหตุผล หมายถึง การนำผลสรุปการหาความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม ทำการเรียบเรียงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องดำเนินการฝึกอบรมหรือสร้างหลักสูตร ซึ่งควรประกอบด้วย สภาพที่พึงประสงค์ สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันปัญหาและผลเสียหายที่เกิดขึ้น ความพยายามในการแก้ปัญหา ความจำเป็นที่ต้องแก้ปัญหาด้วยการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง สิ่งที่กำหนดว่าในโครงการฝึกอบรมนั้นจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เป็นไปในลักษณะใดจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เป็นความต้องการจำเป็นของหน่วยงานได้

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์งาน หมายถึง การจำแนกหน้าที่และชิ้นงานในตำแหน่งเพื่อระบุวิธีการทำงานย่อยของแต่ละชิ้นงาน มีขั้นตอนอย่างไร หรือต้องทำอะไรบ้าง และต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ใดบ้าง

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดหัวข้อวิชา ซึ่งหมายถึง เนื้อหาสาระในลักษณะเดียวกันของเรื่องที่ต้องการให้ผู้เจ้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และความสามารถ

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดวัตถุประสงค์หัวข้อวิชา เป็นการระบุถึงสิ่งที่ต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในลักษณะอย่างไร

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดหลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นการกำหนดว่าภายในวิชานั้นจะต้องใช้ทฤษฎี แนวคิด และหลักการอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 8 การกำหนดวิธีการฝึกอบรม เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 9 การกำหนดระยะเวลาของหัวข้อวิชาและหลักสูตรทั้งระยะเวลา ของหัวข้อวิชา และระยะเวลาของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 10 การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณลักษณะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 11 การเรียงลำดับหัวข้อวิชาและการกำหนดการฝึกอบรม เป็นการกำหนดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งส่วนย่อยและส่วนรวมทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 12 การกำหนดวิธีการติดตามผล หมายถึง การตรวจสอบหลังการฝึกอบรมระยะหนึ่งว่า ผู้ที่อบรมไปแล้ว สามารถนำเอาความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และความชำนาญที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติงานได้จริงเพียงใด

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไป และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้นำเสนอมาข้างต้นในแต่ละรูปแบบแล้วนั้น สามารถนำมากำหนดเป็นรูปแบบเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ได้โดยสามารถใช้ได้ทั้งในลักษณะที่เป็นหลักสูตรรวมและหลักสูตรเฉพาะ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ
2. การวางแผนและร่างหลักสูตรฝึกอบรม
3. การตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรฝึกอบรม
4. การประเมินและปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม
5. การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้
6. การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหรือชุดฝึกอบรมในสาขาวิชาต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศไว้ดังนี้

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้ดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรที่น่าสนใจ และได้นำมาศึกษาเพื่อนำเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม มีดังต่อไปนี้

งานวิจัยของสุชาติ ลิ้ตระกูล (2532) เป็นงานวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนาที่ใช้รูปแบบการทดลองแบบสอบก่อนและหลังของกลุ่มตัวอย่าง เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสำหรับลูกกรรมกรก่อสร้างก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานครโดยแบ่งขั้นตอนของการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร ออกเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อที่จะนำมาเป็นโครงร่างหลักสูตร โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 สร้างโครงร่างของหลักสูตร โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจชุมชนมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และประเมินผลแล้วทำการประเมินโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องโดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แล้วผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตร ดำเนินการในลักษณะการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยการทดลองใช้กับผู้เรียน ว่าทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

จากผลการวิจัย ได้หลักสูตรสำหรับลูกกรรมกรก่อสร้างก่อนวัยเรียน ที่ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เนื้อหาวิชา กิจกรรมและวิธีการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ คลอบคลุมด้านการสร้างเสริมความปลอดภัยของตน และการสร้างเสริมสุขนิสัยของแต่ละองค์ประกอบสามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพความแตกต่างของชุมชน

ยุวดี ฦาชา (2536) ได้ทำการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการฝึกอบรม เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาล ซึ่งแบ่งขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาเอกสาร สำรวจสมรรถภาพ และความต้องการฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม ให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรมที่สำรวจได้ในขั้นที่หนึ่ง หลักสูตรที่สร้างขึ้นเป็นหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้หลักการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นแนวทางในการฝึกอบรม ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยผู้ทรง-คุณวุฒิ และพร้อมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้ทราบว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้น นำไปใช้แล้วได้ผลตามความคาดหมายหรือไม่ และเพื่อให้ทราบข้อมูลอื่นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเพื่อนำไปปรับปรุงหลักสูตรต่อไป โดยการทดลองแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร เพื่อประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติจริง ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับหลักสูตรฝึกอบรมให้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น

จากการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีสมรรถภาพในการเรียนและการสอนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักอยู่ในเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาล

สุริยา เหมตะศิลป์ (2537: 173-174) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แบ่งรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรทั้งหมด 7 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานหรือการวิเคราะห์สถานการณ์
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้
4. การเสนอแนวทางในการใช้หลักสูตร
5. การกำหนดมาตรการในการวัดและประเมินผล
6. การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร
    6.1 การประเมินผลโครงร่างหลักสูตร
    6.2 การทดลองใช้หลักสูตร
    6.3 การประเมินหาประสิทธิผลของหลักสูตร
    6.4 การประเมินผลการใช้หลักสูตรภาคสนามและการประเมินผลเชิงดำเนินการ
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปใช้

การประเมินประสิทธิผลหลักสูตรใช้การทดลองเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม โดยใช้รูปแบบ Posttest-only Control Group Design โดยสุ่มครูจาก 2 โรงเรียนมาเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทดสอบด้วยแบบวัดทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน แบบทดสอบวัดเจตคติที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน แบบทดสอบวัดทักษะการปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน และมีการสังเกตและประเมินการปฏิบัติงานตามใบงานและการสังเกตและประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม ผลสรุปจากการวิจัย คือ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษามีประสิทธิผล เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

เกศริน มนูญผล (2544) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสมรรถภาพด้านการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยมุ่งการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพให้แก่ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อรวบรวมข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถภาพครูด้านการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์
2. การสร้างหลักสูตร โดยการนำข้อมูลพื้นฐานทั้งหมดที่ประมวลได้มาพิจารณาแล้วร่างเป็นหลักสูตร กำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ วิธีการฝึกอบรม กิจกรรม สื่อประกอบและการประเมินผล ประเมินโครงร่าง
3. การทดลองใช้หลักสูตร ใช้รูปแบบการวิจัยแบบหนึ่งทดลองวัดสองครั้ง
4. การประเมินผลหลักสูตร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และความสอดคล้องของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่บริบท ตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิตจากการพัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ทำให้ได้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับท้องถิ่นที่มีประสิทธิผลตรงตามที่ได้กำหนดไว้

ช่อเพชร เบ้าเงิน (2545) ได้วิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการตระหนักรู้ตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
2. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โดยเป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่สำรวจไว้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การร่างหลักสูตรฝึกอบรม การตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ
3. การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม นำร่างหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองในสถานการณ์จริง แล้วประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมจากการทดสอบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการฝึกอบรม และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการนำข้อมูลจากการทดลองในขั้นตอนที่ 3 มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้องเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้ฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่างอื่นต่อไป

วิเชียร อินทรสัมพันธ์ (2546) ได้ทำการศึกษากับครูมัธยมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำการวิจัยพัฒนาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการ

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับครูมัธยมศึกษา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน คือ

1.1 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 การสำรวจสมรรถภาพและความต้องการเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูมัธยมศึกษา

1.3 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมและค่านิยมเชิงจริยธรรมที่จำเป็นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

1.4 การศึกษา เอกสารงานวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและรูปแบบของหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าว

2. การสร้างหลักสูตร แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การสร้างโครงร่างหลักสูตร

2.2 การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

2.3 การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปใช้

3. การทดลองใช้หลักสูตร โดยทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้หลักสูตรในสถานการณ์จริง และทำการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร

4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อที่จะนำไปใช้ต่อไป

จากกระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนั้นมี 4-7 ขั้นตอน ซึ่งไม่แตกต่างกันมากนัก มีเพียงแต่รายละเอียดและวิธีการประเมินผลที่แตกต่างกันบ้าง และนอกจากนี้ ยังทำให้ได้แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในส่วนของการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรที่ได้สร้างขึ้นมาแล้วนั้นสามารถกระทำได้จากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และสามารถตรวจสอบได้โดยทดลองใช้หลักสูตรจริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะทำให้ทราบถึงประสิทธิผลของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นได้อย่างแน่ชัดยิ่งขึ้น

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
3. การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม
4. การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อนำไปใช้ต่อไป

โดยรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานจะกล่าวในบทที่ 3 ต่อไป

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีดำเนินการ
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ครูประจำการหรือครูอัตราจ้างที่ปฏิบัติการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี รวม 24 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 142 คน สาเหตุที่เลือกโรงเรียนในเขตพื้นที่เดียวกัน เนื่องจากผู้วิจัยคำนึงถึงเรื่องความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทางมาฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งใช้เวลา 4 วัน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่เข้าฝึกอบรมจำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มเลือก 6 โรงเรียน จากทั้งหมด 24 โรงเรียน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนวัดยายร่ม โรงเรียนพระยามน-ธาตุราชศรีพิจิตร์ โรงเรียนวัดปุรณาวาส โรงเรียนวัดอุดมรังสี โรงเรียนวัดเศวตฉัตร และโรงเรียนวัด-สุทธาราม ซึ่งแต่ละโรงเรียนส่งครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่สมัครใจเข้าร่วมการฝึกอบรม โรงเรียนละ 2 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

2. วิธีดำเนินการ

2.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และแบบเรียนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงชั้นที่ 3)

2.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษ และกระบวนการฝึกอบรม

2.3 ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสำรวจความต้องการ แบบทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจ และแบบสอบถามความคิดเห็น จากนั้นทำการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมครู ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เตือนใจ เฉลิมกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์เพื่อสอบถามถึงองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมและข้อควรปฏิบัติในการฝึกอบรม

2.4 สร้างแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรม จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

2.5 แจกแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรมแก่ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครพื้นที่ฝั่งธนบุรี จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม

2.6 สร้างเครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วยแผนการฝึกอบรม จำนวน 6 แผน แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินการฝึกอบรม

2.7 นำแผนการฝึกอบรม แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินการฝึกอบรมมาตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหา เทคนิค และกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม รวมถึงวิธีการและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลการฝึกอบรม ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ การฝึกอบรม และการวิจัยและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน คือ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร. อรพรรณ วีระวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชญา ผลวัฒนะ พิจารณาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือทั้งหมดไปปรับปรุงแก้ไข

2.8 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 1 นำแผนการฝึกอบรมมาทดลองฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน จากโรงเรียนในเขตบางขุนเทียน ได้แก่โรงเรียนวัดกก และโรงเรียนวัดกำแพง จากนั้นนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมต่อไป

2.9 การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2 นำแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินการฝึกอบรมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน โดยมาจากโรงเรียนในเขตบางขุนเทียน ได้แก่ โรงเรียนวัดแสมดำ โรงเรียนวัดสะแกงาม โรงเรียนวัดหัวกระบือ และโรงเรียนวัดบางกระดี่ จากนั้นนำผลการฝึกอบรม ข้อคิดเห็น รวมถึงข้อเสนอแนะไป ปรับปรุงหลักสูตรและเครื่องมือในการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.10 นำแผนการฝึกอบรม แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินการฝึกอบรมที่

ในการดำเนินการฝึกอบรม ผู้วิจัยกำหนดให้มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ดำเนินการฝึกอบรม และเมื่อจบแต่ละแผนการฝึกอบรม จัดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรมเรื่องความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฝึกปฏิบัติและประเมินผลการฝึกปฏิบัติของตน
3. หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังการฝึกอบรม
4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบแบบประเมินการฝึกอบรม

2.11 วิเคราะห์ข้อมูลโดย

1. นำผลของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมไปหาค่าเฉลี่ย โดยเทียบเกณฑ์ 80 / 80 เพื่อนำมาหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม
2. นำผลจากแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติด้านการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และผลจากแบบประเมินการฝึกอบรมตอนที่ 1 มาหาค่าเฉลี่ย จากนั้นนำมาแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ย และตอนที่ 2 นำมาเขียนเป็นความเรียง

2.12 สรุปผลการศึกษาค้นคว้า อภิปรายผลและเสนอแนะ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

3.1 แผนดำเนินการฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1. ตารางการฝึกอบรม (ภาคผนวก ค หน้า 121)
2. แผนการฝึกอบรม (ภาคผนวก ค หน้า 122-152) แต่ละแผนการฝึกอบรมประกอบด้วย
   - 2.1 จุดประสงค์ของการฝึกอบรม
   - 2.2 เนื้อหาในการฝึกอบรม
   - 2.3 เหตุผลในการเลือกเนื้อหา
   - 2.4 เทคนิคหรือกิจกรรมการฝึกอบรม

2.5 เหตุผลในการเลือกเทคนิคหรือกิจกรรมการฝึกอบรม

2.6 ระยะเวลาในการฝึกอบรม

2.7 อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม

2.8 วิธีดำเนินการ

2.9 เอกสารสรุปเนื้อหาการฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมนี้ประกอบด้วยแผนการฝึกอบรมจำนวน 6 แผน โดยเรียงลำดับดังนี้

แผนการฝึกอบรมที่ 1 ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Challenges in Teaching and Learning English of Lower Secondary Level) และการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative English Language Teaching)

แผนการฝึกอบรมที่ 2 การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยวิธีสอนแบบใช้เนื้อหาและแบบใช้ภาระงานนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา (Teaching Integrated English Language Skills for Communication through Content-based and Task-based Language Teaching)

แผนการฝึกอบรมที่ 3 การวางแผนการสอน (Lesson Planning)

แผนการฝึกอบรมที่ 4 การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยเน้นทักษะการฟังและการพูด (Teaching Integrated English Language Skills for Communication: Listening and Speaking Focus)

แผนการฝึกอบรมที่ 5 การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยเน้นทักษะการอ่านและการเขียน (Teaching Integrated English Language Skills for Communication: Reading and Writing Focus)

แผนการฝึกอบรมที่ 6 การฝึกปฏิบัติการสอน (Teaching Practice) แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การฝึกปฏิบัติการสอนโดยใช้วิธี Peer Teaching (Peer Teaching Practice) โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับกลุ่มขนาดเล็กทำการทดลองวางแผนการสอน และเลือกประเภทกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบทเรียนและเหมาะสมกับผู้เรียน หลังจากนั้นทำการนำเสนอการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยสมมติให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เหลือเป็นนักเรียน

2. การฝึกปฏิบัติการสอนในห้องเรียนจริง (Teaching Practice in Real Classroom) เป็นการปฏิบัติการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.2.1 แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีทั้งสิ้น 2 ชุด เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมตามสูตร *E1 / E2* โดยแบบทดสอบแต่ละชุดมีเนื้อหาและโครงสร้างดังนี้

1. แบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรม (ภาคผนวก ง หน้า 154-158) ใช้เพื่อทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเรื่อง 1) การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2) การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้วิธีการสอนแบบใช้เนื้อหาและแบบใช้ภาระงานนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา 3) การวางแผนการสอน 4) การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษโดยเน้นทักษะการฟังและการพูด 5) การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษโดยเน้นทักษะการอ่านและการเขียน โดยให้ทำหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมในแต่ละแผน มีทั้งสิ้น 5 ชุด ๆ 10 ข้อ รวม 50 คะแนน ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบถูก-ผิด ซึ่งกำหนดให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดไม่ได้คะแนน

2. แบบทดสอบหลังการฝึกอบรม (ภาคผนวก ง หน้า 159-161) ใช้เพื่อทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารภายหลังการฝึกอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำหลังการฝึกอบรมทันที โดยมีข้อคำถามจำนวน 50 ข้อ ป็นลักษณะให้เลือกตอบเพียง 2 ตัวเลือก คือ ถูก-ผิด ซึ่งกำหนดให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดไม่ได้คะแนน

3.2.2 แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ (ภาคผนวก ง หน้า 162)

ใช้ประเมินความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการฝึกปฏิบัติการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในด้านการวางแผนการสอน เทคนิคการสอน สื่อการสอน กิจกรรมที่ใช้ในการสอน และการปฏิบัติการสอน ใช้สำหรับให้คะแนนผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขณะฝึกปฏิบัติการตามแผนการฝึกอบรมที่ 6 ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมินความสามารถในการสอนโดยผู้วิจัย ผู้เข้ารับการฝึกอบรมท่านอื่น และผู้ปฏิบัติการสอนประเมินตนเอง

แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัตินี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ เป็นลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องแสดงความคิดเห็นต่อความสามารถของตนเองและผู้อื่นในการสร้างและนำเสนอกิจกรรมการสอน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นและแปลความหมายไว้ดังนี้

ดีมาก	ได้	5 คะแนน
ดี	ได้	4 คะแนน
ปานกลาง	ได้	3 คะแนน
พอใช้	ได้	2 คะแนน

ควรปรับปรุง ได้ 1 คะแนน

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเป็นลักษณะปลายเปิด ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเขียนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างและการนำเสนอกิจกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3.2.3 แบบประเมินการฝึกอบรม (ภาคผนวก ง หน้า 163)

แบบประเมินการฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม หลังจากจบการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องทำการประเมินความพึงพอใจด้านเนื้อหาและวิธีการที่ผู้วิจัยนำเสนอลงในช่องแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นและแปลความหมายไว้ดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
มาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมและวิธีการอบรมที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างการฝึกอบรมแต่ละชุด และภายหลังการฝึกอบรม มาหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ 80 / 80

4.2 นำผลจากแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ มาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 107-108)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความสามารถมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความสามารถมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความสามารถปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความสามารถน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความสามารถน้อยที่สุด

สำหรับตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เป็นการรวบรวมประเด็นสำคัญและสรุปเป็นความเรียง

4.3 นำผลจากแบบประเมินการฝึกอบรมตอนที่ 1 มาหาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 107-108)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การฝึกอบรมมีคุณภาพมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การฝึกอบรมมีคุณภาพมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การฝึกอบรมมีคุณภาพปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การฝึกอบรมมีคุณภาพน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีการฝึกอบรมมีคุณภาพน้อยที่สุด

สำหรับตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เป็นการรวบรวมประเด็นสำคัญและสรุปเป็นความเรียง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานทั่วไป คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ใช้เพื่อการสรุปคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักาะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและประเมินผลความสามารถในการสร้างและการนำเสนอกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และประเมินการฝึกอบรม

2. หาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้สูตร *E1 / E2* (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528: 294-295) ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80 / 80 ซึ่งหมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนต้องทำแบบทดสอบย่อยระหว่างการฝึกอบรมและแบบทดสอบภายหลังการฝึกอบรมได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 80 หรือมากกว่า

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ การฝึกอบรม และการประเมินผล ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมในเบื้องต้น จากนั้นผู้วิจัยได้นำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 เป็นการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน เพื่อปรับปรุงส่วนของเนื้อหา วิธีการ และระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมให้เหมาะสม ครั้งที่ 2 เป็นการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน แล้วนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมโดยเทียบเกณฑ์ 80 / 80 จากนั้นทำการฝึกอบรมครั้งที่ 3 กับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เป็นเวลา 4 วัน รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง โดยเป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้รับการปรับปรุงจากการทดลองใช้สองครั้งแรก และหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80 / 80 แล้วนำผล ที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมเพื่อใช้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีจำนวน มากขึ้นต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

<u>ตอนที่ 1</u> ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 1

1.1 ปัญหา ข้อบกพร่อง และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรฝึกอบรมในการทดลองใช้ครั้งที่ 1

<u>ตอนที่ 2</u> ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2

2.1 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยเทียบเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

2.2 การประเมินความสามารถในการสร้างและนำเสนอกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2.3 การประเมินการฝึกอบรมเพื่อทราบถึงปัญหา ข้อบกพร่อง และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรฝึกอบรมในการทดลองใช้ครั้งที่ 2

<u>ตอนที่ 3</u> ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3

3.1 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยเทียบเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

3.2 การประเมินความสามารถในการสร้างและนำเสนอกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3.3 การประเมินการฝึกอบรม

<u>ตอนที่ 1</u> ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 1

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 1 กับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน ซึ่งได้ข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ พบปัญหาและข้อบกพร่อง ซึ่งได้รับการปรับปรุงแก้ไขตารางการอบรมและบางส่วนของแผนการฝึกอบรมที่ 1 และ 3 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ปัญหาและข้อบกพร่องจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 1 และการปรับปรุงแก้ไข

แผนการฝึกอบรม	เนื้อหาและกิจกรรม	ปัญหา/ข้อบกพร่อง	การปรับปรุงแก้ไข
	1. ตารางการฝึกอบรม	1. ตารางการฝึกอบรมในวันที่ 2 มีเนื้อหาและกิจกรรมที่หนักจนเกินไป	1. ปรับย้ายเนื้อหาและกิจกรรมในการฝึกอบรมวันที่ 2 ช่วงบ่าย ไปไว้วันที่ 3 ช่วงเช้าแทน และนำกิจกรรมในช่วงเช้าวันที่ 3 ไปแทนช่วงบ่ายวันที่ 2
1	2. ปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	2. ชื่อภาษาอังกฤษไม่เหมาะสม Problems in Teaching English to Lower Secondary Students เนื่องจากคำว่า problems เป็นคำที่สื่อความหมายด้านลบไม่เหมาะกับการกระตุ้นให้คิดเพื่อการพัฒนา	2. เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษเป็น Challenges in Teaching English to Lower Secondary Students เพื่อสื่อความหมายด้านบวก
1	3. ใบงาน “Find someone who ….”	3. ข้อความที่ใช้เป็นคำถามในใบงานมีโครงสร้างของประโยคที่แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดการสับสน	3. ปรับเปลี่ยนข้อความทั้งหมดเป็นประโยคคำถาม โดยเปลี่ยนหัวข้อคอลัมน์นั้นจาก Sentences เป็น Questions และเพิ่มช่องว่างให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเติมคำถามเอง

ตาราง 1 (ต่อ)

แผนการฝึกอบรม	เนื้อหาและกิจกรรม	ปัญหา/ข้อบกพร่อง	การปรับปรุงแก้ไข
1	4. ลักษณะของครูสอนภาษาที่ดี	4. ผู้วิจัยนำบทความเรื่องลักษณะที่ดีของครูผู้สอนโดยทั่วไปมาใช้ ซึ่งไม่ใช่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษโดยตรง	4. นำลักษณะของครูสอนภาษาที่ดีของ Thomas Kral มาใช้แทน
		5. เนื้อความลักษณะของครูสอนภาษาที่ดี ของ Thomas Kral ไม่มีการใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนและความสามารถภาษาอังกฤษของครู ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่สำคัญและส่งผลต่อความสามารถของผู้เรียน	5. เพิ่มลักษณะของครูสอนภาษาที่ดี คือ Used English in class and had high language proficiency ลงในใบความรู้ เอกสารหมายเลข 1/4
3	5. ขั้นนำเข้าสู่หัวเรื่อง: การวางแผนการสอน	6. แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน ช่วยกันคิดถึงข้อควรคำนึงถึง 4 ข้อ ในการตัดสินใจว่าจะสอนอะไร (4 things to think about when deciding what to teach) และเหตุผล 4 ข้อที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแผนการสอนระหว่างที่ทำการสอน (4 reasons why teachers might change their lesson plans in the middle of a lesson) จากกิจกรรมนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องคิดถึง 2 อย่าง ในระยะเวลาที่สั้น ส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคิดไม่ทันเวลา	6. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมสมองถึงข้อควรคำนึงถึง 4 ข้อในการตัดสินใจว่าจะสอนอะไร (4 things to think about when deciding what to teach) ส่วนการระดมสมองถึงเหตุผล 4 ข้อ ที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแผนการสอนระหว่างที่ทำการสอน (4 reasons why teachers might change their lesson plans in the middle of a lesson) นำไปไว้ตอนท้ายการบรรยายเรื่องประโยชน์ของการวางแผนการสอน
3	6. ลำดับของกิจกรรมการสอน	7. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มเรียงลำดับขั้นตอนกิจกรรมการสอนใน 1 คาบเรียน โดยแจกใบงานให้ แต่ไม่ได้สอบถามถึงสาเหตุของการเรียงลำดับกิจกรรมนั้นเพื่อทราบถึงแนวความคิดเดิม (Background knowledge) ในการวางแผนการสอนของแต่ละกลุ่ม	7. ให้แต่ละกลุ่มบอกถึงเหตุผลของการเรียงลำดับกิจกรรมใน 1 คาบเรียน และสอบถามเพิ่มเติมว่า ถ้าแต่ละกลุ่มเรียงลำดับกิจกรรมไม่เหมือนกัน จะมีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร เพื่อกระตุ้นให้ตระหนักว่าแผนการสอนสามารถเปลี่ยนแปลงและยืดหยุ่นได้

นอกเหนือจากเนื้อหาและวิธีการข้างต้นที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าเนื้อหาในเอกสารประกอบการฝึกอบรมทั้งในส่วนที่ใช้นำเสนอและสำหรับแจกผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีข้อบกพร่องในการสะกดคำ และมีเนื้อหาที่เป็นภาษาอังกฤษในสัดส่วนที่มากเกินไป ผู้วิจัยจึงทำการปรับปรุงแก้ไขการพิมพ์ตัวสะกดให้ถูกต้องเหมาะสม และแปลเอกสารการฝึกอบรมให้เป็นภาษาไทยเพิ่มขึ้น แต่ยังคงกำกับคำสำคัญด้วยภาษาอังกฤษในวงเล็บ ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความสมบูรณ์สำหรับนำไปทดลองใช้ฝึกอบรมในครั้งที่ 2 ต่อไป

<u>ตอนที่ 2</u> ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2 มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของหลักสูตรฝึกอบรมรวมถึงปัญหาอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80 / 80

2.1 ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างและหลังการฝึกอบรม เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยเทียบเกณฑ์ 80 / 80

ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2 นี้ เป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างการฝึกอบรมรวม 5 ครั้ง และหลังการฝึกอบรม แล้วนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2

	จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม	**คะแนนเต็ม**	**คะแนนเฉลี่ย**	**ค่าประสิทธิภาพ (ร้อยละ)**
ผลระหว่างการฝึกอบรม	6	50	45.67	91.34
ผลภายหลังการฝึกอบรม	6	50	43.83	87.66

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยระหว่างการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเท่ากับ 45.67 คิดเป็นร้อยละ 91.34 และผลการเรียนรู้เฉลี่ยภายหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเท่ากับ 43.83 คิดเป็นร้อยละ 87.66 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าหลักสูตร

2.2 ผลการวิเคราะห์การประเมินความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการสร้างและนำเสนอกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ผู้วิจัยแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอนและปฏิบัติการสอนในห้องเรียนจริง โดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องปฏิบัติการสอน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนต้องทำการประเมินผลการฝึกปฏิบัติของกลุ่มตนเองและกลุ่มอื่นผ่านแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ โดยผลการประเมินการฝึกปฏิบัติมีรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลคะแนนเฉลี่ยการประเมินผลการฝึกปฏิบัติจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2

ข้อความ	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	คะแนนเฉลี่ย
1. ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้กับความสามารถผู้เรียน	4.33	4.17	4.25
2. ความสอดคล้องของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้กับหลักสูตรการเรียนรู้	4.17	4.17	4.17
3. เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ใกล้เคียงกับชีวิตจริงและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน	4.67	4.83	4.75
4. ใช้เทคนิคและวิธีการสอนอย่างครบถ้วน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตรวจสอบความเข้าใจ เป็นต้น	4.50	4.67	4.59
5. มีการกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมอย่างชัดเจน	4.33	4.67	4.50
6. ดำเนินการสอนตามขั้นตอนการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.33	4.50	4.42
7. บรรยากาศการเรียนการสอนและการจัดห้องเรียน	4.33	4.50	4.42
8. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	5.00	4.83	4.92
9. ความชัดเจนและความเหมาะสมของสื่อที่ใช้	4.17	4.50	4.34
10. การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษในกิจกรรม	4.50	4.67	4.59
คะแนนเฉลี่ย	4.43	4.55	**4.49**
การแปลผล (ระดับความสามารถในการฝึกปฏิบัติ)	มาก	มากที่สุด	**มาก**

จากตาราง 3 พบว่าผลการประเมินความสามารถในการปฏิบัติการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.49 ซึ่งหมายถึงระดับความสามารถในการปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมาก โดยคะแนนความสามารถในการปฏิบัติการสอนเฉลี่ยของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากับ 4.55 ส่วนกลุ่มที่ 1 มีความสามารถในการปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมาก โดยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คะแนนเฉลี่ยของความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม (ข้อ 8) มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.92 รองลงมาคือ เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ใกล้เคียงกับชีวิตจริงและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน (ข้อ 3) โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.75 ลำดับต่อมาคือ ใช้เทคนิคและวิธีการสอนอย่างครบถ้วน (ข้อ 4) และการบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษในกิจกรรม (ข้อ 10) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.59 ซึ่งทั้ง 4 ข้อ ดังกล่าวข้างต้น ล้วนอยู่ในระดับความสามารถมากที่สุดทั้งสิ้น ส่วนความสอดคล้องของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้กับหลักสูตรการเรียนรู้ (ข้อ 2) มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 4.17 แต่ยังอยู่ในระดับความสามารถมาก จากผลการวิเคราะห์แสดงว่าในการวางแผนการสอนและปฏิบัติการสอนผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสำคัญต่อความสอดคล้องของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้กับหลักสูตรการเรียนรู้น้อยกว่าหัวข้ออื่น ๆ

ในส่วนของตอนที่ 2 ที่เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษของกลุ่มตนเองและกลุ่มอื่น โดยสามารถรวบรวมได้คือ เนื้อหาและระดับภาษาที่ใช้ในการสอนอาจจะยากเกินไปสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยที่ผู้สอนควรมีการปรับภาษาให้เหมาะสม นอกจากนี้ ผู้สอนควรต้องคำนึงถึงระดับภาษาที่ใช้ในการออกคำสั่งกิจกรรมซึ่งควรมีการพิมพ์ลงในใบงานเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจคำสั่งได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเสนอแนะให้มีการสาธิตการทำกิจกรรมจากผู้สอนหรือโดยนักเรียนเอง

2.3 การประเมินการฝึกอบรมเพื่อทราบถึงปัญหา ข้อบกพร่อง และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรฝึกอบรมในการทดลองใช้ครั้งที่ 2

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมในครั้งที่ 2 สามารถสรุปปัญหาและข้อบกพร่อง รวมถึงการปรับปรุงแก้ไข ดังตาราง 4

ตาราง 4 ปัญหาและข้อบกพร่องจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2 และการปรับปรุงแก้ไข

แผนการฝึกอบรม	เนื้อหาและกิจกรรม	ปัญหา/ข้อบกพร่อง	การปรับปรุงแก้ไข
1	นำเข้าสู่การฝึกอบรมโดยกิจกรรม Find someone who ….	1. ใช้เวลานานเกินไปและกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากกิจกรรม Find someone who เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนึกย้อนกลับว่าได้ทำอะไรบ้าง และให้ลองคิดว่าตัวเองชอบหรือไม่ และเหมาะกับนักเรียนของตนหรือไม่	1. ตัดกิจกรรมกิจกรรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนึกย้อนกลับออกไป เพราะผิดวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม Lead-in และเป็นการลดระยะเวลาในการฝึกอบรม
1	คุณลักษณะที่ดีของครู	2. ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมบางคนไม่ได้เสนอความคิดเห็นของตนเนื่องจากไม่กล้าแสดงออกหรือมีคนอื่นคอยตอบคำถามแทนอยู่แล้ว จึงไม่เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์	2. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนคิดคุณลักษณะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่ดี 5 ประการ และค่อย ๆ เพิ่มจำนวนสมาชิกในกลุ่มให้มากขึ้น โดยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเห็นพ้องคุณลักษณะที่ดีของครูสอนภาษาอังกฤษ 5 ประการ แล้วร่วมกันนำเสนอ
1	ปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมระดมสมองและรวบรวมคำตอบของทุกคน พบว่าปัญหาที่รวบรวมได้ไม่ครอบคลุมและส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ซ้ำ ๆ กัน	3. นำตัวอย่างปัญหาการสอนภาษาอังกฤษ (เอกสารหมายเลข 1/7 หน้า 117) แสดงหลังจากการรวบรวมความคิดจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3	การวางแผนการสอน	4. ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับกลุ่มเพื่อวางแผนการสอนแบบ Peer Teaching กลุ่มละ 3 คน จำนวน 2 กลุ่ม โดยให้ส่งตัวแทน 1 คนออกมาฝึกปฏิบัติการสอน เนื่องจากคาดการณ์ว่าผู้เรียนจะน้อยเกินไปถ้าให้ทุกคนในกลุ่มออกมาสอน แต่จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนส่วนใหญ่ต้องการฝึกปฏิบัติการสอนด้วยตนเองเพื่อสร้างความมั่นใจการฝึกปฏิบัติการสอนในห้องเรียนจริง	4. กำหนดให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติการสอนแบบ Peer Teaching โดยแบ่งกิจกรรมการสอนให้เท่า ๆ กัน

ตาราง 4 (ต่อ)

แผนการฝึกอบรม	เนื้อหาและกิจกรรม	ปัญหา/ข้อบกพร่อง	การปรับปรุงแก้ไข
4	การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยเน้นทักษะการฟังและการพูดโดยใช้การสาธิต	5. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องการเห็นลักษณะการจัดกิจกรรมการสอนฟัง-พูดในห้องเรียนที่ดี เพื่อนำไปเป็นตัวอย่าง	5. นำการสาธิตการสอนฟังขึ้นมาทำก่อนการบรรยายเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
4	การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยเน้นทักษะการฟังและการพูดโดยใช้การสาธิต	6. กิจกรรมโดยใช้ใบงาน Types of Oral Communicative Activities ยากเกินไปและใช้เวลานานสำหรับทำงานเดี่ยว	6. ตัดใบความรู้เรื่อง Types of Oral Communicative Activities ออกเป็น 6 ส่วน แล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับคู่ร่วมกันศึกษาใบความรู้ และนำเสนอตามความเข้าใจของตนให้กับคนอื่นฟัง โดยที่ผู้ฝึกอบรมทำการสรุปโดยแจกใบงานเรื่อง Types of Oral Communicative Activities
4	การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยเน้นทักษะการฟังและการพูดโดยใช้การสาธิต	7. เวลาในการฝึกอบรมไม่เพียงพอ	7. เปลี่ยนกิจกรรมที่ใช้ใบงานเรื่อง Listening Mind Map ซึ่งต้องทำเป็นกลุ่ม มาเป็นการบรรยายโดยแจกใบงาน Listening Aims และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเติมข้อความลงในใบงานแทน พร้อมทั้งยกเลิกข้อคำถาม Focus Question

จากการรวบรวมและวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นในส่วนที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด พบว่า ข้อคำถามบางข้อในแบบทดสอบระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมมีความไม่กระจ่างชัดในการใช้ภาษา ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนสับสนและไม่แน่ใจในการเลือกคำตอบที่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงปรึกษาอาจารย์ที่ควบคุมปริญญานิพนธ์และปรับสำนวนภาษาของข้อคำถามให้มีความเหมาะสมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความสมบูรณ์สำหรับนำไปทดลองใช้ในการฝึกอบรมครั้งที่ 3 ต่อไป

<u>ตอนที่ 3</u> ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3 เป็นการนำเอาหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากการทดลองใช้ครั้งที่ 2 มาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรีที่มีจำนวนมากขึ้น คือ 12 คน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80 / 80

3.1 ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างและหลังการฝึกอบรม เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยเทียบเกณฑ์ 80 / 80

ในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3 นี้ เป็นการนำหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม และนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80 / 80 ดังรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 5 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3

	จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม	**คะแนนเต็ม**	**คะแนนเฉลี่ย**	**ค่าประสิทธิภาพ (ร้อยละ)**
ผลระหว่างการฝึกอบรม	12	50	45.17	90.34
ผลภายหลังการฝึกอบรม	12	50	43.42	86.83

จากตาราง 5 พบว่า ผลการเรียนรู้เฉลี่ยระหว่างการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเท่ากับ 45.17 คิดเป็นร้อยละ 90.34 และผลการเรียนรู้เฉลี่ยภายหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเท่ากับ 43.42 คิดเป็นร้อยละ 86.83 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับสูง และค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเท่ากับ 90.34 / 86.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้

3.2 ผลการวิเคราะห์การประเมินความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการสร้างและนำเสนอกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ผู้วิจัยแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน แต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการสอนและปฏิบัติการสอนในห้องเรียนจริง โดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องปฏิบัติการสอน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนต้องทำการประเมินผลการฝึกปฏิบัติของกลุ่มตนเองและกลุ่มอื่นผ่านแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ โดยผลการประเมินการฝึกปฏิบัติมีรายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ยการประเมินผลการฝึกปฏิบัติจากการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3

ข้อความ	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	คะแนนเฉลี่ย
1. ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้กับความสามารถผู้เรียน	4.50	4.42	4.42	4.25	4.40
2. ความสอดคล้องของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้กับหลักสูตรการเรียนรู้	4.42	4.58	4.67	4.50	4.54
3. เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ใกล้เคียงกับชีวิตจริงและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน	4.58	4.58	4.75	4.67	4.65
4. ใช้เทคนิคและวิธีการสอนอย่างครบถ้วน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตรวจสอบความเข้าใจ เป็นต้น	4.42	4.67	4.67	4.42	4.55
5. มีการกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมอย่างชัดเจน	4.25	4.42	4.67	4.42	4.44
6. ดำเนินการสอนตามขั้นตอนการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.42	4.67	4.83	4.50	4.61
7. บรรยากาศการเรียนการสอนและการจัดห้องเรียน	4.42	4.42	4.67	4.25	4.44
8. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	4.17	4.42	4.42	4.50	4.38
9. ความชัดเจนและความเหมาะสมของสื่อที่ใช้	4.25	4.42	4.75	4.25	4.42
10. การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษในกิจกรรม	4.42	4.75	4.75	4.58	4.63
คะแนนเฉลี่ย	4.39	4.54	4.66	4.43	**4.51**
การแปลผล (ระดับความสามารถในการฝึกปฏิบัติ)	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก	**มากที่สุด**

จากตาราง 6 พบว่าผลการประเมินความสามารถในการปฏิบัติการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.51 ซึ่งหมายถึงระดับความสามารถในการปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยคะแนนระดับความสามารถในการปฏิบัติการสอนเฉลี่ยของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มที่ 3 มากที่สุด เท่ากับ 4.66 และรองลงมา คือกลุ่มที่ 2 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีระดับความสามารถในการปฏิบัติการสอนมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่ 4 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และกลุ่มที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ซึ่งแสดงว่ามีความสามารถในการปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คะแนนเฉลี่ยของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ใกล้เคียงกับชีวิตจริงและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน (ข้อ 3) มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.65 รองลงมาคือ การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษในกิจกรรม (ข้อ 10) ดำเนินการสอนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง (ข้อ 6) และใช้เทคนิคและวิธีการสอนอย่างครบถ้วน (ข้อ 4) และความสอดคล้องของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้กับหลักสูตรการเรียนรู้ (ข้อ 2) โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.63 4.61 4.55 และ 4.54 ตามลำดับ ซึ่งล้วนอยู่ในระดับความสามารถมากที่สุดทั้งสิ้น ส่วนความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม (ข้อ 8) มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 4.38 แต่ยังอยู่ในระดับความสามารถมาก จากผลการวิเคราะห์แสดงว่าในการวางแผนการสอนและปฏิบัติการสอน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสำคัญต่อเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบกับให้ความสำคัญต่อกระบวนการและเทคนิคการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการบูรณาการทักษะด้วย

ในส่วนของตอนที่ 2 ที่เป็นคำถามปลายเปิด โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษของกลุ่มตนเองและกลุ่มอื่น โดยสามารถรวบรวมได้คือ ระดับภาษาที่ใช้ในการสอนอาจจะยากเกินไปสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้สอนควรมีการปรับภาษาให้เหมาะสมสำหรับเนื้อหามีความน่าสนใจดี นอกจากนี้ ผู้สอนควรใช้เทคนิคการสอนและกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ควรทำกิจกรรมซ้ำ ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเบื่อหน่าย เช่น ให้ทำกิจกรรมคู่และกลุ่ม ผู้สอนควรให้คำสั่งกิจกรรมที่ครบถ้วนโดยใช้ประโยคที่สั้น ระดับภาษาไม่ยาก และอาจใช้ภาษาไทยควบคู่ไปด้วยในกรณีที่ขั้นตอนการทำกิจกรรมมีความซับซ้อนและยาก นอกจากนี้ ยังมีการเสนอแนะให้ควบคุมเวลาในการทำกิจกรรมไม่ให้สั้นหรือยาวจนเกินไป

3.3 การประเมินการฝึกอบรมเพื่อทราบถึงปัญหา ข้อบกพร่อง และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรฝึกอบรมในการทดลองใช้ครั้งที่ 3

จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์พร้อมทั้งแปลผล ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยคะแนนการประเมินของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรการฝึกอบรม

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	การแปลผล: การฝึกอบรม
1. ท่านคิดว่าองค์ประกอบต่อไปนี้ของหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด			
1.1 ความครอบคลุมของเนื้อหาสาระในแต่ละหัวข้อ			
- การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	4.50	มาก	มีคุณภาพมาก
- การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	4.58	มากที่สุด	มีคุณภาพมากที่สุด
- การสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการฟัง	4.67	มากที่สุด	มีคุณภาพมากที่สุด
- การสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการพูด	4.75	มากที่สุด	มีคุณภาพมากที่สุด
- การสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการอ่าน	4.58	มากที่สุด	มีคุณภาพมากที่สุด
- การสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการเขียน	4.42	มาก	มีคุณภาพมาก
- การวางแผนการสอน	4.25	มาก	มีคุณภาพมาก
- การฝึกปฏิบัติการสอนแบบ Peer teaching และการประเมินผล	4.25	มาก	มีคุณภาพมาก
- การฝึกปฏิบัติการสอนในห้องเรียนจริงและการประเมินผล	4.25	มาก	มีคุณภาพมาก
1.2 การจัดลำดับหัวข้อเรื่อง	4.50	มาก	มีคุณภาพมาก
1.3 เทคนิคที่นำมาใช้ในการนำเสนอ	4.50	มาก	มีคุณภาพมาก
1.4สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.75	มากที่สุด	มีคุณภาพมากที่สุด
1.5 บรรยากาศและสถานที่ฝึกอบรม	4.50	มาก	มีคุณภาพมาก
1.6 ช่วงเวลาของแต่ละหัวข้อเรื่อง	4.42	มาก	มีคุณภาพมาก
1.7 ความชัดเจนของเนื้อหาสาระที่นำเสนอ	4.67	มากที่สุด	มีคุณภาพมากที่สุด
1.8 ความชัดเจนของเนื้อหาสาระในเอกสารสรุป	4.50	มาก	มีคุณภาพมาก
1.9 สัดส่วนของทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ	4.08	มาก	มีคุณภาพมาก
1.10 การนำความรู้ในภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติ	4.17	มาก	มีคุณภาพมาก
1.11 ความชัดเจนและความสอดคล้องกับเนื้อหาของข้อคำถามในแบบทดสอบต่าง ๆ ที่ทำ	4.50	มาก	มีคุณภาพมาก
2. ท่านคิดว่าท่านได้รับสิ่งต่อไปนี้จากการฝึกอบรมในครั้งนี้มากน้อยเพียงใด			
2.1 โอกาสในการแสดงความคิดเห็น การมีความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ	4.33	มาก	มีคุณภาพมาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	การแปลผล: การฝึกอบรม
2.2 ความรู้ความเข้าใจในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	4.50	มาก	มีคุณภาพมาก
2.3 ความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	4.50	มาก	มีคุณภาพมาก
2.4 ความรู้ความเข้าใจในเทคนิคและกิจกรรมการสอน	4.33	มาก	มีคุณภาพมาก
2.5 ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการสอน	4.08	มาก	มีคุณภาพมาก
2.6 ความสามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้สอนจริง	4.33	มาก	มีคุณภาพมาก

* ค่าเฉลี่ยของการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เท่ากับ 4.44

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 7 พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นไปในทางบวกระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.44 จากคะแนนเต็ม 5 ซึ่งหมายถึงการฝึกอบรมมีคุณภาพมาก

ส่วนในรายละเอียดของการประเมิน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินให้เรื่องการสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการพูด และเรื่องสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม อยู่ในระดับมีคุณภาพมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 คะแนน รองลงมาคือเรื่องการสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการฟังและความชัดเจนของเนื้อหาสาระที่นำเสนอ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 คะแนน ในขณะที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินเรื่องสัดส่วนของทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ และเรื่องความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเท่ากับ 4.08 คะแนน

จากการวิเคราะห์แบบประเมินการฝึกอบรมส่วนที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ผลปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ร้อยละ
1. ไม่มีเรื่องใดต้องปรับปรุง	75.00
2. มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี สถานที่ฝึกอบรมเหมาะสมและเตรียมพร้อมดี	58.33
3. ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรม แสดงความคิดเห็นและซักถามได้เต็มที่	50.00
4. มีเทคนิคและวิธีการฝึกอบรม รวมถึงการนำเสนอเนื้อหาที่จูงใจ ไม่น่าเบื่อ	50.00
5. วิทยากรมีความรู้ความชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษและเข้าใจปัญหาของครูและนักเรียนอย่างแท้จริง	50.00
6. ได้รับความรู้ เทคนิควิธีการสอนที่เพิ่มขึ้นและหลากหลาย	41.67
7. ได้รับการฝึกฝนให้มีความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ	33.33
8. ระยะเวลาในการฝึกอบรมเหมาะสม	33.33
9. ควรเพิ่มเติมในส่วนของภาคปฏิบัติ และให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการสอนแบบ Peer Teaching	16.67
10. เนื้อหาที่นำมาสาธิตการสอนยากเกินไปสำหรับเด็กนักเรียน	16.67
11. ระยะเวลาในการฝึกอบรมน้อยเกินไปสำหรับความเข้าใจในเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	16.67
12. ควรมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากกว่านี้	16.67
13. ควรแจกตัวอย่างแผนการสอนให้มากกว่านี้	16.67
14. ระยะเวลาในการนำเสนอและฝึกปฏิบัติการวางแผนการสอนน้อยเกินไป	8.33

จากตาราง 8 พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าไม่มีเรื่องใดต้องปรับปรุง โดยคิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือเรื่องบรรยากาศในการเรียนรู้และสถานที่ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 58.33 ในทางตรงกันข้าม มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ 8.33 มีความคิดเห็นว่าระยะเวลาในการนำเสนอและฝึกปฏิบัติการวางแผนการสอนน้อยเกินไป

แสดงว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นไปในทางบวก

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80

คำถามงานวิจัย

หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 หรือไม่ เพียงใด

ขอบของการศึกษาค้นคว้า

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ครูประจำการหรือครูอัตราจ้างที่ปฏิบัติการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี รวม 24 โรงเรียน โดยมีจำนวนครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งสิ้น 142 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่สมัครใจเข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

1. แผนดำเนินการฝึกอบรม ประกอบด้วย

1.1 ตารางการฝึกอบรม

1.2 แผนการฝึกอบรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2.2 แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ

2.3 แบบประเมินการฝึกอบรม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักสูตร เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

- ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และแบบเรียนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงชั้นที่ 3)
- ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษ และกระบวนการฝึกอบรม
- ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสำรวจความต้องการ แบบทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจ และแบบสอบถามความคิดเห็น จากนั้นทำการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมครู เพื่อสอบถามถึงองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมและข้อควรปฏิบัติในการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรมและทำการสำรวจความต้องการฝึกอบรม

- สร้างแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรม จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญา-นิพนธ์ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและข้อคำถาม
- แจกแบบสำรวจความต้องการฝึกอบรมแก่ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- สร้างเครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วยแผนการฝึกอบรมจำนวน 6 แผน แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินการฝึกอบรม

- นำแผนการฝึกอบรม แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินการฝึกอบรมมาตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหา เทคนิค และกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม รวมถึงวิธีการและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลการฝึกอบรม ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ การฝึกอบรม และการวิจัยและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

- นำแผนการฝึกอบรม แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินการฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 2 ครั้ง โดยมีจำนวน 2 และ 6 คน ตามลำดับ และนำผลการฝึกอบรม ข้อคิดเห็น รวมถึงข้อเสนอแนะไปปรับปรุงหลักสูตรและเครื่องมือในการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ฝึกอบรมเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร

นำแผนการฝึกอบรม แบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินการฝึกอบรมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ฝึกอบรมกับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน ระหว่างวันที่ 18-21 มีนาคม 2551 เป็นระยะเวลา 4 วัน เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งการดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้แผนดำเนินการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ระหว่างการฝึกอบรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบวัดและความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของแต่ละแผนการฝึกอบรม จำนวนรวมทั้งสิ้น 5 ชุด เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม โดยเทียบเกณฑ์ 80 / 80 นอกจากนี้ยังให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เพื่อศึกษาความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการนำไปใช้ในการสร้างและจัดกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2. หลังการฝึกอบรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบวัดความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารฉบับหลังการฝึกอบรม เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และทำแบบประเมินการฝึกอบรม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างการฝึกอบรมและภายหลังการฝึกอบรม และนำมาหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมตามเกณฑ์ 80 / 80

2. นำผลจากแบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้านการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตอนที่ 1 มาหาค่าเฉลี่ย แล้วนำมาแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของพวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543: 107-108) ส่วนตอนที่ 2 นำมาเขียนเป็นความเรียง

3. นำผลจากแบบประเมินการฝึกอบรมตอนที่ 1 มาหาค่าเฉลี่ย แล้วนำมาแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของพวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543: 107-108) ส่วนในตอนที่ 2 นำมาเขียนเป็นความเรียง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 90.34 / 86.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80 / 80

2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินการฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นไปในทางบวกระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 คะแนน ซึ่งหมายถึงการฝึกอบรมมีคุณภาพมากตามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

อภิปรายผล

ผู้วิจัยสามารถสรุปการอภิปรายผลออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1. ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม
2. การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

1. ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

จากการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง และได้วิเคราะห์ผลจากแบบทดสอบเพื่อประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมนั้น ปรากฏว่าคะแนนผลการเรียนรู้เฉลี่ยของผู้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับสูง โดยได้ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเท่ากับ 90.34 / 86.83 ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ คือ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 ผลดังกล่าวอาจสืบเนื่องจากองค์ประกอบหลายประการ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Approach to Training) (ชูชัย สมิทธิไกร. 2548: 27) โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน รวมถึงปัญหาต่าง ๆ เพื่อทำการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม จากนั้นทำการสำรวจความต้องการฝึกอบรมจากครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อใช้ในการกำหนดเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม รวมถึงเทคนิควิธีการฝึกอบรม วันและเวลาในการฝึกอบรม วิธีการประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพด้านเนื้อหา เทคนิคและวิธีการฝึกอบรมของแผนการฝึกอบรม แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ และแบบประเมินผลการฝึกอบรม จากนั้นนำหลักสูตรการฝึกอบรมไปทดลองใช้จำนวน 2 ครั้ง โดยเป็นการประเมินผลการฝึกอบรมทั้งทางด้านการเรียนรู้ (เนื้อหา) และปฏิกิริยาสนองตอบ (เทคนิคและวิธีการฝึกอบรม) จากนั้นนำผลที่ได้จากการประเมินผลการเรียนรู้และผลการวิเคราะห์การประเมินปฏิกิริยาสนองตอบมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา เทคนิคและวิธีการฝึกอบรม รวมถึงแบบทดสอบและแบบประเมินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การฝึกอบรมในครั้งนี้มุ่งเน้นในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน สนองตอบต่อความต้องการและความจำเป็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งชูชัย สมิทธิไกร (2548: 16) กล่าวว่าการฝึกอบรมถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเพิ่มพูนคุณภาพของบุคลากรให้สำเร็จได้ หากมีการจัดฝึกอบรมอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร กล่าวคือมีการเริ่มศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมแล้วนำมาจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งแก้ปัญหาและสนองตอบต่อความต้องการจำเป็นขององค์กรและบุคลากร

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงให้เห็นผลในเชิงบวกของการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอย่างเป็นระบบดังกล่าว โดยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น ความครอบคลุมและความชัดเจนของเนื้อหาสาระที่นำเสนอ สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม การจัดลำดับหัวข้อเรื่อง เทคนิคและช่วงเวลาที่ใช้ในการนำเสนอ และความชัดเจนของเนื้อหาสาระในเอกสารสรุป ตลอดจนบรรยากาศและสถานที่ในการฝึกอบรม รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม ตลอดจนความสามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งหมดต่างก็เป็นไปในทิศทางบวกระดับสูง ส่งผลให้หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด สอดคล้องกับการศึกษาของกุลวดี วีระวานิช (2542: 90) ที่ว่าการฝึกอบรมจะมีประสิทธิภาพ หากการสร้างชุดฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ โดยเริ่มตั้งแต่การพิจารณาความต้องการและจุดมุ่งหมายของการจัดการฝึกอบรม จัดลำดับเนื้อหา กำหนดกิจกรรม เวลา วิทยากร ตลอดจนการประเมินผล

1.2 การฝึกอบรมเพื่อการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งแบ่งการฝึกอบรมออกเป็น 2 ส่วน คือ การเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หรือภาคทฤษฎี และการเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการวางแผนการสอนและการปฏิบัติการสอนหรือภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในส่วนของทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสอดคล้องกับคำกล่าวของสาลี่ ศิลปสธรรม (2550: 30) ที่ว่าการฝึกอบรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติมีข้อดี คือ เมื่อมีปัญหาในขั้นตอนใด ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้เรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาในขณะฝึกอบรม มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรและครูที่เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน ซึ่งแต่ละคนมีประสบการณ์การสอนที่ประสบความสำเร็จแตกต่างกันออกไปตามสภาพของโรงเรียน ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

จากผลการวิเคราะห์แบบประเมินการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการนำความรู้ในภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติ และสัดส่วนของทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น คือ 4.17 และ 4.08 ตามลำดับ แต่ยังอยู่ในเกณฑ์มีคุณภาพมาก โดยที่การกำหนดให้มีการฝึกปฏิบัติการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการผสมผสานการวิจัยและทฤษฎีเข้ากับการสอน ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้าใจทฤษฎีต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เหมือนเป็นการลดช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการฝึกปฏิบัติ ซึ่งสองคล้องกับที่ วู้ดเวิร์ด (Woodward. 1992: 45-50) กล่าวว่าความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรง คือการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ความรู้ทั้งในส่วนเนื้อหาและกระบวนการทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ แต่ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวนหนึ่งต้องการเวลาในการวางแผนการสอนและการนำเสนอผ่านการฝึกปฏิบัติมากขึ้น เนื่องจากเป็นเพียงการฝึกปฏิบัติการสอนอย่างเป็นระบบครั้งแรก ๆ จึงยังไม่มีความมั่นใจในการสอน

1.3 กระบวนการและเทคนิคการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการฝึกอบรมมีความหลากหลายในการถ่ายทอดข้อมูลหรือความรู้ โดยมีทั้งวิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นความรู้และการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ได้แก่ การบรรยายและอภิปรายกลุ่ม (Lectures and Group Discussions) การระดมสมอง (Brainstorming) และการใช้วิธีการกลุ่ม (Input from the Group) และวิธีการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นทักษะและความสามารถและการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ได้แก่ การสาธิตการสอน (Teaching Demonstration) และการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) (Woodward. 1992: 18-45) ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการฝึกอบรมทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจด้านการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสาธิตการสอนโดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงเป็นนักเรียน เริ่มตั้งแต่กิจกรรม Warm up / Presentation / Practice / production และ Wrap up อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริง

นอกจากการสาธิตการสอนจากผู้วิจัยแล้ว สถานที่ฝึกอบรมที่เป็นโรงเรียนจริง และจัดให้มีกิจกรรมการวางแผนการสอนและทดลองสอนในชั้นเรียนจริง มีส่วนช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในรูปแบบและวิธีการที่ผู้วิจัยดำเนินการฝึกอบรม เนื่องจากการฝึกอบรมเน้นการฝึกปฏิบัติตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ทำให้ทุกคนได้จัดทำแผนการสอน จัดทำสื่อการสอน และได้ฝึกปฏิบัติการสอนจริง มีความเข้าใจในการสอนแบบ 3 Ps ที่เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งบรรยากาศในการฝึกอบรมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนา โดยมีความเป็นกันเอง สนุกสนาน มีการติชมกันอย่างสร้างสรรค์ มีส่วนช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสผสมผสานประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้อื่น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความรู้ ดังเห็นได้จากการวิเคราะห์แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับสูง การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ว่าในการฝึกอบรมนั้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้ให้การฝึกอบรมควรใช้เทคนิคการฝึกอบรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่เข้าด้วยกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบความรู้และความเข้าใจสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบประเมินการฝึกอบรม ในด้านสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม รวมถึงเทคนิคที่นำมาใช้ในการนำเสนอ ซึ่งระบุว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.75 และ 4.50 ตามลำดับ อีกทั้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ในการฝึกอบรมครั้งนี้มีเทคนิคและวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย มีวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่จูงใจ ไม่น่าเบื่อ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง สนุกสนาน ร่วมแรงร่วมใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดระยะเวลาที่ทำกิจกรรมในการฝึกอบรม สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดอฟฟ์ (Doff. 1989: 3-4) และวู้ดเวิร์ด (Woodward. 1992: 5) ที่ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเรียนรู้ได้ดีในบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นกันเองไม่มีข้อบังคับที่เข้มงวดจนเกินไป และไม่มีสภาพเหมือนอยู่ในห้องเรียน

1.4 ความเหมาะสมของจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม กล่าวคือ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กำหนดให้มีการทดลองฝึกอบรมจำนวน 3 ครั้ง โดยมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมครั้งละ 2, 6 และ 12 คน ตามลำดับ ต่อจำนวนวิทยากร 1 คน ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่เหมาะสมในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่วิทยากรมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สาลี่ ศิลปสธรรม (2550: 29) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมครูในแต่ละครั้งไม่ควรมีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากเกินไป โดยเฉพาะการฝึกอบรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งควรมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมประมาณ 10 คน ต่อวิทยากร 1 คน นอกจากนี้ผู้เข้ารับ

1.5 จากการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม ทำให้ทราบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับวิธีการฝึกอบรม เนื่องจากได้รับความรู้ด้านเทคนิคการสอนมากมาย สามารถนำไปใช้สอนได้จริงกับนักเรียน

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้วยวิธีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม องค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษต่อไป

2. การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

ผลจากการศึกษาค้นคว้าบ่งบอกว่าหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ผู้วิจัยยังพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวยังมีสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

2.1 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินผลการฝึกอบรม พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสัดส่วนของทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ และความรู้และความเข้าใจในการวางแผนการสอน อยู่ในระดับสูงน้อยที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า สัดส่วนของภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ โดยสัดส่วนของการวางแผนการสอน การฝึกปฏิบัติการสอนทั้งแบบ Peer teaching และการสอนในห้องเรียนจริงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าสามารถปรับเวลาในช่วงการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้นได้โดยลดระยะเวลาของสาธิตการสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหาในแผนการฝึกอบรมที่ 2 ลง โดยเป็นการบรรยายถึงทฤษฎี การจัดกิจกรรมการสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหา โดยแจกตัวอย่างแผนการสอน ใบงานและร่วมอภิปรายไปพร้อม ๆ กันแทนการสาธิตการสอน ทั้งนี้เพราะการสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหาสามารถนำไปใช้ประกอบในการสาธิตการสอนภาษาแบบเน้นภาระงานได้ในแผนการฝึกอบรมเดียวกัน

ทั้งนี้อาจจะลดจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เหลือ 10 คน เพื่อเพิ่มระยะเวลาในการปฏิบัติการสอน หรือถ้าในกรณีที่มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป อาจจะแก้ปัญหาในส่วนของสัดส่วนการฝึกปฏิบัติให้เพียงพอด้วยการแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมและเพิ่มจำนวนวิทยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของภาคปฏิบัติ ซึ่งสาลี่ ศิลปสธรรม (2550: 29) กล่าวว่า การฝึกอบรมครู

นอกจากนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าไม่มีความคุ้นเคยกับการวางแผนการสอนตามรูปแบบที่ผู้วิจัยกำหนด ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อหา ภาษา กิจกรรม และการจัดกิจกรรมมากกว่าแผนการสอนที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจัดทำอยู่เป็นประจำ จึงต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนและสร้างความคุ้นเคย รวมถึงสร้างกระบวนการคิดและสร้างสรรค์กิจกรรมการสอนเพื่อการสื่อสาร

2.2 ผลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในระหว่างการฝึกปฏิบัติการสอนแบบ Peer Teaching และการสอนในห้องเรียนจริง พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมหนึ่งกลุ่มได้จัดกิจกรรมการสอนโดยใช้เทคนิค วิธีการ และเนื้อหาเดียวกับผู้วิจัยที่นำเสนอเป็นตัวอย่างในช่วงของการสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษ โดยเน้นทักษะการอ่านและเขียน (แผนการฝึกอบรมที่ 5) โดยไม่ได้นำความรู้ความสามารถและประสบการณ์เดิมมาใช้ให้เต็มศักยภาพ ทำให้มีกิจกรรมการสอนที่ไม่หลากหลาย และจากผลการวิเคราะห์ที่ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมภายหลังการฝึกอบรม พบว่าระยะเวลาในการวางแผนการสอนไม่เพียงพอให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เดิม รวมถึงความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ได้ นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่สามารถหาสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ประกอบการสอนได้ภายในช่วงเวลาที่มีการฝึกอบรม

ข้อจำกัดของการศึกษาค้นคว้า

1. ในการสุ่มตัวอย่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยไม่ได้พิจารณาถึงความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งมีส่วนส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎีและความสามารถในภาคปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้มีการฝึกอบรมขึ้นในวันที่ 18-21 มีนาคม 2551 ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ยังคงต้องทำคะแนนสอบปลายภาคของนักเรียน และบางคนจำเป็นต้องฝากให้เพื่อนครูท่านอื่นช่วยดูแลนักเรียนเพราะยังคงอยู่ในช่วงของการสอบปลายภาควันสุดท้าย ซึ่งส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนไม่มีเวลาในการวางแผนการฝึกอบรม ในขณะที่บางคนจำเป็นต้องนำคะแนนมาทำระหว่างพักการฝึกอบรม ดังนั้น จึงควรจัดฝึกอบรมใน ช่วงก่อนสอบปลายภาคประมาณ 1-2 เดือน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีสมาธิและพร้อมที่จะเข้ารับการฝึกอบรมอย่างเต็มที่

3. เนื่องจากวันสุดท้ายของการฝึกอบรม ตามตารางการฝึกอบรมผู้วิจัยจัดให้เป็นการฝึกปฏิบัติการสอนในห้องเรียนจริง โดยสอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวนักเรียนส่วนใหญ่ได้สอบปลายภาคเสร็จสิ้นแล้ว จึงแก้ปัญหาโดยการนำนักเรียนที่จำเป็นต้องมาสอบซ่อมมาเป็นนักเรียนแทน โดยมีจำนวนประมาณ 25 คน ดังนั้นในการจัดฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการสังเกตและการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า เอกสารที่แจกให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม เช่น ใบงาน ใบความรู้ เอกสารประกอบการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเอกสารสรุปการฝึกอบรมที่เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่ เป็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อระยะเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องใช้เวลาในการอ่านและทำความเข้าใจ ทำให้บางกิจกรรมไม่ตรงตามกำหนดเวลาที่ได้วางไว้ ดังนั้น ในการฝึกอบรมควรทำเอกสารการนำเสนอภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้มีสัดส่วนที่สมดุลระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรจัดให้มีการวัดความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษที่อยู่ในระดับใช้งานได้ มาร่วมฝึกอบรมกลุ่มเดียวกัน ส่วนครูผู้สอนที่มีระดับความรู้ภาษาอังกฤษที่ควรปรับปรุง ควรจัดให้ร่วมฝึกอบรมเพื่อปูพื้นฐานทางภาษาอังกฤษก่อนเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2.2 ควรมีการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยนำไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ก่อนนำไปใช้ในการทดสอบหาค่าประสิทธิภาพในขั้นตอนสุดท้าย ทั้งนี้เพื่อให้แบบทดสอบมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ สามารถวัดความรู้และความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรนำหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครนี้ ไปใช้ฝึกอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีจำนวนมากขึ้น โดยสามารถเผยแพร่ไปให้ครบทุกโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2.3 ระยะเวลาในการฝึกอบรมส่งผลต่อการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎี และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในภาคปฏิบัติ เพราะฉะนั้นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งทางด้านความรู้และความเข้าใจในการสอน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรจัดให้มีระยะเวลาในการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารยาวนานขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2.4 เพื่อให้การฝึกอบรมได้ผลเต็มที่และครบวงจรของการพัฒนาวิชาชีพครู การเพิ่มพูนเพียงแค่ความรู้ความเข้าใจด้านการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารยังไม่เพียงพอ จึงควรมีการติดตามและประเมินผลการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในห้องเรียนจริงตามปกติด้วย เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการสอนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมภายหลังการฝึกอบรมว่าสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด และนอกจากนี้ ควรมีการศึกษาติดตามและประเมินผลความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้นำความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการเรียนการสอนด้วยว่ามีเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2544ก). *การบูรณาการ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

----------. (2544ข*). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* เอกสารประกอบการฝึกอบรมโครงการนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545ก). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

----------. (2545ข). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์-องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

----------. (2546ก). *รายงานการติดตามผลและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเครือข่าย.* กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.

----------. (2546ข). *รายงานการติดตามผลและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ปีการศึกษา 2545.* กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.

กองบรรณาธิการ. (2546, ตุลาคม). หลากหลายวิธีอบรมครูให้เห็นผล. *สานปฏิรูป.* 6(66): 45.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2537). *การฝึกอบรม.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กุศยา แสงเดช. (2545). *ภาษาอังกฤษภาคปฏิบัติสำหรับครูประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.

เกศริน มนูญผล. (2544). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถภาพด้านการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนา-หลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535). *โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของกระทรวงศึกษาธิการ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถม-ศึกษาแห่งชาติ.

จงกลนี ชุติมาเทวินทร์. (2542). *การฝึกอบรมเชิงพัฒนา.* กรุงเทพฯ: พี เอ ลีฟวิ่ง.

ช่อเพชร เบ้าเงิน. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ตนเองของผู้บริการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. (2544). *คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.

ชุลีพร เพียรช่าง. (2544). *การศึกษาผลการฝึกอบรมครูเรื่องการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสารของครูสอนภาษาอังกฤษโรงเรียนเซนต์โยเซฟ-คอนแวนต์.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชูชัย สมิทธิไกร. (2548). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย.

ทวีป อภิสิทธิ์. (2536). *เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม.* กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.

ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

เปลื้อง ณ นคร. (2542). *ศิลปแห่งการอ่าน.* กรุงเทพฯ: เยลโล่การพิมพ์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิตรวัลย์ โกวิทวที. (2540). *ทักษะและเทคนิคการสอนเขียนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุวดี ภาชา. (2536). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาล.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รัตนา มหากุศล. (2540). การสอนทักษะการเขียน. ใน *แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา.* หน้า 164. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รุ่งเรือง สุขาภิรมย์ และดุสิต ทองสลวย. (2538, ตุลาคม-พฤศจิกายน). การประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร. *ข่าวสารวิจัยการศึกษา.* 19(1): 26-27.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ: สุวิริยาสาส์น.

----------. (2543). *กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิเชียร ชีวพิมาย. (2528). *การฝึกอบรมและคู่มือวิทยากร.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิเชียร อินทรสัมพันธ์. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับครูมัธยมศึกษา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิสาข์ จัติวัตร์. (2541). *การสอนภาษาอังกฤษ.* นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย-ศิลปากร.

สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.

สมชาติ กิจยรรยง. (2544). *สูตรสำเร็จการจัดฝึกอบรม.* กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เนท.

สมเชาว์ เกษประทุม. (2545, 8 กรกฎาคม). 20 คุณลักษณะของครูที่เด็กต้องการ. *มติชน.* สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2550, จาก http://moobankru.com/Article/html

สมโภชน์ พนาวาส. (2547, 8 พฤศจิกายน). ทำไมเด็กไทยไม่เก่งอังกฤษ. *มติชน.* หน้า 17.

สมยศ แม่นแย้ม. (2543). *ครูไทยสอนภาษาอังกฤษ.* กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

สาลี่ ศิลปสธรรม. (2550). *รายงานผลการวิจัยและพัฒนาเรื่องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับสรุป).* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สายฝน ทรงเสี่ยงไชย. (2544). *การศึกษาผลการฝึกอบรมครูเรื่องการสอนทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กิจกรรมและเกมภาษา ระดับประถมศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา.* ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุชาติ ลี้ตระกูล. (2532). *การพัฒนาหลักสูตรสำหรับลูกกรรมกรก่อสร้างก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2540). *แนวคิดและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีสอนภาษาอังกฤษ.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย.

สุรพันธ์ กุศลส่ง. (2543). *การเปรียบเทียบความสามารถและทัศนคติในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีธรรมชาติประกอบกับการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุริยา เหมตะศิลป์. (2537). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการพัฒนาหลักสูตรแบบมีฐานมาจากระดับโรงเรียน สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยี-พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

อรุณี วิริยะจิตรา. (2532). *การเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร.* กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

Beauchamp, George. (1981). *A Curriculum Theory.* 4th ed. Illinois: F.E. Peacock.

Brown, Gillian.; & Yule, George. (1988). *Teaching the Spoken Language: An Approach Based on the Analysis of Conversation English.* Cambridge: Cambridge University Press.

Bygate, Martin. (1991). *Speaking.* Oxford: Oxford university Press.

Byrne, Don. (1986). *Techniques for Classroom Interaction.* New York: Longman.

Day, R.R.; & J. Bamford. (1998). *Extensive Reading in the Second Language Classroom.* New York: Cambridge University Press.

Doff, Adrian. (1989). *Teach English: A Training Course for Teacher.* Singapore: Longman.

Ellis, R. (1990). "Activities and Procedures for Teacher Training" in Richad Rossner & Rod Bolitho (Eds). *Currents of Change in English Language Teaching.* Oxford: Pergamon Press.

Freeman, Diane-Larsen. (2002). *Techniques as Principles in Language Teaching.* 2nd ed. Oxford: Oxford University Press.

Gagne, Robert M.; & Medsker, Karen L. (1996). *The Conditions of Learning Training Applications.* Florida: Harcourt Brace.

Gordon, Mark. "Communicative Strategies for Teaching Reading Skills: Practicing Communicative Language Teaching in Thailand Bangkok" *Thai TESOL* 6 (1985): 73-74.

Hank, William. New Direction in Reading Assessment." *Reading and Writing.* 9 (Quarterly 1993): 103-120.

Harmer, Jeremy. (1993). *The Practice of English Language Teaching.* 6th ed. China: Longman.

Harmer, Jeremy. (2000). *How to Teach English.* 6th ed. Malaysia: Longman.

Harris, A.J. (1990). *How to Increase Reading Ability.* New York: David Mckey.

Hymes, Dell. (1979). *The Communicative Approach to Language Teaching.* London: Oxford University Press.

Johnson, Karen E.; & Morrow, K. (1986). *Principles of Communicative Methodology in Communication in The Classroom.* Hong Kong: Longman.

Krashen, S. (1983). *The Natural Approach.* Oxford: The Elemany Press.

Lado, Robert. (1997). Language Testing. London: McGraw Hill.

Littlewood, William. (1990). *Communicative Language Teaching.* Cambridge: Cambridge University Press.

Longman. (1995). Dictionary of Contemporary English. Spain: Longman.

Lynch, Tony. (1996). *Communication in the Language Classroom.* Oxford: Oxford University Press.

Nunan, David. (2004). *Task-Based Language Teaching: A comprehensively revised edition of Designing Tasks for the Communicative Classroom.* Cambridge: Cambridge University Press.

Oxford, Rebecca L. (2001, September). *Integrated Skills in the ESL/EFL Classroom.* Retrieved October 12, 2005, from http://www.cal.org/resources/digest/0105 oxford.html

Pergoy, S.F.; & Boyle, O.F. (2001). *Reading, writing, and learning in ESL.* New York: Addison Wesley Longmann.

Pont, Tony. (1995). *Investment in Training and Development: Turning Interest into Capital.* London: SAGE.

Posner, George J. (1992). *Analyzing the Curriculum.* New York: McGraw Hill.

Rogers, Carl. (1988). *Client Centered Therapy: An Application of Learning and Teaching in the Classroom.* New York: Prentice Hall.

Rothwell, William J. (1996). *Beyond Training and Development: State of Art Strategies for Enhancing Human Performance.* New York: American Management Association.

Rubin, Dorothy. (1990). *Teaching Elementary Language Arts.* 4th ed. New Jersey: Prentice Hall International.

Savignon, Sandre J. (1997). Communicative Competence: Theory and Classroom Practice. 2nd ed. USA: The McGraw-Hill Companies.

Saylor, Galen J.; & Alexander, William M. (1974). *Planning Curriculum for Schools.* New York: Holt, Rinehart and Winston.

Scarcella, Robin C.; & Oxford, Rebecca L. (1992). *The Tapestry of Language Learning: The Individual in The Communicative Classroom.* Massachusetts: Heinle & Heinle Publishers.

Scott, Roger. (1981). *Speaking in Communication in the Classroom.* New York: Longman.

Silberman, Mel. (1998). *Active Training: A Handbook of Techniques, Designs, Cases, Examples, and Tips.* 2nd ed. California: Jossey-Bass Pfeiffer.

Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Hercourt Brace and World.

Thomas kral. (1994). *Teacher Development making The right Moves*. Washington: English Program Division United States Information Agency.

Tyler, Ralth W. (1969). *Basic Principles of Curriculum and Instruction.* Chicago: The University of Chicago.

Underwoods, Mary. (1989). *Teaching Listening.* London: Longman.

Vella, Jane. (1994). *Learning to Listen Learning to Teach: The Power of Dialogue in Educating Adults.* San Francisco: Jossey-Bass.

----------. (1995). *Training Through Dialogue.* San Francisco: Jossey-Bass.

Woodward, Tessa. (1992). *Ways of Training: Recipes for Teacher Training.* Singapore: Longman.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- **รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แยกตามสำนักงานเขต**
- **รายชื่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี**

รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร แยกตามสำนักงานเขต และจำนวนครูภาษาอังกฤษ
แยกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548)

สำนักงานเขตและโรงเรียน		จำนวนครูที่สอนภาษาอังกฤษ	ครูจบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษ		
			วิชาเอก	วิชาโท	ไม่ทั้งสอง
1) สำนักงานเขตคลองเตย					
1.	โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	3	3	0	0
2) สำนักงานเขตคลองสาน					
2.	โรงเรียนวัดเศวตฉัตร	7	5	2	0
3.	โรงเรียนวัดสุทธาราม	5	5	0	0
4.	โรงเรียนวัดทองเพลง	7	5	0	2
3) สำนักงานเขตคลองสามวา					
5.	โรงเรียนบางชัน	20	3	0	17
6.	โรงเรียนวัดคู้บอน	6	5	1	0
7.	โรงเรียนสุเหร่าแสนแสบ	3	2	0	1
4) สำนักงานเขตจตุจักร					
8.	โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์*	7	6	1	0
9.	โรงเรียนเสนานิคม	7	6	1	0
5) สำนักงานเขตจอมทอง					
10.	โรงเรียนวัดยายร่ม	5	2	1	2
11.	โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง	4	3	1	0
6) สำนักงานเขตดอนเมือง					
12.	โรงเรียนประชาอุทิศ	9	5	0	4
13.	โรงเรียนเวฬุวนาราม	7	5	0	2
14.	โรงเรียนบำรุงรวิวรรณวิทยา	7	3	0	4
7) สำนักงานเขตดินแดง					
15.	โรงเรียนวิชูทิศ	7	3	0	4
16.	โรงเรียนสามเสนนอก	20	7	0	13
8) สำนักงานเขตตลิ่งชัน					
17.	โรงเรียนฉิมพลี	5	3	0	2

สำนักงานเขตและโรงเรียน		จำนวนครูที่สอนภาษาอังกฤษ	ครูจบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษ		
			วิชาเอก	วิชาโท	ไม่ทั้งสอง
9) สำนักงานเขตทวีวัฒนา					
18.	โรงเรียนปุรณาวาส	3	3	0	0
10) สำนักงานเขตบางกอกน้อย					
19.	โรงเรียนวัดมะลิ	3	3	0	0
11) สำนักงานเขตบางกะปิ					
20.	โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ*	3	3	0	0
12) สำนักงานเขตบางขุนเทียน					
21.	โรงเรียนวัดกก	4	1	0	3
22.	โรงเรียนวัดกำแพง	5	3	0	2
23.	โรงเรียนวัดแสมดำ	4	4	0	0
24.	โรงเรียนวัดสะแกงาม	5	4	1	0
25.	โรงเรียนวัดหัวกระบือ	5	3	0	2
26.	โรงเรียนวัดบางกระดี่	5	4	0	1
13) สำนักงานเขตบางเขน					
27.	โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์	11	4	0	7
14) สำนักงานเขตบางแค					
28.	โรงเรียนคลองหนองใหญ่	8	6	1	1
29.	โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง	12	6	0	6
30.	โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์	3	3	0	0
15) สำนักงานเขตบางซื่อ					
31.	โรงเรียนวัดมัชฌันติการาม	6	1	0	5
16) สำนักงานเขตบางนา					
32.	โรงเรียนรุ่งเรืองอุปถัมภ์	3	3	0	0
33.	โรงเรียนเพี้ยนพินอนุสรณ์	3	2	0	1
17) สำนักงานเขตบางบอน					
34.	โรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร์	11	6	0	5
18) สำนักงานเขตบางพลัด					
35.	โรงเรียนบางยี่ขันวิทยาคม	7	1	2	4

สำนักงานเขตและโรงเรียน		จำนวนครูที่สอนภาษาอังกฤษ	ครูจบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษ		
			วิชาเอก	วิชาโท	ไม่ทั้งสอง
19) สำนักงานเขตบึงกุ่ม					
36.	โรงเรียนคลองกุ่ม	6	3	1	2
20) สำนักงานเขตปทุมวัน					
37.	โรงเรียนวัดชัยมงคล	3	1	0	2
38.	โรงเรียนปทุมวนาราม	3	2	1	0
21) สำนักงานเขตประเวศ					
39.	โรงเรียนสุวิทย์เสรีอนุสรณ์	4	2	0	2
40.	โรงเรียนคลองปักหลัก	3	3	0	0
22) สำนักงานเขตพระโขนง					
41.	โรงเรียนพูนสิน	3	2	0	1
23) สำนักงานเขตภาษีเจริญ					
42.	โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	7	4	0	3
24) สำนักงานเขตมีนบุรี					
43.	โรงเรียนบ้านเกาะ	9	3	0	6
44.	โรงเรียนวัดทองสัมฤทธิ์	6	1	0	5
45.	โรงเรียนสุเหร่าทรายกองดิน	8	6	0	2
25) สำนักงานเขตราชเทวี					
46.	โรงเรียนกิ่งเพชร	10	3	0	7
26) สำนักงานเขตราษฎร์บูรณะ					
47.	โรงเรียนวัดบางปะกอก	10	6	1	3
48.	โรงเรียนรัตนจีนะอุทิศ	4	3	1	0
27) สำนักงานเขตลาดกระบัง					
49.	โรงเรียนวัดสังฆราชา	6	1	1	4
50.	โรงเรียนวัดราชโกษา	2	0	0	0
51.	โรงเรียนวัดลาดกระบัง	3	2	1	0
52.	โรงเรียนวัดลานบุญ	7	3	3	1
28) สำนักงานเขตลาดพร้าว					
53.	โรงเรียนวัดลาดพร้าว	4	4	0	0
29) สำนักงานเขตวัฒนา					
54.	โรงเรียนวิจิตรวิทยา	6	3	0	3

สำนักงานเขตและโรงเรียน		จำนวนครูที่สอนภาษาอังกฤษ	ครูจบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษ		
			วิชาเอก	วิชาโท	ไม่ทั้งสอง
55.	โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน	3	2	0	1
30) สำนักงานเขตสวนหลวง					
56.	โรงเรียนนาคนาวาอุปถัมภ์	8	6	0	2
31) สำนักงานเขตสะพานสูง					
57.	โรงเรียนสามแยกคลองหลอแหล	3	1	0	2
58.	โรงเรียนสุเหร่าชีรอ	8	0	1	7
32) สำนักงานเขตสายไหม					
59.	โรงเรียนวัดหนองใหญ่	7	2	0	5
60.	โรงเรียนสายไหม	6	5	0	1
33) สำนักงานเขตหนองแขม					
61.	โรงเรียนบ้านขุนประเทศ	6	3	0	3
62.	โรงเรียนอุดมรังสี	7	3	0	4
34) สำนักงานเขตหนองจอก					
63.	โรงเรียนวัดลำต้อยติ่ง	3	1	0	2
64.	โรงเรียนสุเหร่าลำแขก	8	0	0	8
65.	โรงเรียนวัดสามง่าม	4	2	0	2
66.	โรงเรียนสังฆประชานุสรณ์	4	3	0	1
67.	โรงเรียนหนองจอกพิทยานุสรณ์	5	2	0	3
35) สำนักงานเขตหลักสี่					
68.	โรงเรียนการเคหะท่าทราย	6	2	1	3
69.	โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา	4	4	0	0
70.	โรงเรียนทุ่งสองห้อง	4	1	0	3
36) สำนักงานเขตห้วยขวาง					
71.	โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ	3	0	0	0
รวม		**382**	**205 (53.66%)**	**22 (5.76%)**	**155 (40.58%)**

* ขึ้นตรงกับสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

ข้อมูลจาก หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

รายชื่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรี

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่าย จากประชากรครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่ฝั่งธนบุรี ซึ่งแยกตามสำนักงานเขต ดังต่อไปนี้

สำนักงานเขตจอมทอง

1. โรงเรียนวัดยายร่ม
2. โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง

สำนักงานเขตบางขุนเทียน

3. โรงเรียนวัดกก
4. โรงเรียนวัดกำแพง
5. โรงเรียนวัดแสมดำ
6. โรงเรียนวัดสะแกงาม
7. โรงเรียนวัดหัวกระบือ
8. โรงเรียนวัดบางกระดี่

สำนักงานเขตบางแค

9. โรงเรียนคลองหนองใหญ่
10. โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง
11. โรงเรียนวัดบุณยประดิษฐ์

สำนักงานเขตบางบอน

12. โรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร์

สำนักงานเขตราษฎร์บูรณะ

13. โรงเรียนวัดบางปะกอก
14. โรงเรียนรัตนจีนะอุทิศ

สำนักงานเขตคลองสาน

15. โรงเรียนวัดเศวตฉัตร
16. โรงเรียนวัดสุทธาราม
17. โรงเรียนวัดทองเพลง

สำนักงานเขตตลิ่งชัน

18. โรงเรียนฉิมพลี

สำนักงานเขตทวีวัฒนา

19. โรงเรียนปุรณาวาส

สำนักงานเขตบางกอกน้อย

20. โรงเรียนวัดมะลิ

สำนักงานเขตบางพลัด

21. โรงเรียนบางยี่ขันวิทยาคม

สำนักงานเขตภาษีเจริญ

22. โรงเรียนวัดอ่างแก้ว

สำนักงานเขตหนองแขม

23. โรงเรียนบ้านขุนประเทศ

24. โรงเรียนอุดมรังสี

ภาคผนวก ข

- **แบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ**
- **ผลการสำรวจความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ**

แบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ชื่อเรื่องวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้เพื่อสำรวจความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการทำการวิจัย โดยผลของการเก็บรวมรวมข้อมูลในครั้งนี้ จะนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณากำหนดแนวทางในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นดังกล่าวต่อไป
2. ข้อคำถามในแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
   - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
   - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการฝึกอบรม
3. ขอความอนุเคราะห์จากท่านโดยกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัยต่อไป

นายธนากร ทองประยูร
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2549

ถ้ามีข้อสงสัยหรือต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
โปรดติดต่อ โทร. 08-9678-1836
02-338-3503 (วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 11.00 - 20.00)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามข้อมูลที่เป็นจริงของท่านและโปรดระบุรายละเอียดเพิ่มเติม

1. วุฒิการศึกษาและสาขาที่สำเร็จการศึกษาของท่าน
   - ☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
     สาขาวิชา _____
   - ☐ ประกาศนียบัตรบัณฑิต
     สาขาวิชา _____
   - ☐ ปริญญาโทหรือเทียบเท่า
     สาขาวิชา _____
   - ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____
     สาขาวิชา _____

2. ประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษ
   - ☐ 0-5 ปี
   - ☐ 6-10 ปี
   - ☐ 11-15 ปี
   - ☐ มากกว่า 15 ปี (โปรดระบุจำนวนปีที่สอน) _____

3. ประสบการณ์เข้าร่วมสัมมนาหรือเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
   - ☐ ไม่เคย
   - ☐ เคย โปรดระบุ จำนวนครั้งที่เข้าร่วมสัมมนาหรือเข้ารับการฝึกอบรม_____ และหัวข้อที่เข้าร่วมสัมมนาหรือฝึกอบรม_____
     _____
     _____
     _____

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการฝึกอบรม

1. ถ้าจะมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูมัธยมศึกษาตอนต้น ท่านต้องการที่จะเข้าร่วมฝึกอบรมหรือไม่

☐ ต้องการ (ถ้าเลือก ต้องการ โปรดตอบคำถามข้อที่ 2 ต่อไป)

☐ ไม่ต้องการ (ถ้าเลือก ไม่ต้องการ โปรดระบุเหตุผลและไม่ต้องตอบข้อคำถามที่เหลือด้านล่าง)

เพราะ _____

2. ท่านต้องการได้รับความรู้ ทักษะ และการฝึกปฏิบัติในเรื่องใดบ้าง (โดยเรียงลำดับตามความต้องการจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด โดยใส่หมายเลข 1-9 ใน หน้าข้อความข้างล่าง)

☐ การสอนแบบที่เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT)

☐ การสอนทักษะหลักในภาษาอังกฤษ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

☐ การสอนทักษะย่อยในภาษาอังกฤษ เช่น การออกเสียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ และวัฒนธรรม

☐ การสอนภาษาแบบเน้นงานปฏิบัติ (Task-based Language Instruction)*

☐ การสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหา (Content-based Language Instruction)**

☐ การสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole Language Teaching)***

☐ การสร้างแผนการสอนแบบบูรณาการทักษะ

☐ การใช้เกมหรือกิจกรรมภาษาในการสอนแบบบูรณาการทักษะ

☐ การฝึกปฏิบัติการสอนและการประเมินผล

3. รูปแบบกิจกรรมสำหรับการฝึกอบรมที่ท่านคิดว่าเหมาะสม คือ (เลือกได้มากกว่า 1 รายการ)

☐ การบรรยาย ☐ การอภิปราย ☐ การศึกษาด้วยตนเอง

☐ การฝึกปฏิบัติ ☐ การระดมสมอง ☐ การสาธิต

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ _____

4. ช่วงวันและเวลาที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรม

4.1 ☐ วันทำการ (จันทร์-ศุกร์) ☐ วันหยุดราชการ (เสาร์และอาทิตย์)

4.2 ☐ ครึ่งวันเช้า ☐ ครึ่งวันบ่าย ☐ เต็มวัน

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับครูมัธยมศึกษา

_____

_____

ขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

* วิธีการสอนที่มุ่งเน้นงานที่นักเรียนต้องปฏิบัติมากกว่าเน้นตัวภาษา

** วิธีการสอนที่มุ่งเน้นเนื้อหาสาระมาบูรณาการกับจุดมุ่งหมายการสอนภาษา

*** วิธีการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม ไม่แยกภาษาออกเป็นส่วน ๆ และไม่เน้นเฉพาะทักษะใดทักษะหนึ่ง

ผลการสำรวจความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

การสำรวจความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พื้นที่ฝั่งธนบุรี ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ (ภาคผนวก ข) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ทั้งสิ้น 100 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนเป็นจำนวน 78 ฉบับ มีผลการสำรวจดังนี้

ตาราง 9 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

	ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	47	60.26
	ประกาศนียบัตรบัณฑิต	19	24.36
	ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	12	15.38
	รวม	**78**	**100.00**
สาขาที่สำเร็จการศึกษา	ภาษาอังกฤษหรือการสอนภาษาอังกฤษ	42	53.85
	อื่น ๆ	36	46.15
	รวม	**78**	**100.00**
ประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษ	0-5 ปี	30	38.46
	6-10 ปี	31	39.74
	11-15 ปี	14	17.95
	มากกว่า 15 ปี	3	3.85
	รวม	**78**	**100.00**
ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรม	เคย	45	57.69
	ไม่เคย	33	42.31
	รวม	**78**	**100.00**

ตาราง 10 ความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรมของผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ความต้องการเข้าร่วมฝึกอบรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องการ	65	83.33
ไม่ต้องการ	13	16.67
รวม	**78**	**100.00**

ตาราง 11 ความต้องการเนื้อหาความรู้ ทักษะและการฝึกปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ

เนื้อหาความรู้ ทักษะ และการฝึกปฏิบัติ	คะแนนดิบ (ค่าเฉลี่ย)*	อันดับความต้องการ
1. การสอนแบบที่เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร	92 (1.42)	1
2. การสอนทักษะหลักในภาษาอังกฤษ	479 (7.37)	7
3. การสอนทักษะย่อยในภาษาอังกฤษ	591 (9.09)	9
4. การสอนภาษาแบบเน้นงานปฏิบัติ	378 (5.82)	5
5. การสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหา	503 (7.74)	8
6. การสอนภาษาแบบองค์รวม	144 (2.22)	3
7. การสร้างแผนการสอนแบบบูรณาการทักษะ	215 (3.31)	4
8. การใช้เกมหรือกิจกรรมภาษาในการสอนภาษาแบบบูรณาการทักษะ	107 (1.65)	2
9. การฝึกปฏิบัติการสอนและการประเมินผล	416 (6.40)	6

* คิดจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเข้าร่วมฝึกอบรมทั้งหมด 65 คน โดยให้คะแนน 1-9 เพื่อเรียงลำดับความต้องการจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด

ตาราง 12 รูปแบบกิจกรรมในการฝึกอบรมที่เหมาะสม

รูปแบบกิจกรรมในการฝึกอบรม*	จำนวน (คน)	ร้อยละ**
การบรรยาย	61	93.85
การอภิปราย	62	95.38
การศึกษาด้วยตนเอง	12	18.46
การฝึกปฏิบัติ	55	84.62
การระดมสมอง	38	58.46
การสาธิต	58	89.23
การทำกิจกรรมคู่และกลุ่มย่อย	39	60.00

* ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกคำตอบได้มากกว่า 1 รายการ

** คิดเป็นร้อยละจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 65 คน

ตาราง 13 ช่วงวันที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรม

วันที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วันทำการ (วันจันทร์ถึงวันศุกร์)	58	89.23
วันหยุดราชการ (วันเสาร์และวันอาทิตย์)	7	10.77
รวม	**65**	**100.00**

ตาราง 14 ช่วงเวลาที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรม

เวลาที่สะดวกในการเข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครึ่งวันเช้า	12	18.46
ครึ่งวันบ่าย	9	13.85
เต็มวัน	44	67.69
รวม	**65**	**100.00**

การสำรวจความต้องการฝึกอบรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พื้นที่ฝั่งธนบุรี จำนวน 78 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า รองลงมาคือระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และปริญญาโทหรือเทียบเท่า โดยสำเร็จการศึกษาสาขาภาษาอังกฤษหรือการสอนภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 53.85 ในขณะที่สำเร็จการศึกษาในสาขาอื่น ๆ ร้อยละ 46.15 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี และร้อยละ 21.80 ของกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี ในเรื่องของประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.69) เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ แต่หัวข้อส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่างเคยเข้าร่วมฝึกอบรมเป็นภาคทฤษฎีและการทำงานวิจัยในชั้นเรียน ไม่ใช่การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการพัฒนาความรู้และทักษะเรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.33) ต้องการเข้าร่วมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเนื้อหาความรู้ ทักษะ และฝึกปฏิบัติที่มีความต้องการสูงสุดสามอันดับแรก คือ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้เกมและกิจกรรมภาษาในการสอนแบบบูรณาการทักษะ และการสอนภาษาแบบองค์รวม

ส่วนรูปแบบกิจกรรมในการฝึกอบรมที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการกิจกรรมการบรรยาย การอภิปราย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งหนึ่งต้องการรูปแบบการทำกิจกรรมคู่และกลุ่มย่อย และการระดมสมอง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการและมีความสะดวกเข้ารับการฝึกอบรมในช่วงวันทำการ (วันจันทร์ถึงวันศุกร์) แบบเต็มวัน นอกจากนี้ มีเสนอแนะความคิดเห็นในการฝึกอบรมเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เช่น ควรมีการทำการฝึกการสอนโดยสอนนักเรียนจริง ๆ ควรมีตัวอย่างแผนการสอน ใบงาน หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการอย่างดี เช่น เกมภาษา เพลง โครงงาน เป็นต้น ฝึกอบรมเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ แจกเอกสารประกอบการฝึกอบรมตามที่วิทยากรได้บรรยาย ฉายวีดิโอตัวอย่างการสอนที่ดีและไม่ดี และเทคนิควิธีการสอนที่สามารถใช้กับชั้นเรียนขนาดใหญ่และผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษคละกัน (Large and mixed-abilities class) เป็นต้น

ภาคผนวก ค

ตารางการฝึกอบรม ตัวอย่างแผนการฝึกอบรมและเอกสารประกอบการฝึกอบรม

ตารางการฝึกอบรม เรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

Time Day	9.00-10.15	10.15 - 10.30	10.30-12.00	12.00 - 13.00	13.00-14.30	14.30 - 14.45	14.45-16.00
1	1. Registration: 08:30 2. Introductory (Pre-test) and Ice breaking activities 3. Problems in teaching and learning English of Lower Secondary level *(Thanakorn)*	B R E A K	Communicative English Language Teaching: Approaches and Theories *(Asst. Prof. Tuenjai)*	L U N C H	Teaching Integrated English Language Skills for Communication: Task-based and Content-based Teaching Approaches *(Thanakorn)*	B R E A K	Lesson Planning: Ideas and Guidelines *(Thanakorn)*
2	Integrated Skills Teaching: Listening & Speaking Focus (Demonstration, reflection, discussion) *(Thanakorn)*		Integrated Skills Teaching: Listening & Speaking Focus (Demonstration, reflection, discussion) *(Thanakorn)*		Lesson Planning *(Thanakorn)*		Peer Teaching Practice *(Thanakorn)*
3	Integrated Skills Teaching: **Reading & Writing Focus** (Demonstration, reflection, discussion) *(Thanakorn)*		Integrated Skills Teaching: Reading & Writing Focus (Demonstration, reflection, discussion) *(Thanakorn)*	L U N C H	Lesson Planning *(Thanakorn)*	B R E A K	Peer Teaching Practice *(Thanakorn)*
4	Classroom Teaching Practice (Group 1) *(Thanakorn)*		Classroom Teaching Practice (Group 2) *(Thanakorn)*		Classroom Teaching Practice (Group 3) *(Thanakorn)*		1. Round-up & Program Evaluation 2. Post-test 3. Closing & Certificate of Attendance Ceremony *(Thanakorn)*

หลักสูตรฝึกอบรมนี้ประกอบด้วยแผนการฝึกอบรมจำนวน 6 แผน ดังนี้

แผนการฝึกอบรมที่ 1 ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Challenges in teaching and learning English of Lower Secondary Level) และการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative English Language Teaching)

แผนการฝึกอบรมที่ 2 การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยวิธีสอนแบบใช้เนื้อหาและแบบใช้ภาระงานนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา (Teaching Integrated English Language Skills for Communication through Content-based and Task-based Language Teaching)

แผนการฝึกอบรมที่ 3 การวางแผนการสอน (Lesson Planning)

แผนการฝึกอบรมที่ 4 การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยเน้นทักษะการฟังและการพูด (Teaching Integrated English Language Skills for Communication: Listening and Speaking Focus)

แผนการฝึกอบรมที่ 5 การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยเน้นทักษะการอ่านและการเขียน (Teaching Integrated English Language Skills for Communication: Reading and Writing Focus)

แผนการฝึกอบรมที่ 6 การฝึกปฏิบัติการสอน (Teaching Practice) แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การฝึกปฏิบัติการสอนโดยใช้วิธี Peer Teaching (Peer Teaching Practice) โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับกลุ่มขนาดเล็กทำการทดลองวางแผนการสอนและเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบทเรียนและเหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนผลัดกันนำเสนอการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามที่ได้วางแผนไว้ โดยสมมติให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เหลือเป็นนักเรียน

2. การฝึกปฏิบัติการสอนในห้องเรียนจริง (Teaching Practice in Real Classroom) เป็นการปฏิบัติการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

แผนการฝึกอบรมที่ 1

ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(Challenges in teaching and learning English at Lower Secondary Level) และ

การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative English Language Teaching)

วัน / เวลา วันที่ 1 ของการฝึกอบรม เวลา 09.00 – 10.15 และ 10.30 – 12.00 น.

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 45 นาที

จุดประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตระหนักถึงปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาและแนวทางการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษและสถานการณ์ในห้องเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวความคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

เนื้อหา หัวข้อเรื่อง **"ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร"** ประกอบด้วย

1. ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อให้ประสบผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
2. การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative English Language Teaching)

เหตุผลในการเลือกเนื้อหา

เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกท่านเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงน่าจะมีปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงควรตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ รวมถึงแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกัน และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่มุ่งเน้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และเพื่อเป็นแนวทางในการสนองแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ ความเข้าใจในการสอน และการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

เหตุผลในการเลือกวิธีการ

จากประสบการณ์การสอน ระดับการศึกษา วิชาเอกที่จบการศึกษา และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่แตกต่างกันของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้ฝึกอบรม อาจส่งผลต่อความสัมพันธ์และ

1. กิจกรรม Borrowing a Language Classroom Exercise (Woodward. 1992: 46) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมในการนำเสนอตัวอย่างกิจกรรมการสอนให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเข้าใจในขั้นตอนของกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น

2. กิจกรรม Brainstorming เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมอย่างมากที่จะดึงความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม

3. กิจกรรมแบ่งกลุ่มโดยต่อภาพ Jigsaw เป็นกิจกรรมสั้น ๆ เพื่อใช้ในการแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็นกลุ่มย่อยหลาย ๆ กลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนในห้องเรียนจริง โดยหลีกเลี่ยงการจับกลุ่มที่มีแต่สมาชิกกลุ่มเดิม ๆ ส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการทำกิจกรรมกลุ่มกับบุคคลอื่นที่หลากหลาย ไม่ซ้ำ เกิดแนวคิดที่แปลกใหม่ และนอกจากนี้ยังให้ความสนุกสนานเร้าความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้เรียนอีกด้วย

4. เลือกใช้กิจกรรม Lecture Key Words (Woodward. 1992: 26 – 27) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความอยากเรียนรู้ คำสำคัญต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยงคำเหล่านั้นเข้ากับเนื้อหาการบรรยายได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ฝึกอบรมทราบถึงความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ ยังเป็นการกระตุ้นให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบรรยายด้วย

5. กิจกรรม True/False Statements (Woodward. 1992: 69) และ Predicting What Comes Next (Woodward. 1992: 54) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ใช้ความคิด วิเคราะห์ ค้นหาคำตอบ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง

อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม

1. เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย LCD และจอรับภาพสีขาว
2. กระดาน Whiteboard และปากกาสำหรับเขียนกระดาน Whiteboard
3. สไลด์นำเสนอข้อมูล
   - 3.1 หัวข้อการฝึกอบรม (เอกสารหมายเลข 1/1 หน้า 130)
   - 3.2 กิจกรรม “ Find someone who ….” (เอกสารหมายเลข 1/2 หน้า 131 - 134)
   - 3.3 คำถาม What is a good English language teacher like? (เอกสารหมายเลข 1/3 หน้า 135)

3.4 Challenges in Teaching English Language to Lower Secondary Students under Bangkok Metropolitan Administration (เอกสารหมายเลข 1/5 หน้า 137)

3.5 Some sample problems (เอกสารหมายเลข 1/7 หน้า 139)

3.6 Communicative English language teaching (เอกสารหมายเลข 1/9 หน้า 140)

3.7 Key words (เอกสารหมายเลข 1/12 หน้า 144)

3.8 What is Communication? (เอกสารหมายเลข 1/13 หน้า 144)

3.9 Nature of Communication (เอกสารหมายเลข 1/14 หน้า 145)

3.10 What about Classroom Interaction? (เอกสารหมายเลข 1/15 และ 1/16 หน้า 145 และ 146)

3.11 Pattern of Interaction (เอกสารหมายเลข 1/17 หน้า 146)

3.12 Communicative Approach (เอกสารหมายเลข 1/18 หน้า 147)

3.13 Step of Teaching Communicative Approach (เอกสารหมายเลข 1/19 – 1/21 หน้า 147 – 148)

3.14 Characteristics of Communicative Activities (เอกสารหมายเลข 1/22 หน้า 149)

3.15 Benefits of Communicative Activities (เอกสารหมายเลข 1/24 หน้า 151)

3.16 Communicative Activities (เอกสารหมายเลข 1/25 หน้า 152)

4. เอกสารประกอบการฝึกอบรม

4.1 ใบงาน (Worksheet)

4.1.1 Problems and Difficulties in Teaching English Language to Lower Secondary Students under Bangkok Metropolitan Administration (เอกสารหมายเลข 1/6 หน้า 138)

4.1.2 การแบ่งกลุ่มผู้เข้าฝึกอบรมโดยใช้ภาพ Jigsaws (เอกสารหมายเลข 1/10 หน้า 142)

4.1.3 Communicative Approach (เอกสารหมายเลข 1/11 หน้า 143)

4.1.4 Characteristics of Communicative Activities (เอกสารหมายเลข 1/23 หน้า 150)

4.2 ใบความรู้ (Handout)

4.2.1 ลักษณะของครูสอนภาษาที่ดี (เอกสารหมายเลข 1/4 หน้า 136)

4.2.2 Using communicative activities to solve the problems occurred in the classroom of English (เอกสารหมายเลข 1/8 หน้า 140)

4.2.3 เอกสารสรุปเนื้อหาการอบรมแผนการฝึกอบรมที่ 1 (เอกสารหมายเลข 1/26 หน้า 152)

แผนดำเนินการฝึกอบรมที่ 1

ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
และการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ขั้นตอนและเนื้อหา	กิจกรรม	เวลา (นาที)	วิธีดำเนินการ
<u>ขั้นนำเข้าสู่การฝึกอบรม</u> 1. กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย	1. Borrowing a Language Classroom Exercise	30	1. แสดงสไลด์หัวข้อการฝึกอบรม (เอกสารหมายเลข 1/1 หน้า 108) กำหนดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงบทบาทเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และทำกิจกรรม “Find someone who …..” (เอกสารหมายเลข 1/2 หน้า 109) 2. สอบถามผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าได้ทำอะไรบ้าง ข้อดีและปัญหาที่อาจพบในห้องเรียนจริง รวมถึงความรู้สึกของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในการทำกิจกรรม และให้คาดเดาว่านักเรียนจะมีความรู้สึกต่อกิจกรรมนี้อย่างไร สามารถที่จะทำกิจกรรมนี้ได้หรือไม่ อย่างไร
2. คุณลักษณะที่ดีของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	2. เรียงลำดับความสำคัญ และระดมสมอง(Brainstorming)	20	3. แสดงสไลด์ ‘What is a good English language teacher like?’ (เอกสารหมายเลข 1/3 หน้า 113) ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนเขียนบรรยายคุณลักษณะของครูภาษาอังกฤษที่ดี ภายใน 2 นาที 4. จากนั้นให้เพิ่มจำนวนสมาชิกในกลุ่มเป็นกลุ่มละ 2 และ 4 คน ตามลำดับ ให้แต่ละกลุ่มเลือกคุณลักษณะที่สำคัญที่สุด 5 อันดับ และนำเสนอ 5. ทั้งหมดร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปและจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะที่ดีของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งแจกเอกสารหมายเลข 1/4 (หน้า 114) เรื่องคุณลักษณะของครูสอนภาษาที่ดี
3. ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	3. ระดมสมอง (Brainstorming)	30	6. แสดงสไลด์หัวข้อ “Challenges in Teaching English Language to Lower Secondary Students under Bangkok Metropolitan Administration” (เอกสารหมายเลข 1/5 หน้า 115)

			7. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มเดิมทำการระดมสมองเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นำเสนอทีละกลุ่ม (เอกสารหมายเลข 1/6 หน้า 116) 8. สรุปปัญหาที่พบในแต่ละกลุ่มบนกระดาน พร้อมทั้งแสดงสไลด์เอกสารหมายเลข 1/7 (หน้า 117) เพื่อเป็นการสรุปปัญหาที่พบ และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกัน 9. แจกใบความรู้เรื่องแนวทางการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่พบในห้องเรียนปัจจุบัน (เอกสารหมายเลข 1/8 หน้า 118)
4. นำเข้าสู่หัวข้อการบรรยายเรื่องการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	4. การถามคำถามโดยภาพสื่อความ และแบ่งกลุ่มโดยต่อภาพ Jigsaw	15	10.แสดงสไลด์ ‘Communicative English Language Teaching’ (เอกสารหมายเลข 1/9 หน้า 119) 11.แบ่งกลุ่มผู้เข้าฝึกอบรมเป็น 2 กลุ่ม ๆ 6 คนโดยวิธีการแจกชิ้นส่วนรูปภาพ Jigsaw ห้องเรียน 2 แบบ (เอกสารหมายเลข 1/10 หน้า 120) แล้วให้แต่ละคนหาชิ้นส่วนของคนอื่นมาต่อให้เป็นภาพที่สมบูรณ์ 12.แสดงภาพห้องเรียน 2 ภาพ (เอกสารหมายเลข 1/11 หน้า 121) และถามคำถามกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งหมดร่วมกันว่า “ Which picture shows the classroom using communicative approach? And why? รวบรวมคำตอบและอภิปรายกลุ่มร่วมกัน
	5. Lecture Key Words	20	13.ให้แต่ละกลุ่มคิดคำสำคัญ (Key Words) 10 – 15 คำ ที่คาดว่าจะมีในการบรรยายหัวข้อดังกล่าว กำหนดเวลา 3 นาที (เอกสารหมายเลข 1/12 หน้า 122) 14.แต่ละกลุ่มเขียนคำสำคัญลงบน whiteboard โดยที่ผู้ฝึกอบรมอาจจะเติมคำสำคัญที่ต้องใช้ในการบรรยายลงไปได้ เช่น activity, context, group work เป็นต้น โดยระหว่างที่ทำการบรรยายจะต้องเชิญชวนให้ผู้เข้าฝึกอบรมอธิบายความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏบน

5. นำเสนอเนื้อหา	6. Predicting What Comes Next 7. True-False Statements	15 15 15	15.บรรยายเรื่องความหมายและธรรมชาติของการสื่อสาร (What is communication? และ Nature of communication?) (เอกสารหมายเลข 1/13 – 14 หน้า 122-123) 16.บรรยายเรื่องรูปแบบการสื่อสาร/ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน (Classroom communication/Interaction) (เอกสารหมายเลข 1/15 –17 หน้า 123-124) 17.แสดงสไลด์ ความสำคัญของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (เอกสารหมายเลข 1/18 หน้า 125) 18.ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเดาขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (เอกสารหมายเลข 1/19 หน้า 125) 19.เฉลยคำตอบที่ถูกต้อง (เอกสารหมายเลข 1/20 หน้า 126) 20.แสดงสไลด์ ขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (เอกสารหมายเลข 1/21 หน้า 126) 21. แสดงสไลด์ Characteristics of communicative activities (เอกสารหมายเลข 1/22 หน้า 127) 22. แจกใบงาน เรื่อง Characteristics of communicative activities (เอกสารหมายเลข 1/23 หน้า 128) ให้เวลา 3 นาที และเฉลยคำตอบ 23. บรรยายเรื่อง Benefits of communicative activities (เอกสารหมายเลข 1/24 หน้า 129) และสรุปเรื่อง Communicative activities (เอกสารหมายเลข 1/25 หน้า 129)
6. ขั้นสรุปเนื้อหา		5	24.แจกเอกสารสรุปเนื้อหาการฝึกอบรม (เอกสารหมายเลข 1/26 หน้า 130)

เอกสารหมายเลข 1/1

เอกสารหมายเลข 1/2

<u>Training Lesson Plan</u>: Ice breaking

Date and time: 1st day 09.00 – 9.30 a.m.

Duration: 30 minutes

Objectives:

1. To have participants become acquainted with others.
2. To provide a chance to realize the level of language used in class.

Content:

Find someone who……. (about participants' information and teaching experiences)

Reason for selecting the content:

It is essential to encourage participants to know one another about their background information and share their teaching experiences. The activity provides each participant to have a conversation in English. Therefore, the content of talking should be easy and close to speakers in order that they can communicate in English better.

Reason for selecting the procedure:

I plan to apply the training technique called *Borrowing a language classroom exercise*. Ruth Kasarda said that *In an EFL teacher training session, let's not talk about it, let's do it*. Therefore, the trainees actually experience an activity rather than just read about it, listen to it or talk about it. Doing this training technique in English which is teacher trainees are not fluent in not only to help them learn some language but also gives insight on what it feels like to work in English, a foreign language. That was a wonderful chance for the participants to take part in the activity in English.

Moreover, using this training technique, participants will remember the activity better because they have done the activity by their own. When they go back to teach students or to train their colleagues, it will be easy to recall the procedures of the activity. Additionally, discussion of an activity, after it has been experienced, is generally lively and relevant. Finally, more option is to encourage participants to notice the language the teacher needs to set the activity up as well as the language they need to negotiate with each other and carry out the activity.

Variations and anticipated problems:

The trainer should have done the followings:

1. Encourage trainees to comment on what they did the activity, on the advantages and disadvantages the activity might have in a language classroom, and on how they felt about it. This variation needs to be well-managed with the time allowed and availability.
2. Allow time for trainees to note down the steps of the activity and any other information they wish. Another option is to encourage the trainees to write down the steps on the board together in groups or in pairs and then share the ideas to the whole class. After that it is the trainer's job to wrap up what the correct consequence should be.

Recommended reading lists:

Norman, David.; Levihn, Ulf.; & Hedenquist, Jan Anders. (1986). *Communicative Ideas: An Approach with Classroom Activities.* London: Commercial Colour Press.

Shoemaker, Connie L.; & Shoemaker, F. Floyd. (1991). *Interactive Techniques for the ESL Classroom.* Massachusetts: Heinle & Heinle Publishers.

Woodward, T. (1992). *Ways of Training: Recipes for Teacher Training.* Singapore: Longman.

Procedures for Ice Breaking Activity

Stages & Time used	**Contents**	**Activities**	**Steps**
Lead in and Presentation 10 minutes	Classroom activity about personal information or preference	Borrowing a language classroom exercise: Demonstration	1. Distribute worksheet for lesson Plan Preparation and explain how to do the activity 'Find someone who….' 2. Report in front of the class who has the same answer as theirs.
Discussion & Summarization 20 minutes	Steps in doing the activity "Find someone who …"	- Question and answer - Discussion in a small group	*1.* Throw a question to the class '*How do you feel when you do that activity?' 'What skills are involved?'* 2. Make a group of 5. Ask them to write steps of doing the activity. 3. Write on the flip chart and compare to other groups. *4.* Make an agreement of the steps with the class and summarize. 5. Ask *'Can you make use of this worksheet with your students? Why and Why not?* 6. Ask them to adapt the task for a challenge and suits the level of students. 7. Present their task.

Worksheet: "Find someone who……"

Instructions: Write your answers for 1-8 and think freely of questions to ask for 9-10. Then find someone who has the same answers as yours for each question.

Sentences	Your answer	Friend's name
1. How long have you been teaching?	……	……
2. How did you come here this morning?	……	……
3. How many people are there in your family?	……	……
4. How many hours do you teach a week?	……	……
5. What is your favorite color?	……	……
6. What is your favorite TV program?	……	……
7. What subject were you good at when you were young?	……	……
8. What is your hometown?	……	……
9. ……	……	……
10. ……	……	……

Report

1. ……
2. ……
3. ……
4. ……
5. ……
6. ……
7. ……
8. ……
9. ……
10. ……

What is a good
English language teacher like?

เอกสารหมายเลข 1/4

Handout

ลักษณะของครูสอนภาษาที่ดี

1. Friendly and funny
2. Explained things
3. Gave good notes and advice
4. Knew how to threat someone who sits at a desk for six hours
5. Let students do it by themselves – Group work
6. Did the lesson together with students; got close to students
7. Told jokes
8. Played games
9. Didn’t push weak learners
10. Acted like an actor or actress
11. Used movement to make meaning clear
12. Made sure everyone understood
13. Was very experienced
14. Used question a lot with all students
15. Believed in students and made them believe in themselves
16. Made grammar clear
17. Used English in class and had good language proficiency

Source: Thomas Kral. (1994). *Teacher Development Making The Right Moves.* Washington: English Language Program Division United States Information Agency.

เอกสารหมายเลข 1/5

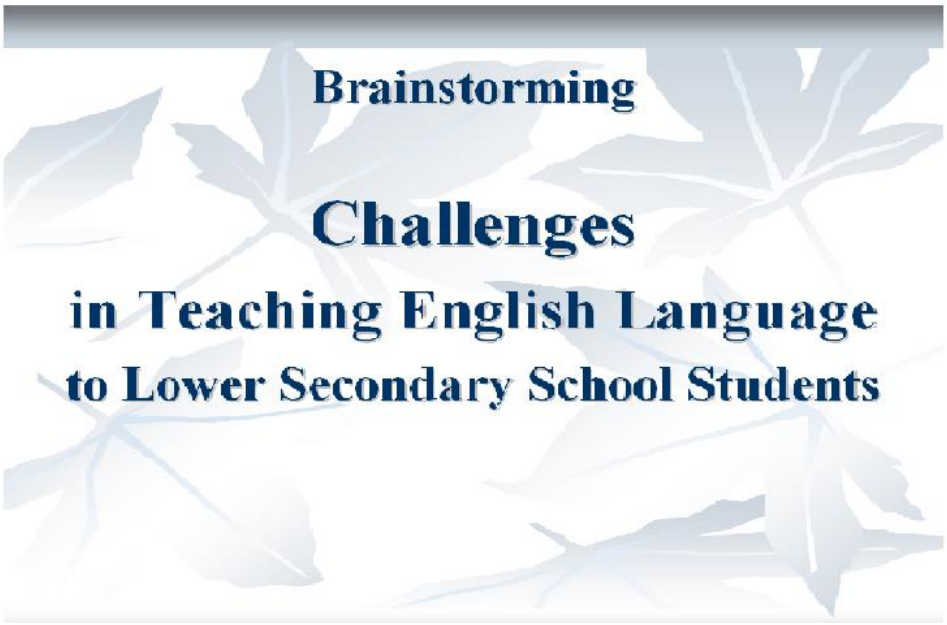

เอกสารหมายเลข 1/6

Worksheet

"Challenges in Teaching English Language
to Lower Secondary Students in Extended Educational Schools
under Bangkok Metropolitan Administration"

เอกสารหมายเลข 1/7

Some sample challenges

1. Students are all different levels / mixed ability classes.
2. The class is very big.
3. The students are unwilling to use English during English lessons.
4. Students are uncooperative.
5. The students don't want to talk.
6. The students don't understand the listening materials and teacher's instructions.
7. Some students-in-groups finish before others.

Source: Jeremy Harmer. (2000). *How to teach English*. 6th printing. Malaysia: Longman. Page 127-134.

เอกสารหมายเลข 1/8

Handout

Using communicative activities

to solve the problems occurred in the classroom of English

1. **Use pair work or group work.**

In large classes, pair work and group work maximize students participation. This increases the sheer amount of learners' talk going on in a limited period of time and also lowers the inhibitions of learners who are unwilling to speak in front of the full class. When using pair work or group work in a large class, it is important to make instructions clear, to agree how to stop the activity (for example, just raise hand until the students notice it then gradually quieten down) and to give good feedback.

2. **Base the activities on easy language.**

   The language should be recalled and produced by the learners, so that they can speak fluently with the minimum of hesitation. It is a good idea to teach or review essential vocabulary.

3. **Make a careful choice of topic and task to stimulate interest.**

   On the whole, the clearer the purpose of the discussion, the more motivated participants will be.

4. **Give some instruction or training in discussion skills.**

   If the task is based on group discussion then include instruction about participation when introducing it.

5. **Keep students speaking the target language.**

   The teacher might appoint one of the group as monitor, whose job is to remind participants to use the target language, and perhaps report later to the teacher how well the group managed to keep to it.

6. **Participation is even.**

   Classroom discussion is not dominated by a minority of talkative participants: all get a chance to speak, and contribution are fairly evenly distributed.

7. **Motivation is high.**

   Learners are eager to speak because they are interested in the topic and have something new to say about it, or because they want to contribute to achieving a task objective.

Source: Ur, Penny. (1998). A Course in Language Teaching. UK: Cambridge University Press.

Harmer, Jeremy. (2000) How to teach English. Malaysia: Longman.

Communicative
English Language
Teaching

เอกสารหมายเลข 1/10

Adapted from: Scrivener, Jim. (1994). Learning Teaching. England: Oxford.

เอกสารหมายเลข 1/11

Communicative Approach

Which picture do you think represents communicative approach?

Classroom A

Classroom B

Adapted from: Scrivener, Jim. (1994). Learning Teaching. England: Oxford.

เอกสารหมายเลข 1/12

เอกสารหมายเลข 1/13

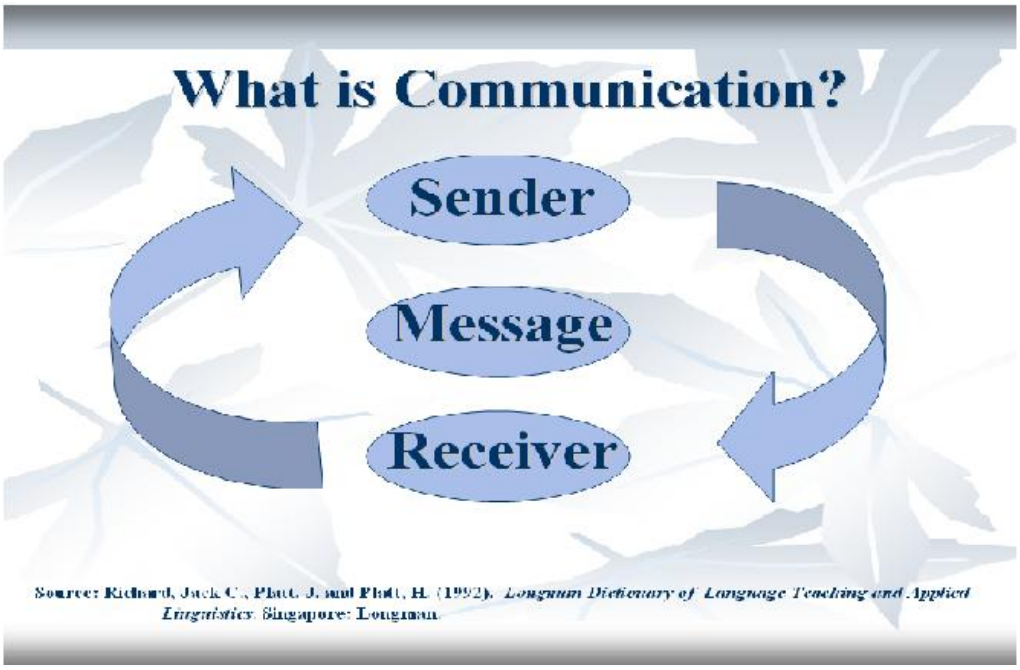

เอกสารหมายเลข 1/14

เอกสารหมายเลข 1/15

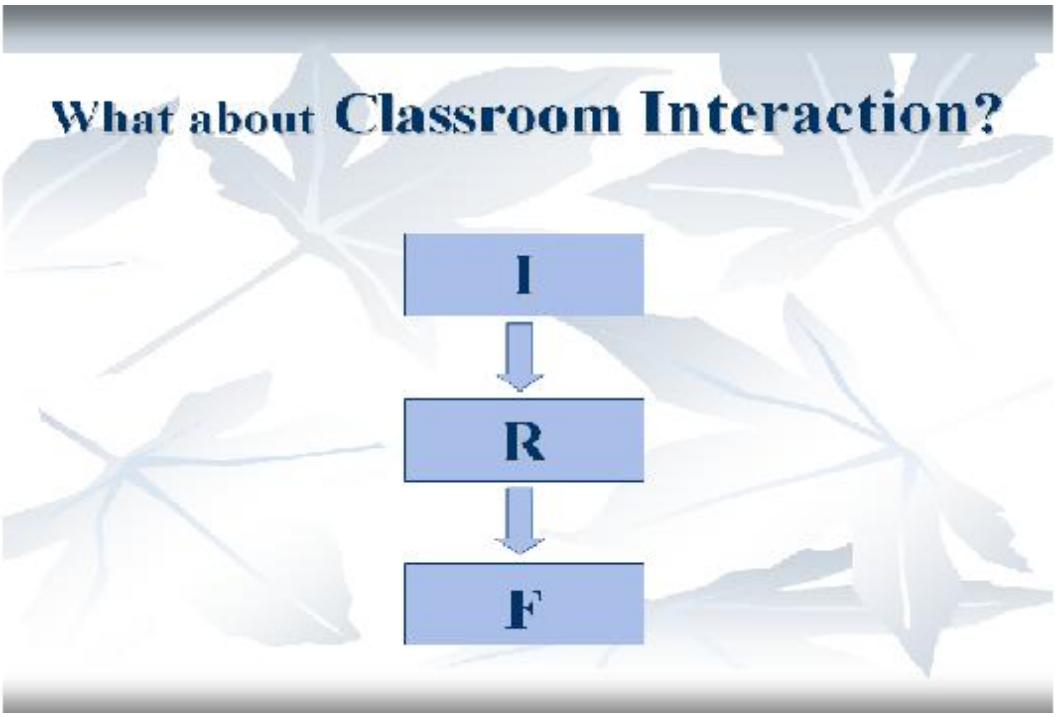

เอกสารหมายเลข 1/16

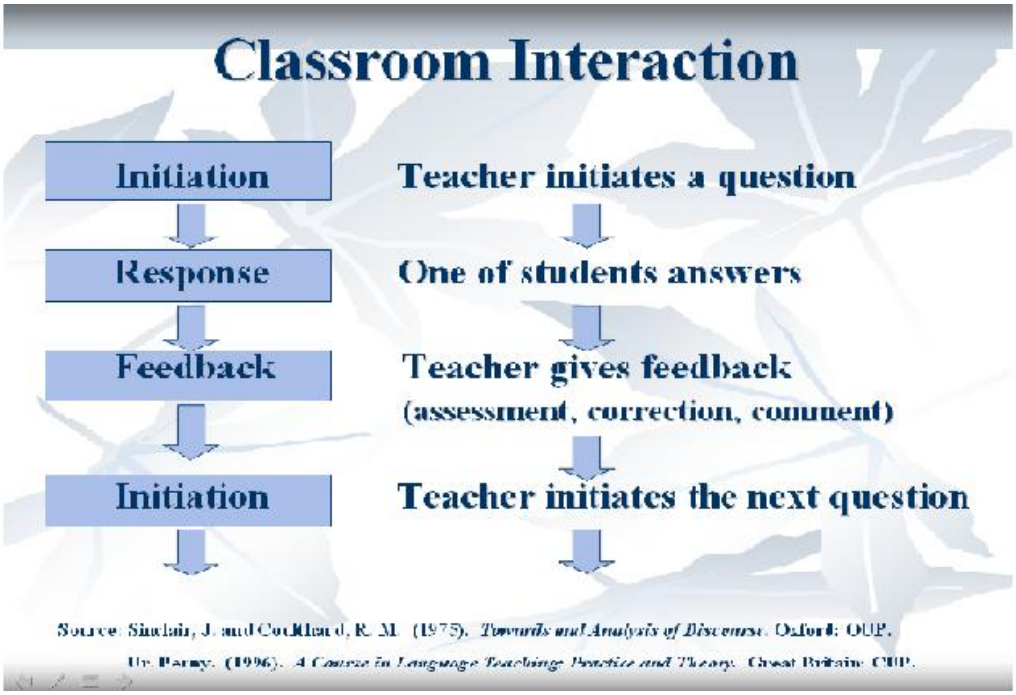

เอกสารหมายเลข 1/17

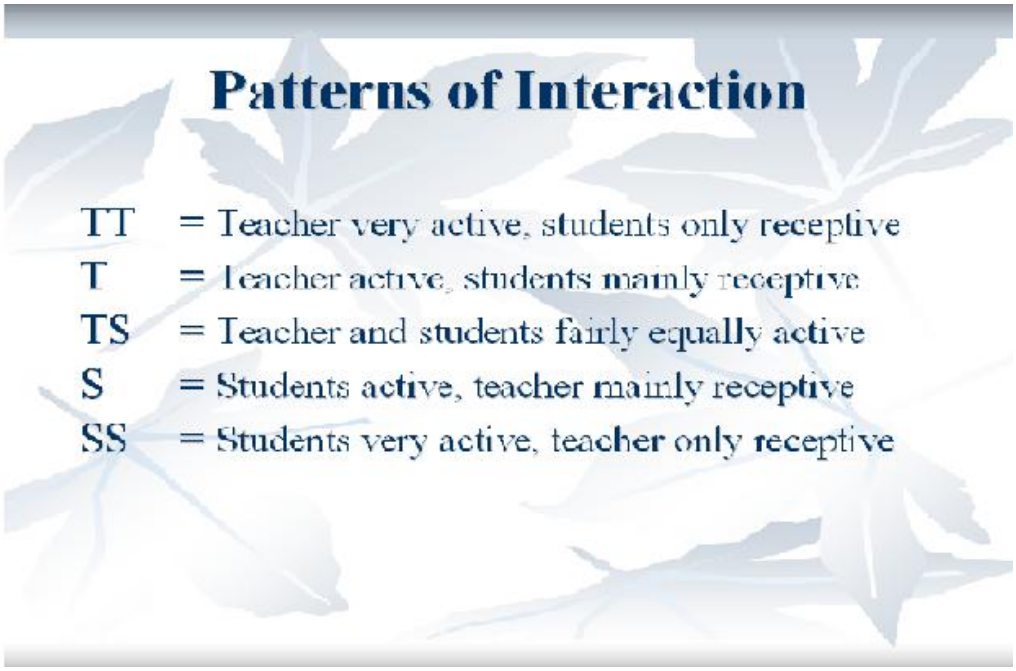

เอกสารหมายเลข 1/18

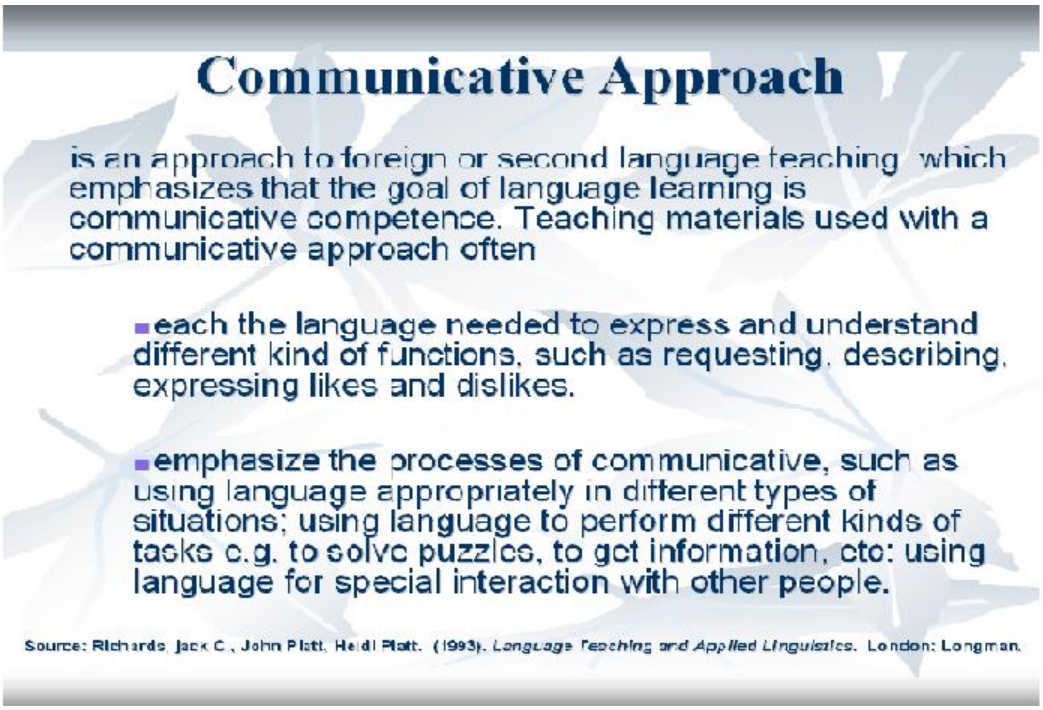

เอกสารหมายเลข 1/19

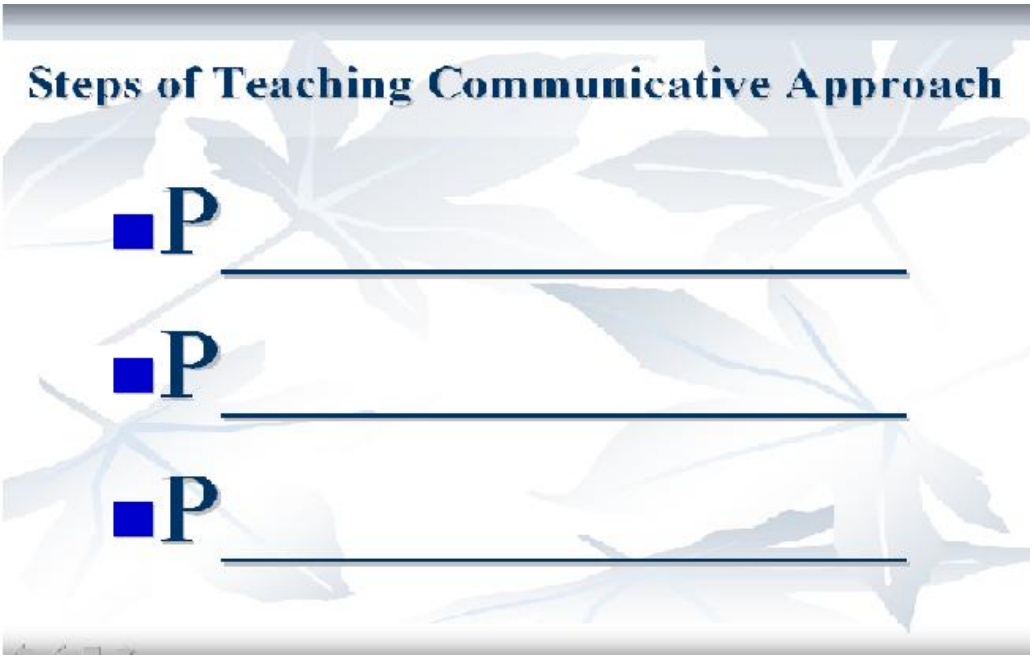

เอกสารหมายเลข 1/20

เอกสารหมายเลข 1/21

Characteristics of communicative activities

- involve using language for a purpose
- create a desire to communicate
- focus on the message
- involve the students in using a variety of language
- allow natural learning; students work independently of the teacher
- create a context which supports learning
- have students determine what to say or write

Source: Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching*. CUP.

Harmer, J. (1983) *The Practice of English Language Teaching.* U.K.: Longman.

เอกสารหมายเลข 1/23

Worksheet

Characteristics of communicative activities

Instructions: Decide which of the following sentences are true or false.

Write T (True) or F (False) in the box.

Statements	True or False?
1. Students hardly speak in the activity.	
2. Most time is taken up with teacher talk.	
3. Students can use another form of language in doing the activity.	
4. Students want to speak to achieve a task objective.	
5. The activities are designed for students to complete by themselves.	
6. The activities involve the teacher in correcting or evaluating.	
7. Activities are designed to control what language the students should use.	
8. The teacher is a facilitator of the activity.	
9. Students are interested in the topic to speak.	
10. Language activities are practiced for their own sake.	

Adapted from: Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching*. CUP.

Harmer, J. (1983). *The Practice of English Language Teaching.* UK: Longman.

เอกสารหมายเลข 1/24

Benefits of communicative activities

- Provide whole-task practice
- Improve motivation
- Allow natural learning
- Create a context which supports learning

Source: Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching.* CUP.

เอกสารหมายเลข 1/25

Communicative Activities

Applied as classroom exercises

▼

Help students use the language in the classroom

▼

Help students use the language in their real life

Source: Grant, N. (1988). Making the Most of Your Textbook. London: Longman.

เอกสารหมายเลข 1/26

เอกสารสรุปเนื้อหาตามแผนการฝึกอบรมที่ 1
เรื่อง Communicative activities

Classroom Interaction

The most common type of classroom interaction is 'IRF' – 'Initiation-Response-Feedback': the teacher initiates and exchange, usually in the form of a question, one of the students answers, the teacher gives feedback (assessment, correction, comment), initiates the next question- and so on.

Communicative activity

Communicative activity is any classroom exercise that helps the students to use the language they have learned in the classroom in real life.

Benefits of communicative activities

- Provide whole-task practice
- Improve motivation
- Allow natural learning
- Create a context which supports learning

Characteristics of communicative activities

- Involve using language for a purpose
- Create a desire to communicate
- Focus on the message
- Involve the students in using a variety of language
- Allow natural learning; students work independently of the teacher
- Create a context which supports learning
- Have students determine what to say or write

References

Harmer, J. (1983) *The Practice of English Language Teaching.* U.K.: Longman.

Littlewood, W. (1981). *Communicative Language Teaching*. CUP.

Ur, Penny. *A Course in Language Teaching: Practice and Theory.* 1996. Great Britain: CUP.

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ฉบับระหว่างการฝึกอบรม
- แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ฉบับหลังการฝึกอบรม
- แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ
- แบบประเมินการฝึกอบรม

แบบทดสอบย่อยระหว่างการฝึกอบรม

ชุดที่ 1

เรื่องการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

แบบทดสอบนี้มีจำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

คำชี้แจง: ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ถูก ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นถูกต้อง
ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ผิด ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นไม่ถูกต้อง

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนที่เน้นความคล่องแคล่วในการใช้ภาษามากกว่าความถูกต้องของภาษาที่ใช้		ผิด
2. เป้าหมายหลักของการเรียนการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้เรื่องโครงสร้างภาษา	ถูก	
3. ในการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การนำภาษาไปใช้มีความสำคัญมากกว่าการให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องไวยากรณ์	ถูก	
4. ผู้เรียนควรทราบจุดมุ่งหมายของกิจกรรมที่ทำก่อน เพื่อให้เป็นกิจกรรมเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง	ถูก	
5. ในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมคู่หรือกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนควรแก้ไขข้อผิดพลาดทางภาษาของผู้เรียนในทันที		ผิด
6. กิจกรรมกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ไม่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ เพราะโอกาสที่ผู้เรียนทุกคนจะได้พูดมีน้อย		ผิด
7. กิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง	ถูก	
8. ขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสาร ควรได้รับการควบคุมอย่างใกล้ชิดจากผู้สอน เพื่อให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปด้วยดี		ผิด
9. ขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบด้วยการนำเสนอและการฝึกปฏิบัติ		ผิด
10. ขั้นการฝึกปฏิบัตินั้นควรเน้นความคล่องแคล่วมากกว่าความถูกต้องของภาษา		ผิด

แบบทดสอบย่อยระหว่างการฝึกอบรม

ชุดที่ 2

เรื่อง การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้วิธีการสอนแบบใช้เนื้อหาและแบบใช้ภาระงานนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา

แบบทดสอบนี้มีจำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

คำชี้แจง: ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ถูก ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นถูกต้อง

ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ผิด ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นไม่ถูกต้อง

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมี 4 ทักษะ คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน นอกจากนี้ยังมีทักษะอื่น เช่น ไวยากรณ์ การออกเสียง คำศัพท์ และวัฒนธรรมตะวันตก เป็นต้น	ถูก	
2. เป้าหมายหลักในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คือ จัดการเรียนการสอนให้ครบ 4 ทักษะในหนึ่งคาบเรียน		ผิด
3. การสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหาและเน้นภาระงานเป็นแนวการสอนที่มีพื้นฐานแนวคิดมาจากการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	ถูก	
4. การสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหา (Content-based Language Teaching) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไปพร้อมกัน	ถูก	
5. หลักการคัดเลือกเนื้อหาเพื่อการสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหา คือ ต้องเอื้อต่อความสามารถของผู้เรียนและความรู้ของผู้สอนในเรื่องนั้นเป็นสำคัญ		ผิด
6. เนื้อหาที่เลือกมาใช้สอนภาษาแบบเน้นเนื้อหา ควรเป็นเรื่องที่ใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่เคยรู้และมีประสบการณ์มาก่อน เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน		ผิด
7. การสอนภาษาแบบเน้นภาระงาน (Task-based Language Teaching) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันจัดองค์ประกอบหลักสูตรโดยยึดเอาระบบภาษาทั้งหมดมาวิเคราะห์แล้ว จัดภาระงานตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน	ถูก	
8. การสอนภาษาแบบเน้นภาระงาน เน้นให้ผู้เรียนผลิตชิ้นงานออกมาให้ถูกต้องตามหลักภาษาและมีความสมบูรณ์ของชิ้นงานมากที่สุด		ผิด
9. การสอนภาษาแบบเน้นภาระงาน เหมาะกับห้องเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากและมีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย	ถูก	
10. การสอนภาษาแบบเน้นภาระงาน เน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าการความสำเร็จของชิ้นงาน	ถูก	

แบบทดสอบย่อยระหว่างการฝึกอบรม

ชุดที่ 3

เรื่อง การวางแผนการสอน

แบบทดสอบนี้มีจำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

คำชี้แจง: ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ถูก ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นถูกต้อง

ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ผิด ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นไม่ถูกต้อง

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. ในการวางแผนการสอน ผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนไว้ก่อนว่าจะใช้สื่อ เทคนิค และกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อวัตถุประสงค์ใด	ถูก	
2. การทำแผนการสอนช่วยให้ผู้สอนสามารถปฏิบัติการสอนตามเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนอย่างละเอียด		ผิด
3. เมื่อได้ทำแผนการสอนไว้อย่างดีแล้ว ผู้สอนไม่ควรสอนให้แตกต่างจากแผนการสอนที่ได้วางไว้		ผิด
4. ผู้สอนควรวางแผนการสอนในตำแหน่งที่สามารถเห็นได้ชัดเจนและสะดวกต่อการหยิบมาดู		ผิด
5. ในแผนการสอนควรกล่าวถึงรายละเอียดของผู้เรียน เนื้อหา สื่อที่ใช้ ขั้นตอนการสอน การจัดห้องเรียน และกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน	ถูก	
6. ผู้สอนไม่จำเป็นต้องทำแผนการสอน ถ้ามีหนังสือคู่มือการสอนซึ่งได้รับการออกแบบมาเพื่อใช้กับหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษเล่มนั้น ๆ โดยเฉพาะ		ผิด
7. ผู้สอนควรเขียนคำสั่งในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรมอย่างละเอียดลงในแผนการสอน	ถูก	
8. ผู้สอนควรเตรียมกิจกรรมหรือใบงานสำรองไว้ สำหรับผู้เรียนบางคนที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนเวลา	ถูก	
9. ผู้สอนควรทุ่มเทเวลาในการวางแผนการสอนอย่างละเอียด เพราะสามารถใช้แผนการสอนเดิมกับผู้เรียนในปีถัด ๆ ไป		ผิด
10. ผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนมานานแล้ว ไม่จำเป็นต้องวางแผนการสอนเพราะว่ากิจกรรมในชั้นเรียนสามารถยืดหยุ่นได้		ผิด

แบบทดสอบย่อยระหว่างการฝึกอบรม

ชุดที่ 4

เรื่อง การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการฟังและการพูด

แบบทดสอบนี้มีจำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

คำชี้แจง: ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ถูก ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นถูกต้อง
ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ผิด ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นไม่ถูกต้อง

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. การให้คำสั่งผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมภาษา ผู้สอนควรอธิบายอย่างสั้น ๆ และรวดเร็ว		ผิด
2. การสอนทักษะการฟัง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้าใจในสิ่งที่ฟังทั้งหมด ผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเนื้อหาพอที่จะเข้าใจข้อมูลส่วนที่ฟังไม่ทันได้	ถูก	
3. กิจกรรมก่อนการฟัง เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อทดสอบความเข้าใจในการใช้ภาษาอังกฤษ		ผิด
4. ผู้สอนควรออกคำสั่งก่อนทำกิจกรรมเป็นภาษาอังกฤษโดยไม่ต้องใช้ภาษาไทย เพื่อเป็นการฝึกทักษะการฟัง		ผิด
5. กิจกรรมระหว่างการฟัง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการหาความหมายและจับใจความสำคัญของสิ่งที่ได้ฟัง	ถูก	
6. กิจกรรมหลังการฟังจะเสร็จสิ้นเมื่อผู้สอนได้ตรวจสอบความสามารถหรือความเข้าใจในสิ่งที่ได้ฟัง	ถูก	
7. กิจกรรม Information Gap เป็นกิจกรรมการพูดที่ช่วยให้การสื่อสารใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยคู่สนทนามีข้อมูลที่เหมือนกัน		ผิด
8. กิจกรรม Find someone who .... เป็นตัวอย่างกิจกรรมประเภท Information Gap	ถูก	
9. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) คือกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ บทบาทของตนและรูปแบบภาษาที่ใช้เอง		ผิด
10. กิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem Solving) มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ตนได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหา	ถูก	

แบบทดสอบย่อยระหว่างการฝึกอบรม

ชุดที่ 5

เรื่อง การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการอ่านและการเขียน

แบบทดสอบนี้มีจำนวน ..... ข้อ ..... คะแนน

คำชี้แจง: ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ถูก ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นถูกต้อง

ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ผิด ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นไม่ถูกต้อง

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. การสอนอ่านควรเริ่มจากการสอนคำศัพท์ใหม่ที่ปรากฏในบทอ่าน โดยใช้กลวิธีบอกความหมายที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดการเบื่อหน่าย	ถูก	
2. ปัญหาการอ่านของผู้เรียนมักจะมาจากการไม่รู้คำศัพท์ ดังนั้น ผู้สอนควรบอกความหมายของคำศัพท์ทุกตัวที่คาดว่าผู้เรียนไม่ทราบก่อนทำการสอนอ่าน		ผิด
3. การรู้กลวิธีในการอ่าน (Reading Strategies) สามารถช่วยให้ผู้เรียนอ่านเรื่องที่ยาวและยากให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น	ถูก	
4. วิธีตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านที่ได้ผลที่สุด คือ การให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในบทอ่าน		ผิด
5. การที่ผู้เรียนสามารถแปลบทอ่านภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและสละสลวย แสดงว่าผู้เรียนนั้นมีความสามารถในการอ่าน		ผิด
6. ในการสอนการเขียนเพื่อสื่อความ ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนเขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษาควบคู่กับการเรียงลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม		ผิด
7. ในการฝึกทักษะการเขียนนั้น ผู้สอนควรประสานข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมการพูด อ่าน และฟังก่อนที่ผู้เรียนจะเริ่มต้นเขียน	ถูก	
8. จุดมุ่งหมายของการสอนทักษะเขียน คือเพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินเนื้อหา	ถูก	
9. งานเขียนของผู้เรียนจะถูกตรวจและแก้ไขจากผู้สอน โดยที่ผู้สอนจะแก้ไขส่วนที่ผิดให้ผู้เรียนเห็นทันทีเพื่อให้ผู้เรียนจดจำข้อผิดพลาดได้อย่างแม่นยำ		ผิด
10. ผู้เรียนจะสามารถเขียนเพื่อการสื่อสารได้ดี ผู้เรียนต้องมีความพร้อมด้านคำศัพท์ ภาษาและเนื้อหาไปพร้อม ๆ กัน	ถูก	

แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
<u>ฉบับหลังการฝึกอบรม</u>

คำชี้แจง: ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **'ถูก'** ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้น<u>ถูกต้อง</u>
ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **'ผิด'** ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้น<u>ไม่ถูกต้อง</u> และ

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพ.ศ. 2544 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างถูกต้อง ดังนั้นผู้สอนควรเน้นการสอนโครงสร้างทางภาษาและไวยากรณ์เป็นสำคัญ		ผิด
2. การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนที่เน้นความคล่องแคล่วในการใช้ภาษามากกว่าความถูกต้องของภาษาที่ใช้	ถูก	
3. ในการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การนำภาษาไปใช้มีความสำคัญมากกว่าการให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องไวยากรณ์	ถูก	
4. เป้าหมายสำคัญที่สุดในการใช้กิจกรรมภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ เป็นการลดบทบาทของครูผู้สอนให้น้อยลง		ผิด
5. ในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมคู่หรือกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนควรแก้ไขข้อผิดพลาดทางภาษาของผู้เรียนในทันที		ผิด
6. กิจกรรมกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ไม่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ เพราะโอกาสที่ผู้เรียนทุกคนจะได้พูดมีน้อย		ผิด
7. ผู้เรียนควรจะฝึกการใช้ภาษากับผู้เรียนด้วยกันเองมากกว่ากับผู้สอน	ถูก	
8. หน้าที่ของผู้สอนในขั้นตอนการฝึกใช้ภาษา คือ ผู้สังเกตการณ์และให้ความช่วยเหลือ	ถูก	
9. ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมี 4 ทักษะ คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน นอกจากนี้ยังมีทักษะอื่น เช่น ไวยากรณ์ การออกเสียง คำศัพท์ และวัฒนธรรมตะวันตก	ถูก	
10. การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนทักษะภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้ครบในหนึ่งคาบเรียน		ผิด
11. การสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหา (Content-based Language Teaching) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไปพร้อมกัน	ถูก	
12. หลักการคัดเลือกเนื้อหาเพื่อการสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหา คือ ต้องเอื้อต่อความสามารถของผู้เรียนและความรู้ของผู้สอนในเรื่องนั้นเป็นสำคัญ		ผิด
13. การสอนภาษาแบบเน้นภาระงาน (Task-based Language Teaching) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันจัดองค์ประกอบหลักสูตรโดยยึดเอาระบบภาษาทั้งหมดมาวิเคราะห์แล้ว จัดภาระงานตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน	ถูก	
14. การสอนภาษาแบบเน้นเนื้อหาและเน้นภาระงานเป็นแนวการสอนที่มีพื้นฐานแนวคิดมาจากการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร	ถูก	
15. เป้าหมายหลักในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คือ จัดการเรียนการสอนให้ครบ 4 ทักษะในหนึ่งคาบเรียน		ผิด

ข้อความ	ถูก	ผิด
16. ขั้นตอนการสอนทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การนำเสนอ (Presentation) และการฝึกปฏิบัติ (Practice)		ผิด
17. ในขั้นตอนของการนำเสนอ บทบาทของผู้สอนจะมีมากกว่าในขั้นตอนของการฝึกปฏิบัติ	ถูก	
18. ในขั้นการฝึกปฏิบัติ ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับทั้งความถูกต้องของภาษา และความคล่องแคล่วของการใช้ภาษา	ถูก	
19. กิจกรรม Information Gap เป็นกิจกรรมการพูดที่ช่วยให้การสื่อสารใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยคู่สนทนามีข้อมูลที่เหมือนกัน		ผิด
20. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) คือกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ บทบาทของตน และรูปแบบภาษาที่ใช้เอง		ผิด
21. กิจกรรมการแก้ปัญหา (Problem Solving) มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ตนได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหา	ถูก	
22. ผู้เรียนควรทราบจุดมุ่งหมายของกิจกรรมที่ทำก่อน เพื่อให้เป็นกิจกรรมเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง	ถูก	
23. การให้คำสั่งผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมภาษา ผู้สอนควรอธิบายอย่างสั้น ๆ และรวดเร็ว		ผิด
24. เพื่อความชัดเจนในการทำกิจกรรม ผู้สอนควรออกคำสั่งเป็นภาษาไทย		ผิด
25. ผู้สอนควรกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมที่ไม่นานจนเกินไปและให้ผู้เรียนหยุดทำกิจกรรมทันทีที่เวลาหมด		ผิด
26. ในการทำกิจกรรมคู่หรือกลุ่ม ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกจับคู่หรือกลุ่มตามความพึงพอใจ		ผิด
27. เมื่อขึ้นบทเรียนใหม่ ผู้สอนไม่ควรเริ่มการสอนด้วยทักษะการเขียน เพราะผู้เรียนอาจมีความรู้ ความสามารถไม่เพียงพอในการผลิตงานเขียน	ถูก	
28. ถ้ามีผู้เรียนทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่น ๆ ผู้สอนควรนำกิจกรรมสำรองมาให้ทำ	ถูก	
29. จุดประสงค์หลักของการใช้เกมหรือกิจกรรมภาษาโดยทั่วไป คือ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานผ่อนคลาย ไม่น่าเบื่อ		ผิด
30. ผู้พูดและผู้ฟังสามารถสื่อสารหรือสื่อความกันได้ ถึงแม้ว่าจะใช้คำศัพท์และโครงสร้างภาษาที่ไม่ถูกต้องก็ตาม	ถูก	
31. ผู้สอนควรเน้นการสอนโครงสร้างภาษาหรือไวยากรณ์ให้ผู้เรียนเข้าใจก่อน แล้วจึงนำเสนอเนื้อหาภาษาที่ใช้โครงสร้างภาษานั้น ๆ		ผิด
32. การสอนทักษะการฟัง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้าใจในสิ่งที่ฟังทั้งหมด ผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเนื้อหาพอที่จะเข้าใจข้อมูลส่วนที่ฟังไม่ทันได้	ถูก	
33. กิจกรรมก่อนการฟัง เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อทดสอบความเข้าใจในการใช้ภาษาอังกฤษ		ผิด
34. กิจกรรมระหว่างการฟัง เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการหาความหมายและจับใจความสำคัญของสิ่งที่ได้ฟัง	ถูก	
35. กิจกรรมหลังการฟังจะเสร็จสิ้นเมื่อผู้สอนได้ตรวจสอบความสามารถหรือความเข้าใจในสิ่งที่ได้ฟัง	ถูก	
36. การสอนอ่านควรเริ่มจากการสอนคำศัพท์ใหม่ที่ปรากฏในบทอ่าน โดยใช้กลวิธีบอกความหมายที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดการเบื่อหน่าย		ผิด

ข้อความ	ถูก	ผิด
37. ปัญหาการอ่านของผู้เรียนมักจะมาจากการไม่รู้คำศัพท์ ดังนั้น ผู้สอนควรบอกความหมายของคำศัพท์ทุกตัวที่คาดว่าผู้เรียนไม่ทราบก่อนทำการสอนอ่าน		ผิด
38. การรู้กลวิธีในการอ่าน (Reading Strategies) สามารถช่วยให้ผู้เรียนอ่านเรื่องที่ยาวและยากให้เข้าใจได้	ถูก	
39. วิธีตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านที่ได้ผลที่สุด คือ การให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในบทอ่าน		ผิด
40. การที่ผู้เรียนสามารถแปลบทอ่านภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและสละสลวย แสดงว่าผู้เรียนนั้นมีความสามารถในการอ่าน		ผิด
41. ในการสอนการเขียนเพื่อสื่อความ ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนเขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษาควบคู่กับการเรียงลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม		ผิด
42. ในการฝึกทักษะการเขียนนั้น ผู้สอนควรประสานข้อมูลที่ได้จากกิจกรรมการพูด อ่าน และฟังก่อนที่ผู้เรียนจะเริ่มต้นเขียน	ถูก	
43. จุดมุ่งหมายของการสอนทักษะเขียน คือเพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินเนื้อหา	ถูก	
44. งานเขียนของผู้เรียนจะถูกตรวจและแก้ไขจากผู้สอน โดยที่ผู้สอนจะแก้ไขส่วนที่ผิดให้ผู้เรียนเห็นทันทีเพื่อให้ผู้เรียนจดจำข้อผิดพลาดได้อย่างแม่นยำ		ผิด
45. ในการวางแผนการสอน ผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนไว้ก่อนว่าจะใช้สื่อ เทคนิคและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อวัตถุประสงค์ใด	ถูก	
46. การทำแผนการสอนช่วยให้ผู้สอนสามารถปฏิบัติการสอนตามเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนอย่างละเอียด		ผิด
47. เมื่อได้ทำแผนการสอนไว้อย่างดีแล้ว ผู้สอนไม่ควรสอนให้แตกต่างจากแผนการสอนที่ได้วางไว้		ผิด
48. ผู้สอนควรวางแผนการสอนในตำแหน่งที่สามารถเห็นได้ชัดเจนและสะดวกต่อการหยิบมาดู		ผิด
49. ในแผนการสอนควรกล่าวถึงรายละเอียดของผู้เรียน เนื้อหา สื่อที่ใช้ ขั้นตอนการสอน การจัดห้องเรียน และกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน	ถูก	
50. ผู้สอนไม่จำเป็นต้องทำแผนการสอน ถ้ามีหนังสือคู่มือการสอนซึ่งได้รับการออกแบบมาเพื่อใช้กับหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษเล่มนั้น ๆ โดยเฉพาะ		ผิด

หมายเหตุ

ข้อความที่ 1-8 และ 16-21 ดัดแปลงมาจากชุลีพร เพียรช่าง (2544) และสายฝน ทรงเสี่ยงไชย (2544)

แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติ
การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ชื่อแผนการสอน _____
ชื่อกลุ่มผู้นำเสนอ _____
ชื่อผู้ประเมิน _____

ตอนที่ 1 โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรปรับปรุง
1. ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้กับความสามารถผู้เรียน					
2. ความสอดคล้องของเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้กับหลักสูตรการเรียนรู้					
3. เนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้ใกล้เคียงกับชีวิตจริงและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน					
4. ใช้เทคนิคและวิธีการสอนอย่างครบถ้วน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การตรวจสอบความเข้าใจ เป็นต้น					
5. มีการกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมอย่างชัดเจน					
6. ดำเนินการสอนตามขั้นตอนการสอนอย่างต่อเนื่อง					
7. บรรยากาศการเรียนการสอนและการจัดห้องเรียน					
8. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					
9. ความชัดเจนและความเหมาะสมของสื่อที่ใช้					
10. การบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษในกิจกรรม					

ตอนที่ 2 โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

_____
_____
_____

ดัดแปลงมาจาก ชุลีพร เพียรช่าง (2544) และสายฝน ทรงเสี่ยงไชย (2544)

แบบประเมินการฝึกอบรม เรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรม

คำชี้แจง: โปรดแสดงความคิดเห็นต่อข้อคำถามโดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือช่องใด ช่องหนึ่งให้ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อความ	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย
1. ท่านคิดว่าองค์ประกอบต่อไปนี้ของหลักสูตรฝึกอบรมมีความ					
1.1 ความครอบคลุมของเนื้อหาสาระในแต่ละหัวข้อ					
- การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร					
- การสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร					
- การสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการฟัง					
- การสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการพูด					
- การสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการอ่าน					
- การสาธิตการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นทักษะการเขียน					
- การวางแผนการสอน					
- การฝึกปฏิบัติการสอนแบบPeer teaching และการประเมินผล					
- การฝึกปฏิบัติการสอนในห้องเรียนจริงและการประเมินผล					
1.2 การจัดลำดับหัวข้อเรื่อง					
1.3 เทคนิคที่นำมาใช้ในการนำเสนอ					
1.4 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม					
1.5 บรรยากาศและสถานที่ฝึกอบรม					
1.6 ช่วงเวลาของแต่ละหัวข้อเรื่อง					
1.7 ความชัดเจนของเนื้อหาสาระที่นำเสนอ					
1.8 ความชัดเจนของเนื้อหาสาระในเอกสารสรุป					

ข้อความ	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย
1.9 สัดส่วนของทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ					
1.10 การนำความรู้ในภาคทฤษฎีมาใช้ในการฝึกปฏิบัติ					
1.11 ความชัดเจนและความสอดคล้องกับเนื้อหาของข้อคำถามในแบบทดสอบต่าง ๆ ที่ทำ					
2. ท่านคิดว่าท่านได้รับสิ่งต่อไปนี้จากการฝึกอบรมในครั้งนี้					
2.1 โอกาสในการแสดงความคิดเห็น การมีความคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ					
2.2 ความรู้ความเข้าใจในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร					
2.3 ความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร					
2.4 ความรู้ความเข้าใจในเทคนิคและกิจกรรมการสอน					
2.5 ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการสอน					
2.6 ความสามารถที่จะนำความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้สอนจริง					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม:

ท่านคิดว่าการฝึกอบรมครั้งนี้ควรมีการปรับปรุงเรื่องใดบ้างในหัวข้อต่อไปนี้

ภาคทฤษฎี: _____

_____

_____

_____

_____

_____

ภาคการฝึกปฏิบัติ: _____

_____

_____

_____

_____

ระยะเวลาในการฝึกอบรม: _____

_____

_____

_____

_____

_____

สถานที่ฝึกอบรม: _____

_____

_____

_____

_____

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ :_____

_____

_____

_____

_____

_____

ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน
นายธนากร ทองประยูร
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดัดแปลงมาจาก ชุลีพร เพียรช่าง (2544) และสายฝน ทรงเสี่ยงไชย (2544)

ภาคผนวก จ

ผลคะแนนการทดสอบความรู้ความเข้าใจ
เรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ตาราง 15 สรุปผลคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 2

N=6

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	คะแนนระหว่างฝึกอบรม						คะแนนหลังฝึกอบรม (50 คะแนน)
	แผนที่ 1 (10 คะแนน)	**แผนที่ 2** (10 คะแนน)	**แผนที่ 3** (10 คะแนน)	**แผนที่ 4** (10 คะแนน)	**แผนที่ 5** (10 คะแนน)	**รวม** (50 คะแนน)	
1	10	9	9	10	9	47	45
2	9	10	8	9	8	44	42
3	10	9	9	9	9	46	46
4	9	9	9	9	9	45	44
5	9	9	9	10	9	46	43
6	10	9	8	10	9	46	43
ผลรวม	57	55	52	57	53	274	263
คะแนนเฉลี่ย	9.50	9.17	8.67	9.50	8.83	**45.67**	**43.83**
ร้อยละ	95.00	91.70	86.70	95.00	88.30	**91.34**	**87.66**

ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม = 91.34 / 87.66

ตาราง 16 สรุปผลคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการสอนแบบบูรณาการทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครั้งที่ 3

N = 12

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	คะแนนระหว่างฝึกอบรม						คะแนนหลังฝึกอบรม (50 คะแนน)
	แผนที่ 1 (10 คะแนน)	แผนที่ 2 (10 คะแนน)	แผนที่ 3 (10 คะแนน)	แผนที่ 4 (10 คะแนน)	แผนที่ 5 (10 คะแนน)	รวม (50 คะแนน)	
1	10	10	9	10	10	49	47
2	9	9	7	9	9	43	42
3	10	9	9	9	9	46	46
4	10	10	8	8	9	45	44
5	9	10	9	10	8	46	43
6	9	9	8	9	9	44	45
7	10	10	9	8	10	47	46
8	9	8	8	8	9	42	40
9	10	9	9	9	9	46	43
10	10	8	9	9	8	44	42
11	9	9	9	8	9	44	41
12	10	10	7	10	9	46	42
ผลรวม	115	111	101	107	108	542	521
คะแนนเฉลี่ย	9.58	9.25	8.42	8.92	9.00	**45.17**	**43.42**
ร้อยละ	95.80	92.50	84.20	89.20	90.00	**90.34**	**86.83**

ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม = 90.34 / 86.83

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายธนากร ทองประยูร
วันเดือนปีเกิด	13 กรกฎาคม 2520
สถานที่เกิด	เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	140/1 หมู่ที่ 4 หมู่บ้าน วีเคกรีนพาร์ค ถนนพระราม 2 ซอยอนามัยงามเจริญ แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร aeh_tefl_swu@yahoo.com หรือ teacheraeh@gmail.com
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษ สถาบันภาษา DIRECT ENGLISH บริษัท เนชั่นเอ็ดูเทนเมนท์ จำกัด (ในเครือเนชั่นกรุ๊ป)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวัดนางร่ม (วัฒนราษฎร์รังสรรค์) เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนวัดสระเกศ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากกรมการศึกษานอกโรงเรียน (สอบเทียบ)
พ.ศ. 2540	วิทยาศาสตรบัณฑิต (อาหารและโภชนาการ) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2546	คหกรรมศาสตรบัณฑิต (การโรงแรมและภัตตาคาร) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2546	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (คหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2551	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ